

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ**
UNIVERSITY OF PATRAS

ΣΧΟΛΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: «ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΣ Ο
ΚΥΡΙΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ»**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ:

ΛΥΜΠΕΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Α.Μ 16683

ΜΠΑΡΚΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α.Μ 16674

ΡΟΚΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α.Μ 16727

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΒΑΘΗ – ΣΑΡΑΒΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ, 2021

Περίληψη

Η παρούσα εργασία έχει ως σκοπό να παρουσιάσει τον τρόπο λειτουργίας των συνεταιριστικών τραπεζών. Η βιβλιογραφική ανασκόπηση έδειξε ότι ο συγκεκριμένος θεσμός αποτελεί ένα σημαντικό πυλώνα του τραπεζικού συστήματος σε πολλές χώρες, αφού παρέχει τη δυνατότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση με ευνοϊκότερους όρους σε σχέση με τις εμπορικές, κάτι το οποίο είναι άλλωστε και ο λόγος για τον οποίο δημιουργήθηκαν.

Η εργασία εστιάζει και στο ελληνικό πλαίσιο παρουσιάζοντας το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τους, αλλά και τις ιδιαιτερότητες οι οποίες οδήγησαν στην αναστολή λειτουργίας πολλών εξ αυτών, ενώ και όσες επιβίωσαν της οικονομικής κρίσης, προσπαθούν να βρουν τη θέση τους σε μια αρκετά ευάλωτη οικονομία.

Abstract

The purpose of this paper is to present the operation of cooperative banks. The literature review showed that this institution is an important pillar of the banking system in many countries, as it provides access to finance on more favorable terms than commercial, which is, after all, the reason why they were created.

The paper focuses on the Greek context, presenting their institutional framework of operation, but also the peculiarities that led to the suspension of operation of many of them, while those who survived the economic crisis, try to find their place in a fairly vulnerable economy.

Εισαγωγή

Οι συνεταιριστικές τράπεζες αποτελούν ένα θεσμό ο οποίος μετρά πολλές δεκαετίες λειτουργίας σε πολλές χώρες του κόσμου. Ο σκοπός που οδήγησε στην δημιουργία των πρώτων συνεταιρισμών, οι οποίοι ήταν ουσιαστικά οι πρόγονοι των συνεταιριστικών τραπεζών, ήταν η ανάγκη για πρόσβαση σε χρηματοδότηση, σε όσους δεν ήταν επιλέξιμοι από τις εμπορικές τράπεζες, οι οποίες πάντα θέτουν πιο αυστηρά κριτήρια στη χορήγηση δανείων.

Η λογική τους είναι πολύ απλή στη σύλληψη, αφού βασίζεται στη λογική ότι ο κάθε μικροκαταθέτης είναι ουσιαστικά και μικρομέτοχος της τράπεζας, ενώ παράλληλα αποκλείεται η ύπαρξη μεγαλομετόχων, με τις αποφάσεις να λαμβάνονται από όλους και όχι από λίγους. Στον υπόλοιπο κόσμο οι συνεταιριστικές τράπεζες έχουν στέρεες βάσεις, σε αντίθεση με την Ελλάδα, όπου ο συνεταιριστικό κίνημα άργησε να αναπτυχθεί, ενώ δεν ήταν λίγες οι περιπτώσεις που η κακοδιαχείριση οδήγησε σε οικονομικά σκάνδαλα. Παράλληλα, η σχεδόν δεκαετής οικονομική κρίση, της οποίας τις συνέπειες βιώνει ακόμα η ελληνική οικονομία, οδήγησε πολλές από τις συνεταιριστικές τράπεζες σε απορρόφηση από εμπορικές, ή ακόμα και σε αναστολή της λειτουργίας τους, ενώ ο έλεγχος έδειξε σε κάποιες περιπτώσεις κακοδιαχείριση από την πλευρά της διοίκησης τους.

Η παρούσα εργασία είναι δομημένη σε έξι κεφάλαια. Στο πρώτο από αυτά επιχειρείται μια αποσαφήνιση των σχετικών εννοιών, ενώ παρουσιάζεται η έννοια του

συνεταιρισμού και η ιστορική τους εξέλιξη. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την παρουσίαση της υφιστάμενης κατάστασης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα διάφορα μοντέλα των συνεταιριστικών τραπεζών, ενώ παρουσιάζεται και το ευρύτερο τραπεζικό σύστημα και ο τρόπος λειτουργίας του. Στη συνέχεια το κεφάλαιο εστιάζει στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα και στο πλαίσιο λειτουργίας των συνεταιριστικών τραπεζών στην Ελλάδα.

Το τρίτο κεφάλαιο εστιάζει στη συμβολή των συνεταιριστικών τραπεζών στην οικονομική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών, των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, αλλά και της κοινωνικής συνοχής, ενώ γίνεται μνεία και σε θέματα όπως είναι η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και τα ηθικά επενδυτικά προϊόντα. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι συνεταιριστικές τράπεζες στην Ελλάδα και ο ρόλος τους στο τραπεζικό σύστημα ενώ παρουσιάζονται αναλυτικά τα πλεονεκτήματά τους, συγκριτικά με τις εμπορικές τράπεζες. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι προοπτικές μετά τη ψήφιση του Νόμου 1667/86, ενώ γίνεται και αναφορά στα προβλήματα που οι συνεταιριστικές τράπεζες αντιμετώπισαν κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης. Το πέμπτο κεφάλαιο εστιάζει στην παρουσίαση της παρούσας κατάστασης, αναφορικά με τις συνεταιριστικές τράπεζες στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, παρουσιάζονται αναλυτικά οι συνεταιριστικές τράπεζες που είναι πλέον σε λειτουργία, με την προσοχή να εστιάζει στο σκοπό τους, στον τρόπο οργάνωσής τους και στα τραπεζικά προϊόντα που προσφέρουν, τα οποία είναι ανταγωνιστικά αυτών των εμπορικών σε πολλές περιπτώσεις. Τέλος, η εργασία ολοκληρώνεται με το κεφάλαιο των συμπερασμάτων

και των προτάσεων όπου γίνεται αναφορά στις ιδιαιτερότητες της ελληνικής οικονομίας, και του τραπεζικού συστήματος το οποίο δοκιμάστηκε και ακόμα δοκιμάζεται από τη σχεδόν δεκαετή οικονομική κρίση.

Περιεχόμενα

Περίληψη	0
Abstract	2
Εισαγωγή.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΗ ΕΝΝΟΙΩΝ	8
1.1 Εννοιολογική προσέγγιση	8
1.2 Η ιδέα του συνεταιρισμού	10
1.3 Οι συνεταιριστικές τράπεζες στην Ευρωπαϊκή Ένωση	18
1.4 Διαπιστώσεις	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΜΟΝΤΕΛΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	36
2.1. Γενική επισκόπηση	36
2.1.1. Πιστωτικός συνεταιρισμός.....	36
2.1.2. Χρηματοπιστωτικό σύστημα.....	38
2.1.3. Τραπεζικό σύστημα	42
2.2. Το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα	45
2.2.1. Η Κεντρική Τράπεζα.....	45
2.2.2. Εμπορικές Τράπεζες	47
2.2.3. Ειδικοί Πιστωτικοί Οργανισμοί.....	48
2.2.4. Συνεταιριστικές Τράπεζες	48
2.2.5. Υποκαταστήματα ξένων Τραπεζών	49
2.3. Στρατηγικές Συνεταιριστικών τραπεζών	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	53
3.1. Σταθερότητα τραπεζικού συστήματος.....	53
3.2. Συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας.....	60
3.3. Συμβολή στην ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων	62
3.3. Συμβολή στη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής.....	65
3.4. Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη	67
3.5. Ηθικά επενδυτικά προϊόντα	68

3.6. Διαπιστώσεις	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	74
4.1. Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα.....	74
4.2 Η σημασία ίδρυσης της Ε.Σ.Τ.Ε.....	79
4.3 Πλεονεκτήματα συνεταιριστικών τραπεζών και διαφορές τους με τις εμπορικές.....	83
4.4 Οι προοπτικές μετά το νόμο 1667/86.....	87
4.5. Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες στην περίοδο της οικονομικής κρίσης.....	91
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	97
5.1. Συνεταιριστική Τράπεζα Δράμας	102
5.2. Συνεταιριστική Τράπεζα Ηπείρου	106
5.3. Συνεταιριστική Τράπεζα Θεσσαλίας	110
5.4. Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας.....	118
5.5. Συνεταιριστική Τράπεζα Κεντρικής Μακεδονίας.....	123
5.6. Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων	125
5.7. Παγκρήτρια Τράπεζα.....	129
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	140
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΗΓΕΣ.....	144

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΗ ΕΝΝΟΙΩΝ

1.1 Εννοιολογική προσέγγιση

Το 1895 στο Λονδίνο ιδρύθηκε, και πλέον εδρεύει στην Γενεύη, η «Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση», η οποία πραγματεύεται θέματα τα οποία έχουν σχέση με το συνεταιριστικό πλαίσιο και τη συνεταιριστική δεοντολογία. Σε συνέδριο της διεθνούς συνεταιριστικής πίστewς, στο Manchester το 1995, έγινε αποδεκτός ο εν λόγω ορισμός του συνεταιρισμού (Becchetti et al., 2016):

«Συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση κοινών οικονομικών, κοινωνικών πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους διαμέσου μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης»

Επίσης οριοθετήθηκαν οι σημαντικότερες αρχές των συνεταιρισμών, όπως είναι η ελεύθερη και εθελοντική πάντα συμμετοχή, η δημοκρατική διοίκηση εκ μέρους των μελών του συνεταιρισμού, η οικονομική συμμετοχή των μελών που τον απαρτίζουν, η εκπαίδευση και αυτονομία στην πληροφόρηση και εξέλιξη του θεσμού, αλλά και δόθηκαν και κατευθυντήριες γραμμές για συνεργασίες μεταξύ αυτών (Becchetti et al., 2016).

Στον Ελλαδικό χώρο και σύμφωνα με τον νόμο 1667/1986, και συγκεκριμένα το άρθρο 1, οριοθετεί το πλαίσιο για την ίδρυση και σύμπραξη των συνεταιρισμών. Επίσης στο καθεστώς αυτό συμπεριλαμβάνονται και τα πιστωτικά ιδρύματα. Συγκεκριμένα και συνοπτικά αναφέρεται το εξής: «*Αστικός συνεταιρισμός είναι η εκούσια ένωση προσώπων με κύριο σκοπό το οικονομικό όφελος. Αναπτύσσονται δραστηριότητες αγροτικής δραστηριότητας με καθοριστικό παράγοντα την συνεργασία των μελών που την απαρτίζουν με σκοπό την βελτίωση της κοινωνικής, οικονομικής, πολιτιστικής ανάπτυξης των μελών του εν γένει συνεταιρισμού*» (Κωστής & Τσοκόπουλος, 1988: 53-54).

Από την κείμενη νομοθεσία γίνεται αντιληπτό πως εισάγεται η έννοια της εθελοντικής συνεργασίας με σκοπό το οικονομικό όφελος από την εν λόγω προσπάθεια. Η κοινή επιχειρηματική ιδέα αυτή είναι το μέσο επίτευξης των στόχων. Ωστόσο αυτό δεν σημαίνει ότι οι δραστηριότητες ασκούνται από όλα τα μέλη, όπως τυγχάνει να συμβαίνει στις ομόρρυθμες εταιρίες.

Ως βασική παράμετρος για την αδειοδότηση και έναρξη λειτουργίας είναι ένα ελάχιστο κεφάλαιο που απαιτείται. Στην Ελλάδα το ύψος του εν λόγω κεφαλαίου ποικίλει ανάλογα με την πληθυσμιακή σύσταση της εκάστοτε περιφέρειας, νομού, δήμου, δραστηριοποίησης των εν λόγω πιστωτικών ιδρυμάτων (Bülbül et al., 2013). Συγκριτικά με τις υπόλοιπες τράπεζες, ο θεσμός των συνεταιριστικών τραπεζών

παρουσιάζει ορισμένες τροποποιήσεις. Οι πελάτες των μη συνεταιριστικών τραπεζών μπορούν να γίνουν μέλη του συνεταιριστικού αυτού πλαισίου διασφαλίζοντας έτσι τα συμφέροντα τους, αλλά και μπορούν να επωφεληθούν από τον συνεταιρισμό στα πλαίσια της συνεταιριστής πίστης και συνεργασίας (Groeneveld, 2017).

1.2 Η ιδέα του συνεταιρισμού

Η εμφάνιση της ιδέας του συνεταιρισμού χρονολογείται γύρω στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα στην Γερμανία. Εμφανίστηκαν δυο τύποι συνεταιριστικής πίστης του «Σούλτσε» (1808-1883), στον αστικό τομέα, και του «Ράιφαιζεν» (1818-1888) στον αγροτικό τομέα (Κιντής, 2004). Και οι δύο μορφές των πιστωτικών αυτών ιδρυμάτων είχαν από κοινού την παροχή αναγκαίων κεφαλαίων που θα αποσκοπούσαν στην ύπαρξη σχετικής ρευστότητας αλλά και την παροχή απαραίτητων κεφαλαίων για την ανάπτυξη, την έρευνα, την απασχόληση και την μεγέθυνση της οικονομίας κάτ' επέκταση. Οι παραπάνω τύποι συνεταιριστικής πίστης οφείλουν την ονομασία τους στους πρωτεργάτες του συγκεκριμένου συνεταιριστικού μοντέλου που ήταν οι Herman Schulze-Delitzsch (1808-1883) και Friedrich-Wilhelm Raiffeisen (1818-1888). (Καμμενίδης, 2001).

Οι Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί, οι οποίοι ουσιαστικά αποτελούν τους προάγγελους των σημερινών Συνεταιριστικών Τραπεζών, έκαναν την εμφάνισή τους, στην Γερμανία κατά τη διάρκεια του δεύτερου μισού του 19ου αιώνα, πολλά χρόνια μετά την δημιουργία των πρώτων Εμπορικών Τραπεζών. Σε μια εποχή κατά την οποία η Βιομηχανική Επανάσταση, ήταν σε έξαρση, η Ευρώπη βίωνε ραγδαίες αλλαγές τόσο σε κοινωνικοοικονομικό όσο και πολιτισμικό επίπεδο. Η κοινωνία αρχίζει να μετατρέπεται προοδευτικά σε βιομηχανική και έτοιμη να δεχθεί τη βαριά βιομηχανία, την κλωστοϋφαντουργία, το σιδηροδρομικό δίκτυο κ.ά.

Εκείνη την εποχή, οι συνθήκες εργασίας και υγιεινής ήταν άθλιες παρά το γεγονός ότι η χειρωνακτική εργασία περιοριζόταν, χωρίς όμως να συμβαίνει το ίδιο για την παραγωγή των προϊόντων. Αυτό οδήγησε σε μείωση του κόστους των προϊόντων, ενώ με την ανάπτυξη των μεταφορικών μέσων, τα αγροτικά προϊόντα μεταφέρονταν πιο γρήγορα, και σε μεγαλύτερες ποσότητες, τόσο σε τοπικό, όσο και σε εθνικό επίπεδο. Πλέον, η εργατική και αγροτική τάξη έρχονταν αντιμέτωπη με τον ανταγωνισμό των μηχανών. Ο μόνος δρόμος για την επιβίωση, ήταν η ανάπτυξη και η πρόοδος. Για να είναι αυτό εφικτό θα έπρεπε η αγροτική τάξη να έχει τη δυνατότητα να προμηθευτεί τις νέες μηχανές. Αυτό όμως απαιτούσε κεφάλαια, τα οποία δεν υπήρχαν.

Οι εμπορικές τράπεζες, προκειμένου να χορηγήσουν δάνειο σε ένα αγρότη, έπρεπε αυτός να είναι φερέγγυος, δηλαδή θα έπρεπε να πληροί μια σειρά από αυστηρές προϋποθέσεις. Η ελλιπής ή ακόμη και η πλήρης απουσία χρηματοδότησης της μικρομεσαίας τάξης, όπως αγρότες, χειροτέχνες και μικροεπαγγελματίες, τους

οδήγησε μοιραία στους τοκογλύφους, οι οποίοι τους έδιναν δάνεια με πολύ υψηλότερα επιτόκια.

Για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης, διατυπώθηκαν δύο θεωρίες. Η μία ήταν η Μαρξιστική η οποία υποστήριζε την καταπολέμηση του καπιταλισμού και της υπέρμετρης κερδοφορίας και η δεύτερη η Συνεταιριστική, η οποία προήγαγε την συνεργασία, την αλληλεγγύη, την ισότητα και τη δημοκρατία. Η λογική της ήταν ότι έμποροι, αγρότες και μικροεπαγγελματίες, μη αντέχοντας τον αποκλεισμό από τον τραπεζικό δανεισμό θα έπρεπε να συσπειρωθούν και να συνενωθούν. Τα προϊόντα αυτής της συμμαχίας-συνεργασίας, ήταν ο δύο συνεταιρισμοί, παραγωγικοί καταναλωτικοί και πιστωτικοί (Καμμενίδης, 2001).

Στην Γερμανία του 19ου αιώνα δύο προσωπικότητες ήταν οι πρόδρομοι και θεμελιωτές του σημερινού συνεταιριστικού-πιστωτικού συστήματος, ο Ραιφάιζεν και ο Σούλτζε-Ντέλιτς. Σε μία Ευρώπη η οποία ήταν αντιμέτωπη με πρωτόγνωρες και ραγδαίες κοινωνικοοικονομικές μεταβολές, οι οποίες έμελλε να την αλλάξουν για πάντα, αυτοί οι δύο οραματιστές εστίασαν στο να δώσουν λύση στο πρόβλημα της ανέχειας και της ελλιπούς χρηματοδότησης, προωθώντας την ιδέα των πιστωτικών συνεταιρισμών.

Ο Ραιφάιζεν, ίδρυσε τους «πιστωτικούς συνεταιρισμούς Ραιφάιζεν» ή αλλιώς «ταμεία Ραιφάιζεν». Οι γεωργικοί πιστωτικοί συνεταιρισμοί τύπου Ραιφάιζεν, επικεντρώνονταν κυρίως στους αγρότες, ενώ κατηγοριοποίησε τους συνεταιρισμούς

που απευθύνονταν σε αγρότες, σε υποκατηγορίες, ανάλογα με το αντικείμενο εργασιών τους. Έτσι υπήρχαν «Εμπορευματικοί Συνεταιρισμοί» (“Warengenossenschaften”), οι οποίοι ήταν προμηθευτικοί συνεταιρισμοί, εμπορικοί, αμπελουργικοί, γαλακτοκομικοί, κτηνοτροφικοί κ.ο.κ. Ακόμα υπήρχαν «Συνεταιρισμοί Παροχής Υπηρεσιών» (“Dienstleistungsgenossenschaften”), όπου και εντοπίζονται συνεταιρισμοί αλληλασφάλισης, κοινής χρήσης μηχανών και εξοπλισμού κ.ά., μέσω των οποίων τα μέλη τους εξυπηρετούνταν και τους παρέχονταν διάφορες υπηρεσίες. Τέλος υπήρχαν οι «Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί Ραιφάιζεν» ή «Ταμεία Ραιφάιζεν» (“Raiffeisenkreditgenossenschaften” ή “Raiffeisenkassen”). Οι συγκεκριμένοι συνεταιρισμοί αυτοί αποτελούσαν και αποτελούν ακόμα και σήμερα τους λεγόμενους «Αυτοπιστωτικούς» φορείς των Γερμανών γεωργών» (Μαριάδης, 1997).

Ο Ραιφάιζεν, υπήρξε δήμαρχος στο Βάιερμπος και ήρθε αντιμέτωπος με τα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα που μάστιζαν την κοινωνία της Γερμανίας του 19^{ου} αιώνα και βασιζόταν κυρίως σε χριστιανικές αρχές, στην ηθική και πνευματική ανάπτυξη των μελών. Μέλη ενός συνεταιρισμού Ραιφάιζεν μπορούσαν να γίνουν μόνο όσοι ενδιαφέρονταν για τις υπηρεσίες του, ενώ κάθε μέλος είχε υποχρεώσεις και δικαιώματα. Αρχικά, οι συνεταιρισμοί αυτοί ήταν μικροί σε μέγεθος, οπότε ήταν εύκολο να υπάρχει τάξη και έλεγχος. Οι συνεταιρισμοί χορηγούσαν δάνεια μόνο στα μέλη τους, ενώ και τα δάνεια ήταν μεσομακροπρόθεσμα, δηλαδή μέχρι και τρία έτη. Το σύστημα του Ραιφάιζεν είχε ως βάσεις γνήσιες συνεταιριστικές αρχές, όπως «η

αυτοβοήθεια, η αυτοδιοίκηση, η αλληλέγγυα ευθύνη, η αμοιβαιότητα, το τοπικιστικό αξίωμα, η μη αμοιβή των 3 αιρετών μελών» (Μαριάδης, 1997: 106).

Ο πρωτεργάτης των σημερινών «Αστικών Πιστωτικών Συνεταιρισμών» θεωρείται ο εο Σούλτζε-Ντέλιτς (1808-1883), ο οποίος αφουγκράστηκε την δυσχέρεια και την εκμετάλλευση που βίωνε το μικρομεσαίο στρώμα της Γερμανικής κοινωνίας και για αυτό προέβη στη δημιουργία των πρώτων προμηθευτικών συνεταιρισμών, με σκοπό τη μαζική προμήθεια προϊόντων σε αρκετά χαμηλότερες τιμές. Το όλο εγχείρημα όμως δεν ήταν επιτυχές, λόγω της δεν δυσκολίας εξεύρεσης των απαιτούμενων κεφαλαίων. Παρόλα αυτά έπρεπε να βρεθεί μια λύση έτσι ώστε οι μικροεπαγγελματίες να είναι σε θέση να δανείζονται με ευνοϊκούς όρους. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, το 1850 τη δημιουργία, με την βοήθεια επιφανών πολιτών, ενός συλλόγου με σκοπό το δανεισμό των οικονομικά ασθενέστερων επαγγελματιών, με ευνοϊκότερους όρους, σε σχέση με τις εμπορικές τράπεζες. Αυτός ο σύλλογος αυτός ονομάστηκε αρχικά «Σύλλογος Προκαταβολών» ή αλλιώς (Vorschuss-Verein), και μετέπειτα μετονομάστηκε σε «Λαϊκή Τράπεζα» (Volksbanken) και ήταν ουσιαστικά μια πρόιμη μορφή Συνεταιριστικής Τράπεζας.

Ο Σούλτζε, υπήρξε ένας οραματιστής των λαϊκών τραπεζών, οι οποίες χρηματοδοτούσαν κυρίως μικρομεσαίες επιχειρήσεις και μέσω αυτών επωφελούνταν οι μικρομεσαίες αστικές τάξεις, οι έμποροι και οι μικροεπαγγελματίες. Και σε αυτή την περίπτωση τα δάνεια που παρέχονταν ήταν μικρής διάρκειας, δηλαδή μέχρι τρεις μήνες. Η λειτουργία τους, εν αντιθέσει με τους συνεταιρισμούς τύπου Ραιφάιζεν,

στηριζόταν κυρίως σε εμπορικούς κανόνες και όχι σε ηθικές αξίες. «Ο Σούλτσε, το 1855 διατύπωσε τις βασικότερες «Συνεταιριστικές Αρχές», οι οποίες είναι: αυτοβοήθεια, αυτοδιοίκηση, αλληλέγγυα ευθύνη, αμοιβή αιρετών μελών, μεγάλη ακτίνα δράσης» (Μαριάδης, 1997: 102).

Οι ιδέες αυτές δεν εφαρμόστηκαν αποκλειστικά στην Γερμανία ,αλλά σιγά σιγά επεκτάθηκαν και εφαρμόστηκαν και σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες με την εμφάνιση και των δύο τύπων συνεταιριστικών τραπεζικών ιδρυμάτων, («Τράπεζες Schulze-delitsch,Volsksbanken – Λαϊκές τράπεζες» και Τράπεζες τύπου «Raiffeisenbanken»), με στραμμένη την προσοχή τους κυρίως στην αγροτική οικονομία, την μικρομεσαία επιχειρηματικότητα και μεταποίηση κατά κύριο λόγο. Η συνεταιριστική πίστη που σιγά σιγά αναπτύχθηκε σήμερα εμφανίζεται σε όλον σχεδόν τον κόσμο (Ravoet, 1992). Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το φαινόμενο της Κύπρου που λειτουργούν περίπου 300 τέτοιου τύπου οργανισμοί με περισσότερα από 300.000 μέλη και που αντιπροσωπεύουν το 40% περίπου του τραπεζικού κλάδου. Ωστόσο από το 2013 παρατηρείται μια συρρίκνωση λόγω του κυπριακού μνημονίου, αλλά παρόλα αυτά αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την Κύπρο και την οικονομία της.

Ηγετική θέση μεταξύ τραπεζικών ιδρυμάτων στην Ευρώπη κατέχουν και συνεταιριστικά τραπεζικά ιδρύματα των χωρών τους αλλά και στον Ευρωπαϊκό χάρτη. Τέτοιες είναι όπως είναι π.χ οι γαλλικές «Gredit Agricole» όπου κατέχει την πρώτη θέση στη γαλλική τραπεζική αγορά και είναι η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή τράπεζα,

«Gredit Mutuell», η ολλανδική «Radodank» καθώς και άλλες με έντονη παρουσία και δραστηριότητα που εξελίσσονται σε σημαντικούς πυλώνες του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Οι συνεταιριστικές τράπεζες των ευρωπαϊκών χωρών έχουν οργανωθεί και έχουν δημιουργήσει από το 1970 « Ευρωπαϊκή Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών» με έδρα τις Βρυξέλλες. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσμοθετήσει μια σειρά από κανονιστικά πλαίσια στήριξης των εν λόγω τραπεζών με παροχές και νομοθετήματα που στοχεύουν την περαιτέρω ανάπτυξη και καθιέρωση στον ευρωπαϊκό χώρο (Τραγάκης, 1996). Στα τέλη του 1995 οι συνεταιριστικές τράπεζες στην Ευρώπη καταλάμβαναν ένα μερίδιο της τάξης του 17% περίπου και καταλάμβαναν την Τρίτη θέση στα πλαίσια της ΕΕ μετά τις εμπορικές που βρίσκονταν στην πρώτη θέση με 44% και τα ταμιευτήρια ως δεύτερά με 22% (Fonteyne, 2007).

Το 2010 οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί αριθμούσαν 621 εκατομμύρια μέλη στις χώρες της ζώνης των G-20, παρέχοντας συνολική δανειοδότηση ύψους 3,6 τρις \$ με συνολικές καταθέσεις ύψους 4,4 τρις \$ και με συνολικά περιουσιακά στοιχεία στην κατοχή τους ύψους 7,6 τρις \$. (Becchetti et al., 2016). Σήμερα ωστόσο δεν έχουν την ίδια βαρύτητα σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Για παράδειγμα στην Γερμανία, στην Γαλλία, στην Αυστρία και την Φιλανδία και στις χώρες της Μπενελουξ (Ολλανδία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο) και Ιταλία η συνεταιριστική πίστη στηρίζεται κατά ένα μεγάλο

βαθμό στα παραδοσιακά πρότυπα ιδρύσεων των τραπεζών. Για παράδειγμα στην Γαλλία την πρωτοπορία στην εθνική αγορά αλλά και στην Ευρώπη ολόκληρη την έχει η Gredit Agricole (Αγροτική Τράπεζα Γαλλίας). Σε άλλες χώρες η σημασία των τραπεζών αυτών εστιάζεται στην μεσαία και κατώτερη κυρίως αγορά. Μιλώντας για την Γαλλία το ποσοστό των συνεταιριστικών τραπεζών καλύπτουν το 45% του μεριδίου της αγοράς. Το αντίστοιχο ποσοστό στην Ολλανδία είναι 40% (Birchall, 2012). Από μελέτες που διεξήχθησαν το 2014, χώρες όπως Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Ολλανδία, Αυστρία έχουν μεγαλύτερο συνεταιριστικό τομέα από άλλα Ευρωπαϊκά κράτη, όπως Ελλάδα, Βέλγιο, Ισπανία, Πορτογαλία, Λουξεμβούργο, Ιρλανδία (Ferri et al., 2014).

Με τη σταδιακή απελευθέρωση των χρηματοπιστωτικών αγορών, ευνοήθηκε η ανάπτυξη των συνεταιριστικών τραπεζών με μεγάλη επιτυχία μάλιστα. Αυτό οφείλεται ως ένα βαθμό πως ο θεσμός αυτός θεωρήθηκε ίσως ο κατάλληλος για την περιφερειακή και αστική ανάπτυξη, την αγροτική οικονομία, την εθνική ανάπτυξη και πολιτική. Το μερίδιο στην αγορά όλο και έτεινε αυξανόμενο σε όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες για τους λόγους που αναφέραμε και πλέον αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του χρηματοπιστωτικού τομέα των χωρών (Coccoresse & Shaffer, 2018).

Οι συμμετέχοντες σε αυτού το είδους τους συνεταιρισμούς είναι τοπικοί και περιφερειακοί επιχειρηματίες που στοχεύουν στην δική τους ανάπτυξη και μεγέθυνση

αλλά και στην παράλληλη μεγέθυνση της τοπικής επιχειρηματικότητας. Με αυτόν τον τρόπο ο συνεταιρισμός στρέφεται περισσότερο στην ανάγκη για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικότητας, παρά στις πελατειακές σχέσεις που κατά κύριο λόγο κυριαρχούν στον υπόλοιπο τραπεζικό τομέα (Ferri et al., 2014).

1.3 Οι συνεταιριστικές τράπεζες στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Την τελευταία εικοσαετία, οι Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί και οι Συνεταιριστικές Τράπεζες, φαίνεται να διαγράφουν μία αρκετά ικανοποιητική πορεία στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε). Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι Συνεταιριστικές Τράπεζες έχουν ενωθεί και σχηματίσει την «Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών» (“European Association of Co-operative Banks –EACB”) στην οποία συγκαταλέγονται 31 εθνικές «Συνεταιριστικές Ενώσεις» από 21 διαφορετικές Ευρωπαϊκές χώρες. Η EACB εκπροσωπεί, προωθεί και υπερασπίζεται τα κοινά συμφέροντα των 27 ιδρυμάτων μελών της και των συνεταιριστικών τραπεζών, όσον αφορά την τραπεζική καθώς και τη συνεταιριστική νομοθεσία.

EUROPEAN ASSOCIATION
OF CO-OPERATIVE BANKS

Ιδρύθηκε το 1970, και σήμερα αποτελεί μια κορυφαία επαγγελματική ένωση στον ευρωπαϊκό τραπεζικό κλάδο. Οι συνεταιριστικές τράπεζες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο χρηματοπιστωτικό και οικονομικό σύστημα, αφού συμβάλλουν ευρέως στη σταθερότητα χάρη στην αντι-κυκλική (anti-cyclical) συμπεριφορά τους, καθώς και στην τοπική και κοινωνική ανάπτυξη. Με 2.700 τοπικές Συνεταιριστικές Τράπεζες και 43.000 καταστήματα, εξυπηρετούν 214 εκατομμύρια πελάτες, κυρίως καταναλωτές, μικρομεσαίες επιχειρήσεις και κοινότητες. Οι Συνεργατικές Τράπεζες της Ευρώπης αντιπροσωπεύουν 85 εκατομμύρια μέλη και 705.000 υπαλλήλους και έχουν μέσο μερίδιο αγοράς στην Ευρώπη περίπου 20%.

Η Συνεταιριστική Πίστη, στην Ε.Ε., έχει γνωρίσει ιδιαίτερη άνθιση λόγω κάποιων τάσεων και εξελίξεων, όπως ότι δραστηριότητες των συνεταιριστικών τραπεζών διευρύνθηκαν αρκετά όσον αφορά τις χρηματοοικονομικές τεχνικές, υιοθετήθηκε ένα τραπεζικό πρότυπο το οποίο προάγει τις πολλαπλές συναλλαγές και παράλληλα συμβάλει στην αύξηση του μεγέθους, καθώς και καλύτερη οργανωτική δομή τους. Επίσης Με την πάροδο των ετών σημειώθηκε πρόοδος, ενώ παρατηρείται και μια σταδιακή απώλεια κάποιων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων που κατείχαν παλαιότερα οι Συνεταιριστικές Τράπεζες, όπως οι κρατικές χορηγήσεις, οι φορολογικές απαλλαγές κ.ά. ενώ τέλος οι Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί τείνουν, ολοένα

και περισσότερο να υπάγονται στις κατευθυντήριες γραμμές που έθεσε η τραπεζική Νομοθεσία της Ε.Ε.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι Συνεταιριστικές Τράπεζες ακολούθησαν τις αρχές και τα πρότυπα του μοντέλου του «Universal Banking», βάσει του οποίου, τα μέλη των πιστωτικών συνεταιρισμών είναι ταυτόχρονα και πελάτες της τράπεζας, ενώ προέρχονται από οποιαδήποτε επαγγελματική και κοινωνική τάξη. Στις Συνεταιριστικές Τράπεζες τύπου Ραιφάιζεν παρατηρείται μεγαλύτερη συμμετοχή αγροτών και μισθωτών, ενώ στις Συνεταιριστικές Τράπεζες τύπου Σούλτσε-Ντέλιτς η πλειοψηφία τους είναι μικροεπαγγελματίες και έμποροι.

Η συνεταιριστική πίστη είναι ένας αποκεντρωτικός θεσμός, διότι επιδιώκει την ενδυνάμωση της εθνικής οικονομίας των χωρών μέσω ενός τοπικού δικτύου πιστωτικών συνεταιρισμών. Οι τοπικοί πιστωτικοί συνεταιρισμοί αρχικά δημιούργησαν συντονιστικές καθώς και ελεγκτικές μονάδες στην περιφέρεια, και ακολούθως προχώρησαν στην δημιουργία κεντρικών συνεταιριστικών πιστωτικών ιδρυμάτων σε εθνικό επίπεδο.

Η Συνεταιριστική Πίστη, διαφοροποιείται σε σχέση με τις εμπορικές τράπεζες υιοθετώντας μία αποκεντρωμένη μορφή ανάπτυξης (bottom-up). Οι πρώτες αποσκοπούν στη μεγιστοποίηση των κερδών τους αρχίζοντας από μία κεντρική μονάδα (το κεντρικό κατάστημα), προχωρώντας προοδευτικά μέσω των υποκαταστημάτων

τους στην περιφέρεια. Από την άλλη, οι Συνεταιριστικές Τράπεζες, λειτουργούν με δύο τρόπους, είτε σε τρία επίπεδα (τοπικό, περιφερειακό, εθνικό), είτε σε δύο επίπεδα (περιφερειακό, εθνικό).

Γενικά, οι Συνεταιριστικές Τράπεζες, έχουν μια «πυραμιδική» δομή, η οποία βασίζεται στην «αρχή της επικουρικότητας». Βάσει της συγκεκριμένης αρχής τα προβλήματα που εντοπίζονται στα κατώτερα κλιμάκια μεταβιβάζονται στα υψηλότερα και ακολούθως όλοι μαζί συνεργάζονται για την επίλυση του προβλήματος. Αυτό σημαίνει ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται με κοινή ευθύνη, αποδοχή και συναίνεση, αποδίδοντας ένα πλήρως δημοκρατικό χαρακτήρα στον οργανισμό.

Πλέον, οι ευρωπαϊκές Συνεταιριστικές Τράπεζες έχουν αποστασιοποιηθεί, σε σημαντικό βαθμό, από τους από αρχικούς λόγους που οδήγησαν στη δημιουργία τους λόγω θεσμικών και νομικών αλλαγών στο ευρύτερο τραπεζικό σύστημα, χωρίς όμως να έχουν χάσει την αυτονομία τους. Τα πιστωτικά συνεταιριστικά ιδρύματα της Ευρώπης συνεχίζουν να λειτουργούν με την μορφή ενός δικτύου, γεγονός που ενισχύει τα βασικά συνεταιριστικά χαρακτηριστικά. Επιπλέον, το συνεταιριστικό κίνημα διέπεται από την αρχή της αλληλεγγύης και έχει ως κύριο και πρωταρχικό μέλημά του την ενδυνάμωση και διατήρηση σχέσεων μεταξύ συνεταιρισμού και πελατών/μελών συμβάλλοντας έτσι στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη.

Συγκριτικά με τις εμπορικές τράπεζες, οι Συνεταιριστικές διακρίνονται για τον έντονα ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα τους, αφού εστιάζουν στις ανθρώπινες ανάγκες των μελών τους προάγοντας παράλληλα το συνεταιριστικό φρόνημα. Είναι σε θέση να εντοπίζουν και να κατανοούν τις ανάγκες των μελών τους για αυτό το λόγο χορηγούν στους πελάτες-μέλη τους, μεγαλύτερα κεφάλαια συγκριτικά με τις εμπορικές τράπεζες. Οι συναλλαγές μεταξύ συνεταιρισμού και πελάτη-μέλους χαρακτηρίζονται ως μεσομακροπρόθεσμες, ενώ οι συναλλαγές μεταξύ εμπορικών τραπεζών και πελατών χαρακτηρίζονται ως βραχυπρόθεσμες. Σε αυτό λοιπόν το σημείο, είναι δυνατόν να εντοπιστούν τρία βασικά πλεονεκτήματα των Συνεταιριστικών Τραπεζών έναντι των Εμπορικών. Συγκεκριμένα, αυτά είναι η αποτελεσματικότητα με την έννοια ότι σε μια Συνεταιριστική Τράπεζα οι πελάτες είναι ταυτοχρόνως και ιδιοκτήτες/συνέταιροι, ενώ οι εκπρόσωποι, οι οποίοι έχουν εκλεγεί σε όλο το φάσμα της ιεραρχικής πυραμίδας, είναι υπεύθυνοι για ένα πλήθος εργασιών, όπως είναι η διεύθυνση, ο συντονισμός εργασιών, η διαφάνεια στις συναλλαγές, ο καθορισμός στρατηγικής κ.ά.. Η όλη λειτουργία τους διακρίνεται από βαθιές δημοκρατικές αρχές, γεγονός το οποίο έχει ως αποτέλεσμα η λειτουργία τους να αναπροσαρμόζεται βάσει των εκάστοτε αναγκών των συνεταίρων-πελατών. Αναφορικά με την έγκριση των πιστώσεων (δανείων), αυτοί που ασχολούνται είναι οι εκλεγμένοι σύμβουλοι οι οποίοι γνωρίζουν τους δανειζόμενους προσωπικά. Έτσι, κατά τη δανειοδότηση, λαμβάνονται υπόψη και τα ποιοτικά-προσωπικά χαρακτηριστικά του ατόμου που

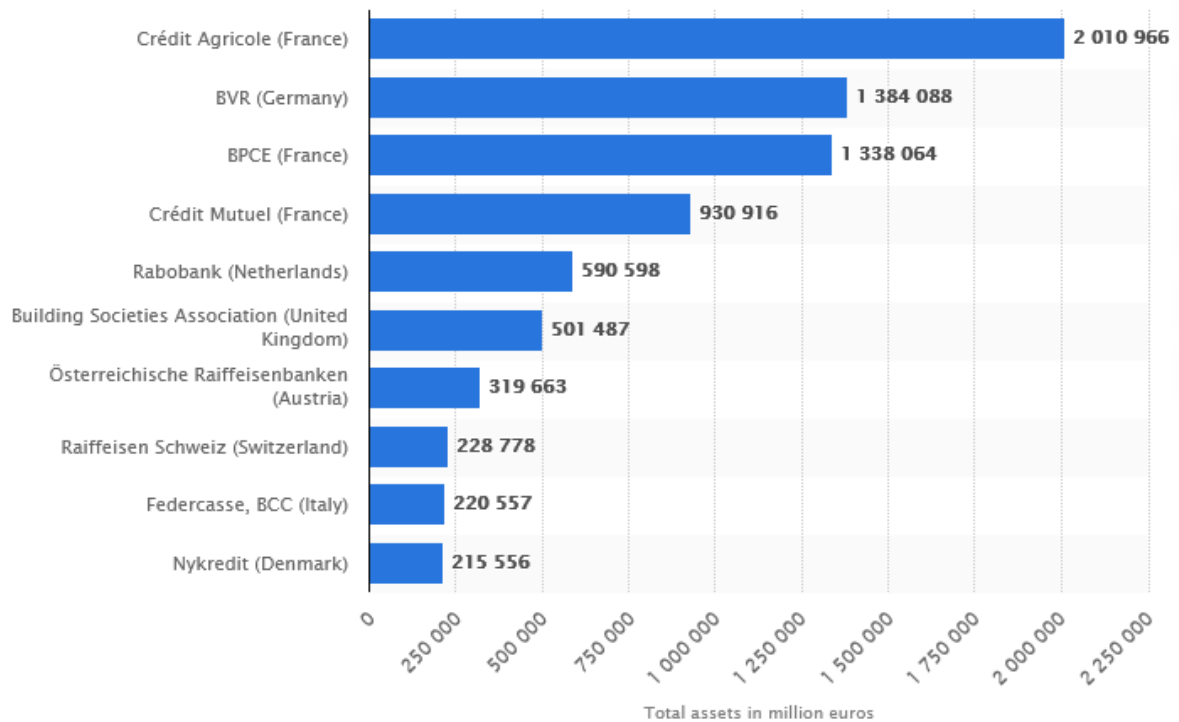
πρόκειται να λάβει το δάνειο, προκειμένου να είναι εφικτή η όσο το δυνατόν καλύτερη εξυπηρέτηση.

Μια ακόμα παράμετρος είναι η αλληλεγγύη και η αμοιβαία ευθύνη. Συγκεκριμένα, οι Συνεταιριστικές Τράπεζες λειτουργούν σε μια συγκεκριμένη αγορά, σύμφωνα με τους νόμους που αυτή επιτάσσει, σεβόμενες τους κανόνες που έχουν τεθεί, ενώ θεωρούν ότι η οικονομία είναι αυτή που πρέπει να υπηρετεί τον καταναλωτή. Με βάση αυτές τις αρχές παρατηρείται ένας εκδημοκρατισμός της οικονομίας, η οποία με τη σειρά της σέβεται τον άνθρωπο. Μέσω της αλληλεγγύης και της αμοιβαίας ευθύνης των μελών τους, τα ίδια κεφάλαια του συνεταιρισμού αυξάνονται με αποτέλεσμα την περαιτέρω ενίσχυση του ίδιου του συνεταιρισμού. Αντιθέτως, οι εμπορικές τράπεζες επενδύουν σημαντικά ποσά προκειμένου να επιτύχουν αύξηση της καθαρής περιουσίας.

Επίσης αποτελούν ένα βασικό μοχλό για την άσκηση αποτελεσματικής και περιφερειακής αναπτυξιακής πολιτικής αφού οι Συνεταιριστικές Τράπεζες δρουν κυρίως σε τοπικό επίπεδο μέσω δικτύων, ενισχύοντας έτσι την τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη, και τα κεφάλαια του κατέχονται από τους συνέταιρους-πελάτες. Μέσω των συναλλαγών δημιουργούνται αποταμιεύσεις, οι οποίες στη συνέχεια χορηγούνται σε τοπικές παραγωγικές δραστηριότητες. Το σύνολο του ενεργητικού τους, όπως εγκαταστάσεις, εξοπλισμός κ.ά. είναι στη διάθεση κάθε προσπάθειας κοινωνικοοικονομικής αναβάθμισης της περιοχής δράσης τους. Αντιθέτως, ο κεφαλαιοκρατικός χαρακτήρας των εμπορικών τραπεζών «επιβάλλει» οι

αποταμιεύσεις-καταθέσεις να συσσωρεύονται όπου υπάρχουν μεγαλύτερες ευκαιρίες μεγιστοποίησης του κέρδους.

Κάποιες από τις μεγάλες Συνεταιριστικές Τράπεζες στην Ευρώπη, όπως φαίνεται και στο επόμενο γράφημα (Statista, 2021), δραστηριοποιούνται στην Γαλλία. Συγκεκριμένα, η μεγαλύτερη από όλες, σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, είναι η Credit Agricole, της οποίας το κύριο πεδίο δράσης είναι ο αγροτικός τομέας. Για το 2021, τα συνολικά της κεφάλαια ξεπέρασαν τα 2.000.000 εκατομμύρια ευρώ. Η επόμενη στην κατάταξη είναι η BVR στη Γερμανία, με συνολικά κεφάλαια περίπου 1.400.000 εκατομμύρια ευρώ, ενώ στις επόμενες δύο θέσεις βρίσκονται οι Γαλλικές BPCE, με περίπου 1.340.000 εκατομμύρια ευρώ σε κεφάλαια, και η Cretid Mutuel, με περίπου 930.000 εκατομμύρια ευρώ σε κεφάλαια. Αθροιστικά, οι τρεις Γαλλικές Συνεταιριστικές Τράπεζες προσεγγίζουν τα 4.300.000 εκατομμύρια ευρώ σε κεφάλαια, το οποίο αποδεικνύει την εμπιστοσύνη του κοινού στο θεσμό, αλλά και τη μεγάλη ικανότητα που έχουν για χρηματοδότηση. Αρκετά πιο χαμηλά, με περίπου 590.000 εκατομμύρια ευρώ σε διαθέσιμα κεφάλαια βρίσκεται η Rabobank από την Ολλανδία και η Building Societies Association από το Ηνωμένο Βασίλειο, με περίπου 500.000 εκατομμύρια ευρώ σε διαθέσιμα κεφάλαια.

Σχετικά με το ρυθμιστικό πλαίσιο των συνεταιριστικών τραπεζών, το οποίο και αποτελεί μια από τις σημαντικότερες προκλήσεις για τις συνεταιριστικές τράπεζες, το ζήτημα είναι ότι δεν λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητές τους, αλλά αντίθετα είναι σχεδιασμένο και προσαρμοσμένο στις εμπορικές τράπεζες. Ο τρίτος πυλώνας του Συμφώνου της Βασιλείας για την κεφαλαιακή επάρκεια (Basel II) μείωσε σημαντικά την αποτελεσματικότητα στην περίπτωση των συνεταιριστικών τραπεζών (Fonteyne 2007). Σε αντίθεση με τις εμπορικές τράπεζες, οι συνεταιριστικές τράπεζες δεν μπορούν ούτε να επικαλεστούν την πίεση των μετόχων ούτε να εξαρτηθούν από τις διατραπεζικές αγορές ή την έκδοση χρέους ως πηγές κεφαλαίων (Hesse και Čihák 2007). Οι ρυθμιστικές αρχές σε όλες τις χώρες έχουν συμφωνήσει να υιοθετήσουν μια πιο ολοκληρωμένη ρύθμιση για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής παρακολούθησης και

για την άσκηση πιο πρακτικών ελέγχων στο τραπεζικό σύστημα. Οι De Serres, Jaeger και Ory (2010) τονίζουν ότι οι ακόλουθες επιλογές είναι υπό μελέτη, όπως η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου και αποθεματικών, η επιθεώρηση των κανόνων αξιολόγησης για τις διάφορες κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων, η φορολόγηση των αμοιβών των τραπεζικών στελεχών με βάση την υπερβολική κερδοφορία, η απαγόρευση των τραπεζών από την κερδοσκοπία με τα δικά τους κεφάλαια και την επένδυση σε κερδοσκοπικά κεφάλαια, η πέκταση της ρύθμισης των παραγώγων (κυρίως των πιστωτικών παραγώγων) και θεσμοθέτηση διαρθρωμένων αγορών για τη μείωση του όγκου των συναλλαγών που διαπραγματεύονται εξωχρηματιστηριακά και τέλος η ενίσχυση του ελέγχου και της ενοποίησης των διαφόρων δραστηριοτήτων των χρηματοοικονομικών ομίλων.

Αν και οι παραπάνω κανόνες και αρχές δημιουργήθηκαν κυρίως για τη ρύθμιση των τραπεζών που βασίζονται σε κεφάλαια των μετόχων, εφαρμόστηκαν χωρίς καμία διάκριση και στην περίπτωση των συνεταιριστικών τραπεζών, χωρίς να ληφθούν υπόψη οι θεμελιώδεις διαφορές μεταξύ συνεταιριστικών και εμπορικών τραπεζών, από την άποψη της αποστολής και της διακυβέρνησης των συγκεκριμένων πιστωτικών ιδρυμάτων και, ως εκ τούτου, όσον αφορά τους στόχους τους σε οικονομικό και οργανωσιακό επίπεδο, καθώς και στον τομέα της κοινωνικής επίδοσης. Μελετητές αναφέρθηκαν στην περιοριστική επίδραση των συγκεκριμένων κανόνων στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των συνεταιριστικών τραπεζών (De Serres and Roux 2008, Ory, Gurtner, and Jaeger 2006, De Serres and Ramboarisata 2008). Τα όργανα ρύθμισης και εποπτείας του επιπέδου ανταγωνισμού στον τραπεζικό τομέα των χωρών της Ευρώπης θα πρέπει να λάβουν υπόψη ότι οι περιφερειακές οικονομικές συνθήκες διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στον προσδιορισμό της σταθερότητας των τραπεζών. Για

παράδειγμα, οι τραπεζικοί κίνδυνοι αυξάνονται σε περιοχές με υψηλά ποσοστά ανεργίας και ότι οι διαφοροποιημένες τράπεζες, όπως είναι οι συνεταιριστικές είναι λιγότερο σταθερές από (Liu, Molyneux, and Wilson 2010). Επιπλέον, οι αποταμιευτικές τράπεζες φαίνεται να είναι πιο σταθερές από ό, τι οι εμπορικές τράπεζες. Φαίνεται επίσης να υπάρχει μια μη γραμμική σχέση μεταξύ τραπεζικού ανταγωνισμού και σταθερότητας. Αυτό σημαίνει ότι η ρύθμιση της εποπτείας είναι απαραίτητη προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι ο ανταγωνισμός στον τραπεζικό τομέα διατηρείται σε μέτρια επίπεδα. Εάν ο ανταγωνισμός γίνει πολύ έντονος ή πολύ χαμηλός, οι τράπεζες θα βρεθούν αντιμέτωπες με υψηλότερα επίπεδα κινδύνου και μεγαλύτερη χρηματοοικονομική αστάθεια.

Σε επίπεδο ΕΕ, οι συνεταιρισμοί ανήκουν στις μεγάλες ομάδες των ιδρυμάτων που αποτελούν τη λεγόμενη «κοινωνική οικονομία», καθώς δημιουργούν ευκαιρίες απασχόλησης και κινητοποιούν τα τοπικά κεφάλαια για παραγωγικές πρωτοβουλίες. Στις περισσότερες χώρες της ΕΕ, ο τομέας αυτός διέπεται από ειδικό νομικό καθεστώς και υποστηρίζεται από συγκεκριμένα χρηματοπιστωτικά εργαλεία που προωθούν οι κυβερνητικοί οργανισμοί, οι τράπεζες ή εξειδικευμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Επαναλαμβάνοντας παλαιότερες γνωμοδοτήσεις, καθώς και εκείνες που εγκρίθηκαν με το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για το 2012 (CCMI / 093), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της ΕΕ υπογράμμισε τη σημασία και την αναγκαιότητα της επιτυχίας των συνεταιρισμών όσον αφορά στην επίτευξη των στόχων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη και ενθάρρυνε την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, ιδίως στις μειονεκτούντες περιοχές της κοινότητας. Η ΕΕ διευκολύνει την ανάπτυξη των συνεταιριστικών τραπεζών με την προώθηση των διασυνοριακών δραστηριοτήτων και λαμβάνοντας υπόψη τη μοναδικότητα αυτού του

συστήματος. Η ΕΕ έχει εξοπλίσει αυτές τις τράπεζες με τα κατάλληλα νομικά μέσα και διευκολύνει τη δημιουργία νέων συνεταιρισμών σε όλη την Ευρώπη. Με την έκδοση του κανονισμού (ΕΕ) Νο. 1435/2003 για τη θέσπιση ενός πραγματικά ενοποιημένου νομικού πλαισίου για την Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Εταιρεία (SCE), είναι τώρα δυνατόν για μια ομάδα ατόμων ή νομικών προσώπων ή κατοίκων να δημιουργήσουν μια ένωση ακόμη και αν βρίσκονται σε διαφορετικές χώρες-μέλη της ΕΕ. Αυτοί οι νέοι συνεταιρισμοί, με ελάχιστο κεφάλαιο 30 χιλιάδων ευρώ, θα είναι σε θέση να ασκούν δραστηριότητες ως μια ενιαία νομική οντότητα στην ενιαία αγορά της ΕΕ και να διατηρούν ένα ενιαίο σύνολο κανόνων και δομών σε όλα τα κράτη- μέλη της ΕΕ. Αυτό θα επιτρέψει στους συνεταιρισμούς να επεκταθούν και να αναδιαρθρωθούν χωρίς να χρειάζεται να δημιουργήσουν ένα δίκτυο θυγατρικών, που μπορεί να αποτελεί μια δαπανηρή διαδικασία από την άποψη του χρήματος και του χρόνου. Επιπλέον, οι συνεταιρισμοί των διαφόρων χωρών μπορούν πλέον να συγχωνεύονται και να διαμορφώνουν μια Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Εταιρεία. Τέλος, μια ένωση ενός κράτους μέλους που έχει δραστηριότητες σε άλλα κράτη-μέλη μπορεί να μετατραπεί σε ευρωπαϊκή συνεταιριστική χωρίς να προχωρήσει σε διάλυση. Το 2012, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τη δημιουργία ενός ενιαίου εποπτικού μηχανισμού για τις τράπεζες στην ευρωζώνη, όπου η τελική ευθύνη για την εποπτεία θα ανήκει στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) ενώ οι εθνικές εποπτικές αρχές θα συνεχίσουν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην καθημερινή εποπτεία καθώς και στην προετοιμασία και την υλοποίηση των αποφάσεων της ΕΚΤ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών (EACB) τονίζει ότι οι κανονισμοί και οι αλλαγές στη νομοθεσία συνοδεύονται με σημαντικό κόστος για τις συνεταιριστικές τράπεζες, πράγμα που συχνά δεν λαμβάνεται υπόψη από τις ρυθμιστικές αρχές (EACB, 2012). Η αίσθηση

που επικρατεί ανάμεσα στις συνεταιριστικές τράπεζες είναι ότι η προσέγγιση στην κανονιστική ρύθμιση που συμβαδίζει με την άποψη «ένα μοντέλο για να ταιριάζει σε όλους» δεν είναι πάντα η πλέον κατάλληλη για το συνεταιριστικό τραπεζικό μοντέλο (McCarroll και Habberfield, 2012). Σχετικά με το θέμα των συνεταιριστικών τραπεζών, η Παγκόσμια Τράπεζα έχει δηλώσει ότι οι ακόλουθες «παγίδες» των νομικών, ρυθμιστικών και εποπτικών πλαισίων πρέπει να διορθωθούν για την ανάπτυξη της αειφόρου αγροτικής χρηματοδότησης.

Συγκεκριμένα, η πρώτη από αυτές είναι η έλλειψη νομοθεσίας ή ακατάλληλη νομοθεσία για την ακίνητη ιδιοκτησία, ιδίως για τη γη, αλλά και άλλα είδη φυσικής ιδιοκτησίας και τη χρήση τους ως εξασφαλίσεις, καθώς και την έλλειψη αποτελεσματικής νομοθεσίας για την πτώχευση. Αυτά τα δικαιώματα πρέπει να χορηγούνται και να επιβάλλονται από όργανα που διαθέτουν τόσο νομική υποστήριξη όσο και κοινωνική νομιμοποίηση και θα πρέπει να είναι προσβάσιμα από και υπόλογα προς τους κατόχους των δικαιωμάτων ακίνητης ιδιοκτησίας. Ένα σημείο ακόμα που χρειάζεται προσοχή είναι η σημασία των συναλλαγών γης, όπως ενοικιάσεις και πωλήσεις για την υλοποίηση πλήρων οφελών. Τα περισσότερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν παρέχουν πίστωση χωρίς εξασφαλίσεις, κάτι που στις περισσότερες περιπτώσεις σημαίνει γη ή το δικαίωμα χρήσης της γης. Ωστόσο, η γη ως εγγύηση από μόνη της είναι πολύτιμη μόνο αν μπορεί να κατασχεθεί ή εάν η απειλή της κατάσχεσης συμβάλλει στην πειθαρχία πίστωσης. Οι προσπάθειες για τη στήριξη των τίτλων ιδιοκτησίας της γης καθώς και η δημιουργία μητρώων ακίνητης ιδιοκτησίας μπορεί να αποτελέσουν σημαντική συνεισφορά στην πρόσβαση της πίστωσης για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και οι προσπάθειες για την καθιέρωση αποτελεσματικών αγορών για τη γη.

Προσοχή επίσης πρέπει να δοθεί στην έλλειψη δυνατοτήτων στην εκτέλεση των συμβάσεων ή προθυμία για την ανάληψη δράσης κατά των παραβατών, ακόμα και αν δεν υπάρχει το κατάλληλο νομικό πλαίσιο, καθώς και στα θέματα με τη ρύθμιση του χρηματοπιστωτικού τομέα τα οποία επεκτείνονται από την ανεπαρκή ρύθμιση στην υπερβολική ρύθμιση και σε διαφωνίες σχετικά με το ποια ιδρύματα θα πρέπει να ορίζονται ως μέρος του χρηματοπιστωτικού τομέα και να υπόκεινται ως εκ τούτου σε εποπτεία. Συνήθως, στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που δεν εποπτεύονται δεν επιτρέπεται να μπορούν να προσελκύουν καταθέσεις προκειμένου να προστατεύονται οι καταθέτες. Τα ιδρύματα αυτά, συνεπώς, είναι πιθανόν να εξαρτώνται από δωρητές ή από κυβερνήσεις για αναχρηματοδότηση ή από τις αγορές κεφαλαίων σε πιο ώριμες αγορές και συχνά έχουν περιορισμένη ικανότητα ανάπτυξης.

Επίσης ένα θέμα που χρειάζεται προσοχή είναι η έλλειψη θεσμικής ικανότητας στην τραπεζική εποπτεία. Η εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων είναι δαπανηρή και χαρακτηρίζεται από ένταση πόρων. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τα μικρότερα ιδρύματα στις αγροτικές περιοχές. Παραδόξως, αυτές οι ανησυχίες ισχύουν σε μεγάλο βαθμό για την περίπτωση της Ελλάδας, η οποία, παρά το γεγονός ότι είναι μια αναπτυγμένη οικονομία, κατέχει μεγάλο μερίδιο στις γεωργικές δραστηριότητες και στον πρωτογενή τομέα παραγωγής. Τα προβλήματα κτηματογράφησης, καθώς και τα ζητήματα άδειας, ζώνης και κληρονομικότητας, επίσης μαστίζουν την Ελλάδα εδώ και πάρα πολλά χρόνια. Μια άλλη πιθανή παγίδα είναι ότι οι εποπτικές αρχές θα μπορούσαν να έχουν την τάση να προστατεύουν τις συνεταιριστικές τράπεζες από τον ανταγωνισμό μέσω της ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης, τον έλεγχο των τιμών και της επιδότησης των δανείων. Αυτού του είδους οι πολιτικές είναι πιθανό να

αυξήσουν τον κίνδυνο της αφερεγγυότητας των συνεταιριστικών. Παρ' όλα αυτά, υπάρχει μια σειρά ρυθμιστικών και εποπτικών πλαισίων ανάμεσα στις συνεταιριστικές τράπεζες.

1.4 Διαπιστώσεις

Ο τραπεζικός κλάδος μιας οικονομίας είναι ιδιαίτερα σημαντικός καθώς αποτελεί σημαντικό πυλώνα για την ανάπτυξη και των στήριξη της επιχειρηματικότητας, της εγχώριας ζήτησης και εξωστρέφειας. Ουσιαστικά αποτελεί σημαντικό υπόβαθρο για ανάπτυξη αφού παρέχει την αναγκαία χρηματοδότηση των οικονομικών κλάδων και ουσιαστικά συμβάλει στα μέγιστα στην ανάδειξη τους (Becchetti et al., 2016). Η αποτελεσματικότητα εξαρτάται από την ύπαρξη αξιόπιστων θεσμών και κανόνων που διασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα και αμεσότητα στήριξης που προαναφέραμε. Οι αναπτυξιακές διαδικασίες στηρίζονται κατ' εξαίρεση στην ανταπόκριση και εγρήγορση του κλάδου ως προς την ανάγκη στήριξης της συνολικής οικονομίας (Lal, 2018).

Οι τράπεζες που καλούνται και πιστωτικά ιδρύματα δέχονται καταθέσεις ποσών και χορηγούν χρηματικά ποσά κατά κύριο λόγο σε μορφή δανείων. Οι καταθέσεις στις τράπεζες (πελάτες) προέρχονται από φυσικά και νομικά πρόσωπα και οντότητες, και διαχωρίζονται σε καταθέσεις όψεως, ταμειυτηρίου και προθεσμιακές καταθέσεις. Τα δάνεια που χορηγούν έχουν μεγαλύτερο επιτόκιο από το επιτόκιο καταθέσεων και έτσι

η διαφορά αυτή ουσιαστικά αποτελεί το κέρδος για την τράπεζα καθώς πρέπει να καλύψει και τις λειτουργικές της ανάγκες (π.χ. ενοίκια, μισθοδοσία υπαλλήλων, κλπ.). Η βασική λειτουργία όλων των συμμετεχόντων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα μιας χώρας είναι η άσκηση πίστης. Ως πίστη ονομάζεται η χρηματοδότηση φυσικών ή και νομικών οντοτήτων με την βασική προϋπόθεση στο μέλλον την σταδιακή επιστροφή των χρημάτων συν κάποιο επιπλέον ποσό που ονομάζεται τόκος.

Με την σχέση αυτή μεταβιβάζονται περιουσιακά στοιχεία από οικονομικές μονάδες που τα αποταμιεύουν, σε οικονομικές μονάδες που τα εκμεταλλεύονται για την άσκηση οικονομικών δραστηριοτήτων τους και για την περαιτέρω ανάπτυξη και μεγέθυνση τους. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η συνεταιριστική ιδέα εμφανίστηκε πολύ παλιά και σταδιακά εξελίχθηκε. Αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης από τους πρωτεργάτες του σύγχρονου συνεταιριστικού κινήματος. Χρονολογικά ο πρώτος τέτοιος συνεταιρισμός απαρτιζόταν από πρωτοπόρους του Ροτσντειλ στην Αγγλία (άνεργοι υφαντές).

Σταδιακά παρόλα αυτά το συνεταιριστικό κίνημα παρουσίασε τις παρακάτω τάσεις, Χρηματοδότηση φορέων για περαιτέρω ανάπτυξη και μεγέθυνση και υιοθέτηση ενός προτύπου βασισμένο σε συνεργασίες, εξαγορές κι συγχωνεύσεις σε επίπεδο τοπικών και περιφερειακών τραπεζικών ιδρυμάτων σταδιακά και με ιδιαίτερη προσοχή πάντα Παράλληλα, με την πρόοδο που συντελείται στην χρηματοπιστωτική αυτή αλλαγή και

το άνοιγμα στον ανταγωνισμό παρατηρείται σημαντική απώλεια ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων όπως φορολογικές απαλλαγές, κρατικές ενισχύσεις, μονοπώλιο ορισμένων εργασιών. Ακόμα παρατηρήθηκε ενσωμάτωση σταδιακά στην κείμενη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις υποχρεώσεις και δικαιώματα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και επέκταση των συνεργασιών των συνεταιριστικών οργανισμών και ιδρυμάτων για ενδυνάμωση και ενίσχυση των ώστε να καταφέρουν να ισχυροποιηθούν ως αναπόσπαστο κομμάτι του τραπεζικού χώρου και κλάδου.

Τα τελευταία χρόνια τα μέλη των συνεταιριστικών τραπεζών ολοένα και τείνουν αυξανόμενα. Ασφαλώς τα οφέλη από τις εν λόγω συνεργασίες είναι πολλά. Η εποικοδομητικές συνεργασίες αυτές αποδίδουν τα προσδοκόμενα αποτελέσματα στα μέλη, κάτι που κρίνεται σκόπιμο και αναγκαίο τα χρόνια αυτά της οικονομικής υφέσεως που διανύουμε (Groeneveld, 2017).

Τόσο στον ελλαδικό χώρο αλλά και στον Ευρωπαϊκό χάρτη οι συνεταιριστικές τράπεζες διαφέρουν σε πολλά σημεία σχετικά με τις λοιπές τράπεζες. Εκτός από τα οικονομικά πλεονεκτήματα παρέχουν και πλεονεκτήματα για την κοινωνία μεσολαβώντας για την άριστη συνεργασία των επιχειρήσεων και ιδίως των μικρομεσαίων, συμβάλλοντας έτσι στην αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων (Golec, 2018).

Η σημασία των συνεταιριστικών τραπεζών έρχεται ολοένα και περισσότερο σήμερα στο προσκήνιο. Η πρόσφατη οικονομική κρίση, επέφερε σοβαρές επιπτώσεις σε όλους τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας. Το χρηματοπιστωτικό σύστημα κλυδωνίστηκε συθέμελα, πολλά ιδρύματα κατέρρευσαν (Lehman Brothers) απειλώντας την συνοχή και ακόμα την ύπαρξη των οικονομιών. Παρόλα αυτά οι συνεταιριστικές τράπεζες αν και το 2008 επηρεάστηκαν και αυτές από την ύφεση, τα επόμενα χρόνια επανήλθαν δυναμικά και αποτέλεσαν σημείο αναφοράς και ενίσχυσης της οικονομίας (Deelchand & Padgett, 2009).

Η θετική αυτή εικόνα μπορεί να αποτυπωθεί και από τα παρακάτω στοιχεία της εν λόγω περιόδου (Birchall, 2012). Συγκεκριμένα αυτά ήταν, ότι ο αριθμός των συνεταιριστικών τραπεζών αυξήθηκε κατά 10% στο διάστημα 2008-2010, ενώ οι πελάτες που εμπιστεύτηκαν και συνεργάστηκαν με τις συνεταιριστικές τράπεζες αυξήθηκαν κατά 14% περίπου. Επίσης, οι αποταμιεύσεις σημείωσαν αύξηση κατά 1% το 2008, κατά 15% το 2009 και 7,3% το 2010, ενώ το 7% των ευρωπαϊκών Συνεταιριστικών τραπεζών γνώρισαν συρρίκνωση την περίοδο της κρίσης και τέλος η ζημία ορισμένων συνεταιρισμών περιορίστηκε μέσα σε ένα ή και δύο χρόνια.

Ο Birchall υποστηρίζει πως σημαντική διαφοροποίηση των συνεταιριστικών με τις λοιπές τράπεζες είναι το γεγονός πως οι μεν συνεταιριστικές δεν στοχεύουν συχνά σε

μεγάλη κερδοφορία πράγμα που ισοδυναμεί σε μικρότερο κίνδυνο ,έναντι των εμπορικών. Με αυτόν τον τρόπο προσπάθησαν να θωρακίσουν τις δραστηριότητες τους έναντι της κρίσης και να μην επηρεαστούν τόσο πολύ.

Η παραπάνω διαπίστωση πηγάζει και από την εννοιολογική προσέγγιση της συνεταιριστικής πίστης αλλά με μια αναθεωρημένη προσέγγιση. Η πελατοκεντρική προσέγγιση των συνεταιριστικών τραπεζών είναι η ραχοκοκαλιά της πίστεως αυτής. Δεν στοχεύουν στην αύξηση της κερδοφορίας αλλά στην αξία για τους πελάτες τους (customer value) (Masciandaro et al., 2012). Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο είναι πως η αύξηση των επιτοκίων δανεισμού, πριν αλλά και κατά την διάρκεια της κρίσης επηρέασε λιγότερο την δανειοδότηση από τις συνεταιριστικές τράπεζες έναντι των λοιπών ομίλων, στοιχείο που θα το δούμε και στα επόμενα κεφάλαια παρακάτω.

Το ερώτημα που προκύπτει και θα εστιάσει η παρούσα εργασία, είναι η διερεύνηση του κατά πόσο οι συνεταιριστικές τράπεζες μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του σύγχρονου ανταγωνιστικού περιβάλλοντος, το οποίο συνεχώς εξελίσσεται με πολύ εύθραυστες ισορροπίες. Τέλος, σημαντικό και αναπόσπαστο κομμάτι της παρούσης εργασίας αποτελεί και η διαχρονική μεταβολή τους την περίοδο της οικονομικής κρίσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΜΟΝΤΕΛΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

2.1. Γενική επισκόπηση

2.1.1. Πιστωτικός συνεταιρισμός

Ο «Πιστωτικός Συνεταιρισμός» αποτελεί ουσιαστικά το πρώτο απαραίτητο βήμα προκειμένου να δημιουργηθεί μια Συνεταιριστική Τράπεζα, και νομικά αποτελεί ένα είδος «Αστικού Συνεταιρισμού». Αναφορικά με τους Πιστωτικούς Συνεταιρισμούς, η έννοια του, καθώς και η διαδικασία για την ίδρυση και τη λειτουργία του, περιγράφονται και καθαρίζονται από τις διατάξεις του Ν.1667/1986 (ΦΕΚ Α΄ 196) με θέμα «Αστικοί Συνεταιρισμοί και άλλες διατάξεις», οι οποίες ισχύουν μέχρι και σήμερα με τροποποιήσεις.

Στο πρώτο άρθρο του συγκεκριμένου Νόμου αναφέρεται ότι

«Αστικός Συνεταιρισμός είναι η εκούσια ένωση προσώπων με οικονομικό σκοπό, η οποία χωρίς να αναπτύσσει δραστηριότητες αγροτικής οικονομίας, αποβλέπει ιδίως με τη συνεργασία των μελών του στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη των μελών του και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους γενικά μέσα σε μια κοινή επιχείρηση».

Η σημαντική διαφοροποίηση ενός αστικού από ένα αγροτικό συνεταιρισμό, είναι ότι ο πρώτος έχει κύριο σκοπό τον οικονομικό, καθώς και την εξυπηρέτηση των αναγκών των μελών του, ενώ δεν προβλέπεται να ασκεί γεωργική δραστηριότητα. Στον ίδιο Νόμο αναφέρεται ότι ένας αστικός συνεταιρισμός μπορεί να είναι «καταναλωτικός, μεταφορικός, τουριστικός, προμηθευτικός ή πιστωτικός».

Οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί με τη σειρά τους διακρίνονται σε αυτούς που λειτουργούν αμιγώς ως συνεταιρισμοί, καθώς και σε αυτούς οι οποίοι έχουν λάβει άδεια λειτουργίας, ως πιστωτικό ίδρυμα, από την Τράπεζα της Ελλάδος. Σε αυτήν την περίπτωση, ο πιστωτικός συνεταιρισμός εξελίσσεται σε Συνεταιριστική Τράπεζα, ο οποίος είναι και ο απώτερος στόχος αυτού του είδους αστικών συνεταιρισμών.

Ένας πιστωτικός συνεταιρισμός διαφέρει από μια εμπορική εταιρεία. Συγκεκριμένα, μια εμπορική εταιρεία δρα με στόχο το κέρδος, εξυπηρετώντας τις ανάγκες τρίτων μερών με τα οποία συναλλάσσονται. Από την άλλη, ο πιστωτικός συνεταιρισμός δραστηριοποιείται επίσης στην ελεύθερη αγορά, αλλά έχει ως κύριο σκοπό την εξυπηρέτηση των συμφερόντων των μελών του, με τα οποία κατά κύριο λόγο συναλλάσσεται, καλύπτοντας τουλάχιστον το κόστος των υπηρεσιών που παρέχει. Τέλος, ένας πιστωτικός συνεταιρισμός δεν μπορεί αν μετατραπεί σε ανώνυμη εταιρεία αφού πρακτικά καταργείται η ουσία πάνω στην οποία είναι δομημένος ο συγκεκριμένος θεσμός. Η σημαντική διαφορά είναι ότι, σε αντίθεση με μια ανώνυμη εταιρεία, η οποία έχει ως σκοπό τη συγκέντρωση κεφαλαίων, ένας συνεταιρισμός έχει

μέλη, βασίζεται στη μεταξύ τους συνεργασία κι διέπεται γενικά από μια ανθρωποκεντρική φιλοσοφία.

Τέλος, η μετεξέλιξη του σε ένα καθαρά πιστωτικό ίδρυμα, δηλαδή σε μια Συνεταιριστική Τράπεζα, απαιτεί την εξειδίκευση και την αντιμετώπιση θεμάτων, χωρίς να αλλοιώνονται οι βασικές αρχές του συνεταιρισμού, όπως είναι το εύρος των ατόμων με τα οποία θα συναλλάσσεται, αλλά και το είδος, το εύρος, το χρηματικό ύψος και την επικινδυνότητα των συναλλαγών, καθώς και μια σειρά που αφορούν την οργάνωση και το έλεγχο. Σε αυτά τα ζητήματα θα γίνει αναφορά σε επόμενη παράγραφο.

2.1.2. Χρηματοπιστωτικό σύστημα

Σύμφωνα με τους Γκίκα & Χυζ (2017), το χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι «το σύνολο των οργανισμών, αγορών και θεσμών μιας οικονομίας, τα οποία λειτουργούν ως διαμεσολαβητές μεταξύ πλεονασματικών και ελλειμματικών οικονομικών μονάδων, ή το σύνολο των χρηματοπιστωτικών αγορών με τα άτομα και τα ιδρύματα που διαπραγματεύονται σε αυτές τις αγορές, καθώς και το σύνολο των ρυθμιστικών και εποπτικών αρχών του συστήματος». Η ανάπτυξη και η μεγέθυνση μιας οικονομίας εξαρτάται άμεσα από την ανάπτυξη και τη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, και κατ' επέκταση στην ανάπτυξη και ομαλή λειτουργία κάθε χώρας. Το

χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι εκείνο το οποίο παρέχει τα απαραίτητα κεφάλαια για επενδύσεις, οι οποίες είναι πρακτικά συνώνυμο της οικονομικής ανάπτυξης.

Οι πηγές χρηματοδότησης των επενδύσεων, είναι τα χρηματικά διαθέσιμα που κατέχουν οι διάφοροι φορείς χρηματοδότησης, καθώς και οι χρηματοδοτικές δυνατότητες που παρέχονται από τις χρηματοπιστωτικές αγορές. Αυτό σημαίνει ότι μια επένδυση μπορεί να χρηματοδοτηθεί είτε από εσωτερικές πηγές (αυτοχρηματοδότηση) είτε από εξωτερικές πηγές όπως είναι ο τραπεζικός δανεισμός ή η έκδοση αξιογράφων, όπως είναι οι μετοχές και τα ομόλογα. Το χρηματοπιστωτικό σύστημα κατέχει ουσιαστικά το ρόλο ενός μεσολαβητή, όπου συναντώνται η πλεονάζουσα ρευστότητα σε κεφάλαια από τη μία και η ανάγκη για την κάλυψη χρηματοδοτικών ελλείψεων από την άλλη.

Σε μια οικονομία οι οικονομικές μονάδες αποτελούν τους φορείς κάθε οικονομικής δραστηριότητας, και είναι αυτές που προσφέρουν στο χρηματοπιστωτικό σύστημα είτε ως αποταμιευτές, είτε ως δανειοδοτούμενοι.

Η πρώτη από τις τέσσερις βασικές οικονομικές μονάδες είναι τα νοικοκυριά. Είναι πρακτικά οι ιδιώτες των οποίων τα εισοδήματα βρίσκονται σε τέτοιο επίπεδο ώστε αν αφαιρεθούν τα ποσά δαπανών, υπάρχει ένα περίσσειμα. Σε αυτή την περίπτωση, τα πλεονάζοντα κεφάλαια τοποθετούνται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, με την προσδοκία κάποιας υπεραπόδοσης. Τα νοικοκυριά προχωρούν και σε επενδύσεις όπως

είναι η αγορά ακινήτου, ενώ προχωρούν και σε κάποιες καταναλωτικές δαπάνες, οι οποίες είναι υψηλότερες από τις συνήθειες (σπουδές, νοσηλεία, διακοπές κ.ά.), για την κάλυψη των οποίων ενδέχεται να προσφύγουν στο χρηματοπιστωτικό σύστημα προκειμένου να λάβουν στεγαστικά ή καταναλωτικά δάνεια, καταβάλλοντας βέβαια τους τόκους που αναλογούν. Η συγκεκριμένη κατηγορία οικονομικών μονάδων διαθέτει συνήθως πλεονάσματα κεφαλαίων τα οποία είναι και η κύρια πηγή των αποταμιεύσεων.

Σημαντική μονάδα είναι και οι επιχειρήσεις. Κάθε επιχείρηση έχει έσοδα τα οποία προκύπτουν από την πώληση αγαθών ή υπηρεσιών που παράγουν. Αν από αυτά τα έσοδα αφαιρεθεί το κόστος παραγωγής, και υπάρχει κάποιο κέρδος, τότε οι επιχειρήσεις προχωρούν επίσης σε αποταμίευση, λαμβάνοντας κάποια πρόσθετη απόδοση. Αυτό που συμβαίνει στην πραγματικότητα είναι ότι οι επιχειρήσεις έχουν διαρκώς επενδυτικές ανάγκες, οι οποίες δεν καλύπτονται πάντα από τα ίδια κεφάλαια και για αυτό προσφεύγουν στο χρηματοπιστωτικό σύστημα προκειμένου να αντλήσουν τα απαιτούμενα κεφάλαια, καταβάλλοντας βέβαια τους τόκους που αναλογούν. Οι επιχειρήσεις είναι η βασική μονάδα μιας οικονομίας η οποία έχει δημιουργεί ζήτηση για δανειακά κεφάλαια, προκειμένου να προχωρήσει σε επενδύσεις.

Επίσης και ο Δημόσιος τομέας είναι μια σημαντική μονάδα. Η συγκεκριμένη μονάδα προσφέρει αποταμιεύσεις, όταν υπάρχουν πλεονάσματα, αλλά συνήθως δημιουργεί ζήτηση για δάνεια, προκειμένου να χρηματοδοτήσει τις ανάγκες του, όπως είναι δημόσια έργα και επενδύσεις, καθώς και η καταβολή μισθών και συντάξεων.

Τέλος, η τελευταία από αυτές τις ομάδες είναι το εξωτερικό. Η συγκεκριμένη οικονομική μονάδα φαίνεται να συμμετέχει τόσο στην εισροή όσο και στην εκροή κεφαλαίων. Σε μια παγκοσμιοποιημένη αγορά, είναι απαραίτητοι η ύπαρξη εκείνων των δομών και των θεσμών που είναι σε θέση να διασφαλίσουν την ομαλή συνεργασία των χρηματοπιστωτικών συστημάτων σε διεθνές επίπεδο, αφού πλέον τα κεφάλαια κινούνται μεταξύ των διεθνών αγορών.

Αναφορικά με τη διαδικασία δανειοδότησης, στην περίπτωση που μεταξύ του δανειστή και του δανειοδοτούμενου δεν μεσολαβεί-παρεμβαίνει κανείς, τότε η πλεονασματική μονάδα χρηματοδοτεί άμεσα την ελλειμματική. Ο τρόπος αυτός «συνάντησης» της ζήτησης με την προσφορά είναι εξαιρετικά σπάνιος, αφού παρουσιάζει μειονεκτήματα όπως είναι η δυσκολία τόσο ποσοτικής όσο και χρονικής σύμπτωσης των αναγκών και των επιθυμιών των δύο μερών, αλλά και μια σειρά από ανασταλτικούς παράγοντες όπως είναι η φυσική απόσταση, η παντελής έλλειψη μιας οργανωμένης διαδικασίας επαφών, αλλά και διάφορα προβλήματα νομικής φύσεως. Η λειτουργία οργανωμένων χρηματοπιστωτικών διαμεσολαβητών, οι οποίοι παρεμβαίνουν μεταξύ των πλεονασματικών και των ελλειμματικών μονάδων, αμβλύνει τα παραπάνω μειονεκτήματα και για αυτό η συνηθέστερη μορφή δανειοδότησης είναι η έμμεση με τους χρηματοπιστωτικούς διαμεσολαβητές να είναι το «κανάλι επικοινωνίας» όσων έχουν πλεόνασμα χρήματος με όσους το χρειάζονται.

2.1.3. Τραπεζικό σύστημα

Το τραπεζικό σύστημα αποτελεί τμήμα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Πρακτικά αποτελεί τον πυρήνα του, αφού σε αυτό προσφεύγουν τόσο οι ιδιώτες όσο και οι επιχειρήσεις προκειμένου να δανειστούν κεφάλαια. Το συγκεκριμένο σύστημα απαρτίζεται από όλα τα Πιστωτικά Ιδρύματα και τις Τράπεζες που δραστηριοποιούνται στη χώρα. Οι Τράπεζες και γενικά τα Πιστωτικά Ιδρύματα είναι επιχειρήσεις οι οποίες αποτελούν τους κύριους πιστωτικούς διαμεσολαβητές. Το κύριο αντικείμενο τους είναι η αποδοχή καταθέσεων («παθητική λειτουργία») και η χορήγηση κάθε μορφής δανείων («ενεργητική λειτουργία»).

Οι Τράπεζες δέχονται καταθέσεις από οικονομικές μονάδες οι οποίες έχουν πλεόνασμα κεφαλαίων. Αυτές οι καταθέσεις στη συνέχεια αποτελούν τη βασική πηγή κεφαλαίων των Τραπεζών ώστε να χορηγήσουν δάνεια σε ιδιώτες και επιχειρηματίες. Η διαφορά ανάμεσα στα επιτόκια καταθέσεων και στα επιτόκια χορηγήσεων, καθορίζει τα επίπεδα κερδοφορίας των Τραπεζών. Παράλληλα δραστηριοποιούνται ως διαμεσολαβητές και σε άλλες εργασίες οικονομικής φύσεως, όπως στην αγορά συναλλάγματος, στην αγορά χρυσού, στις ασφάλειες κ.ά.

Σύμφωνα με το Νόμο 4261/2014, ο οποίος αντικατέστησε τους Ν.3601/2007 και Ν.2076/1992, ο οποίος διέπει τη λειτουργία Πιστωτικών Ιδρυμάτων, «Πιστωτικό

Ίδρυμα είναι η επιχείρηση η δραστηριότητα της οποίας συνίσταται στην αποδοχή καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων από το κοινό και στη χορήγηση πιστώσεων για λογαριασμό της».

Οι καταθέσεις μπορεί να είναι ταμειευτηρίου, όψεως ή προθεσμιακές, ενώ τα βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα δάνεια μπορεί να είναι επιχειρηματικά, καταναλωτικά, στεγαστικά, επενδυτικά, ναυτιλιακά κ.ά., ενώ άλλες δραστηριότητες είναι οι «πράξεις αναδόχου είσπραξης απαιτήσεων» με ή χωρίς «δικαίωμα αναγωγής», η «χρηματοδότηση εμπορικών συναλλαγών», οι πληρωμές και οι μεταφορές κεφαλαίων για λογαριασμό των πελατών, ιδιαίτερα για επιχειρήσεις εισαγωγικού και εξαγωγικού εμπορίου και για τις τουριστικές επιχειρήσεις, υπηρεσίες χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), η έκδοση επιταγών, η εκμίσθωση τραπεζικών θυρίδων κ.ά.

Οι Τράπεζες, κατά τη λειτουργία τους, έρχονται αντιμέτωπες με μια σειρά από κινδύνους. Σύμφωνα με τους Γκίκα & Χυζ (2017), ως κίνδυνος θεωρείται «η αρνητική πλευρά μιας δραστηριότητας που πρέπει να αποφεύγεται ή να ελαχιστοποιείται, ενώ από χρηματοοικονομικής άποψης, σχετίζεται με την αβεβαιότητα των αποδόσεων των επενδύσεων και την πιθανότητα το πραγματικό αποτέλεσμα να διαφέρει από το αναμενόμενο». Οι κίνδυνοι με τους οποίους έρχονται αντιμέτωπες οι Τράπεζες, μπορεί αν οφείλονται είτε σε εγχώριους είτε σε διεθνείς παράγοντες, οι οποίοι μπορεί να σχετίζονται με την οικονομική, πολιτική, κοινωνική, δημογραφική κατάσταση, αλλά και από παράγοντες που σχετίζονται με την τεχνολογία. Ένας τέτοιος κίνδυνος είναι, σύμφωνα με τους Γκίκα & Χυζ (2017) ο λεγόμενος «πιστωτικός κίνδυνος». Αποτελεί

τη σημαντικότερη μορφή κινδύνου και σχετίζεται με την αδυναμία των δανειοδοτούμενων, είτε ιδιωτών είτε επιχειρήσεων, να εξυπηρετήσουν το δάνειο τους, δηλαδή να επιστρέψουν στην Τράπεζα, το σύνολο ή μέρος του δανείου, συμπεριλαμβανομένων των τόκων. Το συγκεκριμένο πρόβλημα περιγράφεται και με τον όρο «κόκκινα δάνεια», μια έκφραση την οποία η Ελληνική κοινωνία την άκουσε έντονα στην περίοδο της οικονομικής κρίσης που βίωσε, αλλά και ακόμα βιώνει η χώρα. Ενδεχομένως, οι Ελληνικές Τράπεζες δεν ήταν προετοιμασμένες να αντιμετωπίσουν τον ολόένα και αυξανόμενο αριθμό των κόκκινων δανείων, κάτι το οποίο έβαλε σε κίνδυνο ακόμη και την ομαλή λειτουργία τους. Πλέον, οι Τράπεζες δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στη διαρκή εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου, καθώς και στον περιορισμό του. Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα έντονο, αφού όταν τα δάνεια δεν επιστρέφονται κανονικά στην Τράπεζα, τότε αυτοί δεν θα είναι σε θέση να ανταπεξέλθει σε αναλήψεις ποσών από τους καταθέτες, ιδιαίτερα όταν αυτά είναι μεγάλα.

Ακόμα ένας κίνδυνος είναι ο «κίνδυνος Ρευστότητας». Ο συγκεκριμένος κίνδυνος σχετίζεται άμεσα με τον πιστωτικό και αναφέρεται στην ενδεχόμενη αδυναμία μιας Τράπεζας να ανταπεξέλθει στις άμεσα απαιτητές υποχρεώσεις της, χωρίς να επιβαρυνθεί με επιπλέον κόστος, λόγω υψηλού δανεισμού κεφαλαίων, αλλά και χωρίς να πληγεί η φερεγγυότητα και η φήμη της. Προσοχή χρειάζεται και ο «επιτοκιακός κίνδυνος». Τα επιτόκια στις χρηματαγορές μεταβάλλονται ακόμα και σε καθημερινή βάση. Τυχόν δυσμενείς ή δυσβάστακτες μεταβολές των συγκεκριμένων επιτοκίων,

αποτελεί ένα σημαντικό κίνδυνο για τις τράπεζες, αφού η κερδοφορία τους εξαρτάται από τη διαφορά στα επιτόκια καταθέσεων και χορηγήσεων, με αποτέλεσμα όσο αυτή η διαφορά μειώνεται να μειώνεται και το περιθώριο κέρδους. Οι απότομες μεταβολές επιτοκίων συμβαίνουν κατά κανόνα στις χρηματαγορές από όπου οι Τράπεζες δανείζονται κεφάλαια.

Τέλος, υπάρχει και ο «κίνδυνος Αγοράς». Ο συγκεκριμένος κίνδυνος συνδέεται με τις ζημιές που μπορεί να υποστεί μια Τράπεζα, λόγω δυσμενών αλλαγών στην αγορά και γενικά της αξίας των περιουσιακών στοιχείων που κατέχει όπως είναι οι μετοχές, οι διάφοροι τίτλοι, τα κρατικά ομόλογα, τα κεφάλαια σε συνάλλαγμα κ.ά. καθώς και ο «λειτουργικός Κίνδυνος». Το συγκεκριμένο είδους κινδύνου συνδέεται με τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί μια Τράπεζα και οφείλεται σε σφάλματα, στην ελλιπή εκπαίδευση του προσωπικού, σε δόλιες πράξεις προσωπικού και στελεχών, στην ανεπαρκή λειτουργία των διαδικασιών ελέγχου, καθώς και στην ανεπαρκή λειτουργία των πληροφοριακών συστημάτων, στην αποχώρηση στελεχών από καίριες θέσεις κ.ά.

2.2. Το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Στη συγκεκριμένη ενότητα παρουσιάζεται η κατηγοριοποίηση των Τραπεζών στην Ελλάδα, προκειμένου να εντοπιστούν και οι μεταξύ τους διαφορές.

2.2.1. Η Κεντρική Τράπεζα

Στην Ελλάδα, το ρόλο της Κεντρικής Τράπεζας, κατέχει η «Τράπεζα της Ελλάδας» (ΤτΕ) η οποία ιδρύθηκε το 1927 και έχει μορφή Ανώνυμης Εταιρείας. Η ΤτΕ είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (ΧΑΑ) από το 1930, με τις μετοχές της να είναι ονομαστικές. Το κεντρικό της κατάστημα βρίσκεται στην Αθήνα, ενώ υποκαταστήματα της υπάρχουν στις πρωτεύουσες κάποιων Νομών της χώρας, ενώ πρακτορεία της υπάρχουν και σε «Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες». Σε όλες τις παραπάνω δομές εξυπηρετούνται εισπράξεις και πληρωμές του Ελληνικού Δημοσίου.

Με την είσοδο της χώρας στην Ευρωζώνη διέκοψε τη λειτουργία της έκδοσης και της κυκλοφορίας δραχμών σε νομίσματα και τραπεζογραμμάτια, και αποτελεί μέλος του Ευρωσυστήματος, το οποίο αποτελείται από την «Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα» (ΕΚΤ) και τις εθνικές Κεντρικές Τράπεζες των Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) τα οποία ανήκουν στη «ζώνη του ευρώ». Είναι υπεύθυνη για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής στη χώρα στα πλαίσια όσων καθορίζονται από το Ευρωσύστημα.

Στις αρμοδιότητες της συμπεριλαμβάνονται ο έλεγχος και η διαφύλαξη της σταθερότητας του εγχώριου χρηματοπιστωτικού συστήματος, με πρωταρχικό καταστατικό σκοπό τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών των αγαθών και των υπηρεσιών στη χώρα. Γενικά, οι αρμοδιότητες της διακρίνονται σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη από αυτές είναι οι δραστηριότητες που εντάσσονται στο πλαίσιο του Ευρωσυστήματος. Εδώ εντάσσονται η κυκλοφορία των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων του ευρώ, η νομισματική πολιτική, η διατήρηση συναλλάγματος, η ευθύνη

της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, η παρακολούθηση κινδύνων οι οποίοι μπορεί να προκαλέσουν αστάθεια στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της χώρας, η διαχείριση οικονομικών κρίσεων και τραπεζικών κινδύνων, η συλλογή και η επεξεργασία σχετικών δεδομένων, και επικοινωνία με την ΕΚΤ σχετικά με τη συνεκτίμηση των δεδομένων και τη συνδιαμόρφωση νομισματικών πολιτικών. Η δεύτερη είναι οι λοιπές δραστηριότητες. Η εποπτεία και ο έλεγχος των πιστωτικών ιδρυμάτων, αλλά και των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων και διαμεσολαβητών ασφαλίσεων, κατοχή και διαχείριση των διαθέσιμων της χώρας σε συνάλλαγμα και χρυσό, στατιστικά στοιχεία σχετικά με την οικονομία της χώρας, όπως ισοζύγιο πληρωμών, η θέση της χώρας στο διεθνές οικονομικό τοπίο, γενικά στοιχεία της Ελληνικής οικονομίας τα οποία δημοσιεύονται στην Ετήσια Έκθεση της ΤτΕ.

2.2.2. Εμπορικές Τράπεζες

Οι Εμπορικές Τράπεζες, ή απλά Τράπεζες όπως είναι ευρέως γνωστές στο κοινό, με την κλασική έννοια του όρου Πιστωτικό Ίδρυμα. Η μορφή τους είναι αποκλειστικά αυτή της Ανώνυμης Εταιρείας, με ονομαστικές μετοχές. Ο σκοπός τους είναι καθαρά εμπορικός και κερδοσκοπικός, ενώ όσες λειτουργούν στην Ελλάδα, είναι εισηγμένες στο ΧΑΑ. Οι συγκεκριμένες τράπεζες αποτελούν τακτικά μέλη της «Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών» (ΕΕΤ), η οποία ιδρύθηκε το 1928. Η συγκεκριμένη ένωση δεν

είναι Πιστωτικό Ίδρυμα, είναι «Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου», μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, και ο σκοπός της είναι η εκπροσώπηση όλων των Τραπεζών που λειτουργούν στη χώρα.

2.2.3. Ειδικό Πιστωτικό Οργανισμό

Είναι Πιστωτικά Ιδρύματα με εξειδικευμένη λειτουργία και σκοπό. Δραστηριοποιούνται σε συγκεκριμένους τομείς όπως είναι τα στεγαστικά, αγροτικά ή επενδυτικά δάνεια. Στο Ελληνικό χώρο παλαιότερα τέτοια ιδρύματα ήταν η «Κτηματική Τράπεζα», η «Αγροτική Τράπεζα» και η ΕΤΒΑ, οι οποίες στη πορεία συγχωνεύτηκαν με εμπορικές Τράπεζες. Ένα τέτοιο παράδειγμα ιδρύματος το οποίο υφίσταται ακόμα είναι το «Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων».

2.2.4. Συνεταιριστικές Τράπεζες

Είναι Πιστωτικά Ιδρύματα τα οποία λειτουργούν όχι με μορφή ΑΕ, αλλά συνεταιρισμού. Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες της χώρας αποτελούν τακτικά μέλη της «Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος», ο οποίος έχει σκοπό ανάλογο με την ΕΕΤ.

2.2.5. Υποκαταστήματα ξένων Τραπεζών

Πρόκειται για πιστωτικά ιδρύματα με έδρα στο εξωτερικό τα οποία παρέχουν τραπεζικές υπηρεσίες μέσω υποκαταστημάτων, σε μεγάλες πόλεις της χώρας.

Εκτός από την παραπάνω διάκριση, οι Τράπεζες διακρίνονται σε συστημικές και μη συστημικές. Συστημικές θεωρούνται αυτές, που έχουν μεγάλο μέγεθος και σημασία για την οικονομία της χώρας, με αποτέλεσμα ενδεχόμενη πτώχευση τους να επηρεάζει το σύνολο του Τραπεζικού συστήματος της χώρας. Αυτές οι Τράπεζες ήταν οι οποίες, κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης, κρίθηκε σκόπιμο να αν κεφαλαιοποιηθούν προκειμένου να συνεχίσουν να λειτουργούν. Οι συστημικές Τράπεζες είναι η «Εθνική Τράπεζα», η «Τράπεζα Πειραιώς», η «Alpha Bank» και η «Eurobank». Ο λόγος για τον οποίο αυτές θεωρήθηκαν ως συστημικές ήταν ότι κατά την περίοδο 2013-2015 συγκέντρωναν το 90% του συνόλου του ενεργητικού, το 95% των συνολικών καταθέσεων της χώρας και το ίδιο ποσοστό των χορηγήσεων.

2.3. Στρατηγικές Συνεταιριστικών τραπεζών

Ο κύριος στόχος των Τραπεζικών Ιδρυμάτων είναι το κέρδος. Πρόκειται για ιδρύματα τα οποία αποτελούν τη βάση του χρηματοδοτικού συστήματος μιας χώρας.

Λειτουργούν ως λήπτες των καταθέσεων διάφορες οικονομικές μονάδες (νοικοκυριά, επιχειρήσεις και κυβερνήσεις) και στη συνέχεια διαθέτουν κεφάλαια, μέσω του δανεισμού και άλλων επενδυτικών δραστηριοτήτων, σε επιχειρήσεις αλλά ακόμα και κυβερνήσεις. Η συγκεκριμένη διαδικασία διευκολύνει τη ροή των αγαθών και υπηρεσιών από τους παραγωγούς προς τους καταναλωτές, αλλά ακόμα και τις χρηματοδοτικές δραστηριότητες μιας κυβέρνησης. Με αυτό τον τρόπο, οι τράπεζες συμβάλουν στην ανάπτυξη μιας χώρας, ενώ παράλληλα αποτελούν και το κύριο μέσο άσκησης νομισματικής πολιτικής.

Προκειμένου να επιτελέσουν με αποτελεσματικότητα την αποστολή τους, πρέπει να λειτουργούν με κριτήριο τους οικονομικούς στόχους, ενώ παράλληλα απαιτείται και μια αποτελεσματική διαχείριση των κεφαλαίων που είναι στα ταμεία τους. Ο ρόλος των τραπεζών είναι να συγκεντρώνουν τα κεφάλαια από τις πλεονασματικές μονάδες και στη συνέχεια να τα διοχετεύουν στις ελλειμματικές μονάδες. Το κύριο ζήτημα που ανακύπτει είναι η παροχή μιας επαρκούς υψηλής απόδοσης προς τις πλεονασματικές μονάδες, με σκοπό την προσέλκυση των κεφαλαίων, και παράλληλα η όσο το δυνατόν χαμηλή επιβάρυνση αποπληρωμής των κεφαλαίων που διαθέτουν στις ελλειμματικές μονάδες, πάλι με σκοπό να τους προσελκύσουν. Προκειμένου μια τράπεζα να επιτύχει τον κύριο στόχο της, που είναι το κέρδος, πρέπει να είναι σε θέση να διαμορφώσουν μια ικανοποιητική διαφορά ανάμεσα στην απόδοση προς τους καταθέτες και στο επιτόκιο δανεισμού με το οποίο επιβαρύνονται οι δανειζόμενοι.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι τράπεζες, προκειμένου να αποκομίσουν κέρδος, προσφέρουν μια σημαντική κοινωνική λειτουργία, σε βαθμό που κάποιος θα μπορούσε να τα χαρακτηρίσει, σε κάποιο βαθμό, και ως ιδρύματα κοινωνικής ωφέλειας. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι κατέχουν ένα σημαντικό ρόλο στη συγκέντρωση της προσφοράς και ζήτησης του χρήματος, εξασφαλίζοντας μια σταθερή και υγιή ανάπτυξη των παραγωγικών επενδύσεων, μέσω της μετατροπής των αποταμιεύσεων σε χορηγήσεις προς τους παραγωγικούς κλάδους.

Από την άλλη, οι συνεταιριστικές τράπεζες, σε αντίθεση με τις εμπορικές τράπεζες, κατέχουν ένα πιο ευδιάκριτο κοινωνικό ρόλο. Αυτό συμβαίνει μέσω της διαμεσολάβησης τους για μια καλύτερη συνεργασία μεταξύ των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, καθώς και σε μια καλύτερη επίλυση προβλημάτων χρηματοδότησης, ιδιαίτερα στην περιφέρεια, εκμεταλλευόμενες τις αποταμιεύσεις της τοπικής οικονομίας. Οι συνεταιριστικές τράπεζες εστιάζουν περισσότερο στην ενίσχυση της μικρής και μεσαίας οικονομίας, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση μεγάλων οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων.

Κάποιοι από τους στόχους των συνεταιριστικών τραπεζών είναι (Κιντής, 2004), να αποτρέπουν την περιθωριοποίηση των οικονομικά αδύναμων, να συμβάλλουν στην καταπολέμηση των οικονομικών ανισοτήτων και να συντελούν στην επίτευξη «κοινωνικής ισορροπίας», να συμβάλλουν στην περιφερειακής ανάπτυξης, να συμβάλλουν στην ενίσχυση της «οικονομικής δημοκρατίας», αφού παρέχουν το δικαίωμα σε περισσότερα άτομα να συμμετέχουν στην οικονομική δραστηριότητα και

να συμβάλλουν στη σύνδεση μιας ιδιωτικής επιχείρησης με το τόπο δραστηριοποίησης της.

Οι συνεταιριστικές τράπεζες, έχοντας συνήθως ένα αρκετά χαμηλότερο λειτουργικό κόστος, αλλά και συγκεκριμένα πλεονεκτήματα έναντι των εμπορικών, είναι σε θέση να χορηγούν δάνεια προκειμένου να ικανοποιήσουν τις ατομικές και τις καταναλωτικές ανάγκες των μικρό-αποταμιευτών συνεταίρων, με χαμηλότερα επιτόκια. Με αυτόν τον τρόπο είναι σε θέση να συμβάλλουν στην τόνωση και τη λειτουργία της αγοράς, όχι μόνο σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, αλλά ακόμα και σε μεγαλύτερα αστικά κέντρα. Οι συνεταιριστικές τράπεζες όταν διοικούνται, εποπτεύονται και λειτουργούν με τον κατάλληλο τρόπο, είναι σε θέση να επιτελέσουν την αποστολή τους, που είναι η θωράκιση ιδιωτών και επιχειρήσεων από τους τοκογλύφους, η ανάπτυξη ενός πνεύματος αλληλεγγύης, καθώς και η χρηματοδοτική στήριξη των μικροεπαγγελματιών, βιοτεχνιών και εμπόρων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

3.1. Σταθερότητα τραπεζικού συστήματος

Οι Hesse & Čihák (2006) έδειξαν ότι οι Συνεταιριστικές Τράπεζες τόσο σε ανεπτυγμένες όσο και σε αναδυόμενες οικονομίες καταγράφουν υψηλότερα τιμές των z-scores συγκριτικά με τις εμπορικές τράπεζες. Το z-score είναι ένας δείκτης ο οποίος αποτυπώνει την ευρωστία και τη φερεγγυότητα μίας τράπεζας και υπολογίζεται από τον τύπο

$$z = \frac{k + m}{\sigma}$$

όπου k είναι ο λόγος των ιδίων κεφαλαίων προς το ενεργητικό, m είναι ο δείκτης ROA και σ είναι η τυπική απόκλιση του ROA. Υψηλές τιμές του z συνεπάγονται μικρότερο κίνδυνο αφερεγγυότητας.

Ο δείκτης ROA (Return On Assets) ή αλλιώς απόδοση των περιουσιακών στοιχείων είναι ένας δείκτης σχετικά με το πόσο κερδοφόρα είναι μια εταιρεία σε σχέση με το σύνολο των περιουσιακών της στοιχείων. Ο ROA δίνει μια εικόνα στα στελέχη, επενδυτές ή αναλυτές για το πόσο αποτελεσματική είναι η διοίκηση μιας εταιρείας στη

χρήση των περιουσιακών της στοιχείων για τη δημιουργία κερδών και εκφράζεται σε ποσοστό. Όσο υψηλότερη είναι η τιμή του δείκτη τόσο το καλύτερο. Ο δείκτης ROA χρησιμοποιείται καλύτερα για τη σύγκριση παρόμοιων εταιρειών ή τη σύγκριση με προηγούμενες επιδόσεις μιας εταιρείας. Επίσης, ο δείκτης ROA δεν λαμβάνει υπόψη το χρέος μιας εταιρείας, ενώ η απόδοση ιδίων κεφαλαίων (ROE) τη λαμβάνει υπόψη. Στην περίπτωση που μια εταιρεία δεν έχει χρέος, τότε τα ίδια κεφάλαια και τα συνολικά περιουσιακά στοιχεία της θα είναι ίσα οπότε θα είναι $ROA=ROE$.

Οι υψηλότερες τιμές των z-score στις συνεταιριστικές τράπεζες, σε σχέση με τις εμπορικές, υποδηλώνουν την ύπαρξη μεγαλύτερης σταθερότητας στις πρώτες. Αυτό οφείλεται στη μικρότερη διακύμανση των κερδών των συνεταιριστικών πιστωτικών ιδρυμάτων, η οποία είναι σε θέση να αντισταθμίσει τη χαμηλότερη επίδοσή τους όσον αφορά τα κέρδη και την κεφαλαιοποίηση. Η μικρότερη αυτή μεταβλητότητα, σύμφωνα με τους Hesse & Čihák (2006) οφείλεται στη διαφορά της φιλοσοφίας που διακρίνει το συγκεκριμένο είδος πιστωτικών ιδρυμάτων: Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες, σε κανονικές περιόδους επιστρέφουν ένα μέρος των κερδών τους στα μέλη τους με τη μορφή υπεραξίας με αποτέλεσμα να αυξάνεται το καταναλωτικό πλεόνασμα των συνεταιριστών. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η κύρια προτεραιότητα τους δεν είναι η μεγιστοποίηση του κέρδους, όπως συμβαίνει με τις εμπορικές τράπεζες, αλλά αντιθέτως συμπιέζουν, στο μέτρο του δυνατού, το spread τους προσφέροντας υψηλά επιτόκια καταθέσεων και χαμηλά χορηγήσεων σε σχέση με την υπόλοιπη τραπεζική αγορά. Μάλιστα, το γεγονός αυτό επιβεβαιώνουν ως ένα βαθμό και οι συγγραφείς.

Αυτό καταγράφεται και από τους Hesse & Čihák (2006), οι οποίοι, κατά την περίοδο 1994-2004 μελέτησαν 16.577 τράπεζες από τις οποίες οι 3.072 ήταν Συνεταιριστικές, ενώ όλες λειτουργούσαν σε 29 χώρες μέλη του ΟΟΣΑ. Διαπίστωσαν ότι ενώ στις τράπεζες του δείγματος δεν υπήρχε σημαντική διαφορά στα καταθετικά επιτόκια, αλλά αντιθέτως, η απόκλιση στα επιτόκια χορηγήσεων ήταν της τάξης του 2,8% και συγκεκριμένα 13,2% κατά μέσο όρο για τις εμπορικές και 9,4% για τις Συνεταιριστικές Τράπεζες.

Ένα άλλο στοιχείο το οποίο ενισχύει τη σταθερότητα των Συνεταιριστικών Τραπεζών είναι ότι σε περιόδους κρίσεων έχουν τη δυνατότητα να αποσπασουν ή έστω να περιορίσουν αυτό το πλεόνασμα απορροφώντας με αυτόν τον τρόπο τις όποιες οικονομικές δυσπραγίες. Κάτι τέτοιο πιθανόν να οφείλεται και στους μηχανισμούς αμοιβαίας υποστήριξης (δίκτυα), που έχουν αναπτυχθεί μεταξύ των Συνεταιριστικών Τραπεζών (Hesse & Čihák, 2006). Παράλληλα, στην ίδια μελέτη καταγράφηκε ότι οι Συνεταιριστικές Τράπεζες παρουσιάζουν χαμηλότερους δείκτες διακύμανσης της κεφαλαιοποίησης τους. Παράλληλα, τα μικρά εμπορικά πιστωτικά ιδρύματα τείνουν να παρουσιάζουν μεγαλύτερο κίνδυνο αφερεγγυότητας συγκριτικά με τις μικρές Συνεταιριστικές Τράπεζες. Επιπλέον, η διαφορά στις τιμές του z-score μεταξύ μεγάλων συνεταιριστικών και εμπορικών ιδιωτικών τραπεζών φάνηκε ότι ήταν μεγαλύτερες σε σχέση με την αντίστοιχη διαφορά ανάμεσα σε μικρότερου μεγέθους συνεταιριστικά και εμπορικά ιδρύματα. Τέλος, οι Hesse & Čihák, (2006) μελετώντας τη

διαφορετικότητα ως προς τις πηγές εσόδων των πιστωτικών ιδρυμάτων διαπίστωσαν ότι ο δείκτης της διασποράς πηγών εσόδων (income diversity) ήταν 30 έως 40 φορές μεγαλύτερος στις εμπορικές τράπεζες ιδιωτικές.

Ωστόσο, οι Hesse & Čihák, (2006) αναφέρουν ότι σε ορισμένες περιπτώσεις υπάρχουν ενδείξεις πρόκλησης αστάθειας του τραπεζικού συστήματος εξαιτίας της λειτουργίας των Συνεταιριστικών Τραπεζών. Συγκεκριμένα, διαπίστωσαν, ότι ένας τραπεζικός κλάδος με ισχυρή παρουσία Συνεταιριστικών Τραπεζών συνδέεται με υψηλότερο βαθμό κινδύνου για τις εμπορικές που συνυπάρχουν σε αυτόν, καθώς και ότι η ισχυρή παρουσία των Συνεταιριστικών Τραπεζών σε μία οικονομία τείνει να μειώνει τις τιμές των z-score των εμπορικών τραπεζών. Αυτό, σύμφωνα με τους ίδιους, οφείλεται στο γεγονός ότι οι Συνεταιριστικές Τράπεζες αφήνουν μικρότερο πεδίο δράσης στη λιανική τραπεζική για τις εμπορικές με αποτέλεσμα αυτές να καταφεύγουν σε υψηλότερου κινδύνου εργασίες και αγορές, όπως είναι η επιχειρηματική και επενδυτική πίστη. Η άποψη τους επιβεβαιώνεται και από το παράδειγμα της Γερμανίας, και όσα συνέβησαν κατά την περίοδο κρίσης του τραπεζικού της συστήματος το 2003. Συγκεκριμένα, ο λόγος που οι μεγάλες ιδιωτικές εμπορικές τράπεζες της Γερμανίας βρέθηκαν σε δεινή θέση ήταν ότι, τη συγκεκριμένη περίοδο καταλάμβαναν μόνο ένα μικρό μέρος της λιανικής τραπεζικής, μόλις το 4% των αποταμιεύσεων των Γερμανών, ενώ αντιθέτως παρέχουν το 14% των συνολικών δανειοδοτήσεων.

Ο Goodhart (2004) αναφέρει, ότι η ύπαρξη πιστωτικών ιδρυμάτων που θέτουν ως προτεραιότητα τη μεγιστοποίηση του κέρδους τους καθιστούν το οικονομικό σύστημα πιο εύθραυστο, ενώ και ο Fonteyne (2006) υποστήριξε ότι οι εμπορικές τράπεζες είναι πιο ευάλωτες σε απότομες μεταβολές των επιτοκίων και του πιστωτικού κινδύνου, καθώς είναι πιο επικεντρωμένες στην παραδοσιακή τραπεζική διαμεσολάβηση συγκριτικά με άλλες.

Οι Hansmann (1996) και Chaddad & Cook (2004), με βάση στοιχεία από τον τραπεζικό τομέα των Η.Π.Α, διαπίστωσαν ότι οι Συνεταιριστικές Τράπεζες τείνουν να υιοθετούν στρατηγικές χαμηλότερου κινδύνου σε σχέση με τις υπόλοιπες τράπεζες. Σχετικά με τον πιστωτικό κίνδυνο των Συνεταιριστικών Τραπεζών και την αντίστοιχη αξιολόγηση τους από διεθνείς οίκους, οι Taillon (1997), Lepreux et al.(2000) και Le Bras (2001,2002) θεωρούν, ότι είναι τέσσερα τα κύρια χαρακτηριστικά που συντελούν στη βαθμολογία τους. Συγκεκριμένα το πρώτο από αυτά είναι, ο μεγάλος βαθμός της συγκρότησης και της εσωτερικής τους συνοχής. Λόγω της χρηματοδοτικής ενίσχυσης και της υποστήριξης της στρατηγικής τους από τα μέλη τους, οι Συνεταιριστικές Τράπεζες παρουσιάζουν μικρότερο βαθμό πιστωτικού κινδύνου.

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό είναι η λιτότητα της δομής του μηχανισμού λήψεων αποφάσεων, αφού στις περισσότερες των περιπτώσεων, δεν ξεπερνούν τα δύο ή τρία ιεραρχικά επίπεδα, καθώς και μικρός αριθμός μονάδων στο δίκτυο. Όσο πιο λίγες είναι οι μονάδες σε ένα συνεταιριστικό δίκτυο, τόσο μικρότερη είναι η πιθανότητα μεγέθυνσης του πιστωτικού του κινδύνου, αφού η οικονομική δυσπραγία μίας μονάδας

από αυτές αυτών θα επηρεάσει σε μικρό βαθμό το σύνολο. Τέλος, σημαντικό χαρακτηριστικό είναι και η μεγαλύτερη πιθανότητα παρέμβασης από το Κράτος. Η φύση και ο τρόπος λειτουργίας των Συνεταιριστικών Τραπεζών (μεγάλη βάση μελών με μικρή οικονομική συμμετοχή) αυξάνει την πιθανότητα παρέμβασης του Κράτους σε περιπτώσεις δυσχερειών με αποτέλεσμα να μειώνεται η πιθανότητα πιστωτικού κινδύνου. Αυτό φαίνεται να ισχύει περισσότερο για τις τοπικού χαρακτήρα τράπεζες και περισσότερο στη Γερμανία, τη Γαλλία την Ιταλία και την Ισπανία. Σε άλλες περιπτώσεις, όπως στην Ελλάδα, παρότι στο μετοχικό κεφάλαιο των περισσότερων συνεταιριστικών πιστωτικών ιδρυμάτων συμμετέχουν τοπικοί φορείς, όπως είναι τα εμπορικά επιμελητήρια, σε περιπτώσεις κρίσεων η πολιτεία παρεμβαίνει υπό τη μορφή επιτήρησης και όχι οικονομικής ενίσχυσης. Το συγκεκριμένο ζήτημα, για τις Ελληνικές Συνεταιριστικές Τράπεζες, αναλύεται περισσότερο σε επόμενο κεφάλαιο, όπου και φαίνεται ότι σε περιπτώσεις που διαπιστώθηκαν οικονομικές ατασθαλίες, η πολιτεία παρενέβη μέτρων για την προστασία των μελών και των καταθετών.

Οι Altunbas et al. (2007), υποστηρίζουν, ότι στην περίπτωση των εμπορικών και αποταμιευτικών τραπεζών φαίνεται, ότι υπάρχει μια θετική σχέση μεταξύ του επιπέδου σχηματισμού προβλέψεων για καθυστερούμενα δάνεια και της κεφαλαιακής βάσης, ενώ το αντίστροφο ισχύει για τις Συνεταιριστικές Τράπεζες. Επίσης, στις τελευταίες εμφανίζεται μία αντίστροφη σχέση μεταξύ βαθμού αποτελεσματικότητας, όπως και

πιστωτικού κινδύνου με το ύψος των κεφαλαίων, σε αντίθεση με τα ιδιωτικά πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία έχουν την τάση να παρουσιάζουν θετική συσχέτιση μεταξύ του ύψους του υπολοίπου των χορηγήσεων τους και των ιδίων Κεφαλαίων τους. Οι Andre & Roy (2005), κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η βαθμολόγηση του κινδύνου από την έκδοση ομολόγων από τις Συνεταιριστικές Τράπεζες επηρεάζεται κατά κύριο λόγο από την ποιότητα του Ενεργητικού τους, το μέγεθος της κάθε έκδοσης, όπως και το χαρτοφυλάκιο των χορηγήσεων τους, ενώ στην περίπτωση των εμπορικών τραπεζών σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν το ύψος του χρέους που αναλαμβάνουν όπως και η δυνατότητα τους ως εκδότες να καλύψουν τις τοκοφόρες πληρωμές τους.

Η συγκεκριμένη διαφορά οφείλεται σε χαρακτηριστικά της φύσης των Συνεταιριστικών Τραπεζών, όπως είναι, μεταξύ άλλων, η δυνατότητα που έχουν για ευκολότερη πρόσβαση στη χρηματοδότηση, γεγονός που στρέφει το ενδιαφέρον των οίκων αξιολόγησης στη διερεύνηση της ποιότητας του δανειακού χαρτοφυλακίου τους. Οι ίδιοι επισήμαναν επίσης τη σημασία που δίνουν οι οίκοι αξιολόγησης στο υψηλό ποσοστό των μικρού μεγέθους πιστούχων, κατά τη διαδικασία λήψεως αποφάσεων οι οποίες αφορούν την έγκριση των διάφορων αιτημάτων για χρηματοδότηση. Τέλος, οι Συνεταιριστικές Τράπεζες συμβάλλουν καθοριστικά και στην αποφυγή ολιγοπωλιακών καταστάσεων στην τραπεζική αγορά.

Ένας κύριος λόγος για τον οποίο ορισμένες χώρες της Ευρωζώνης, όπως η Γερμανία, η Ισπανία, η Ιταλία και η Αυστρία έχουν χαμηλή συγκέντρωση, οφείλεται στο ότι έχουν μια «δυναδική» τραπεζική δομή, ειδικά στην αγορά της στεγαστικής πίστης. Αυτό

σημαίνει ότι υπάρχουν πολλά συνεταιριστικά ή άλλα τοπικά πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία κατέχουν ένα μεγάλο ποσοστό της αγοράς, με αποτέλεσμα να είναι σε θέση να ανταγωνίζονται αποτελεσματικά τις εμπορικές τράπεζες. Παρόλα αυτά, θα πρέπει παράλληλα να επισημανθεί ότι σε χώρες όπως η Ολλανδία και η Φιλανδία, όπου και κυριαρχούν οι Συνεταιριστικές Τράπεζες, ο βαθμός συγκέντρωσης, με βάση το Ενεργητικό των τραπεζικών τους συστημάτων, για το 2004, ανήλθε σε 84% και σε 82,7% αντίστοιχα, όταν στην Ε.Ε το ποσοστό αυτό ήταν μόλις 40,5% (Andre & Roy, 2005).

3.2. Συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας

Η λειτουργία ενός μεγάλου αριθμού Συνεταιριστικών Τραπεζών, οι οποίες έχουν υποκαταστήματα, σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της Ευρώπης, από τα πιο κεντρικά και πολυσύχναστα σημεία μέχρι και τις πιο απομακρυσμένες και περιοχές, συμβάλλει σε μια ευρύτερη πρόσβαση του κοινού στις τραπεζικές εργασίες. Αυτό είναι εμφανές, από το γεγονός ότι σε αγροτικές περιοχές παρατηρούνται αξιοσημείωτα μερίδια αγοράς με πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτά της Γερμανίας (41%) και της Γαλλίας (85%). Επιπλέον, το 90% των Γάλλων επαγγελματιών αγροτών είναι πελάτες της Credit Agricole, καθώς και ότι το 70% των κατοίκων που διαμένουν σε περιοχές οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί ως προβληματικές, εξυπηρετείται από το δίκτυο της γαλλικής

Credit Mutuel, με τις εμπορικές να κατέχουν ένα μερίδιο μόλις της τάξης του 5% (EACB, 2007).

Με τα παραπάνω δεδομένα, η χρηματοδότηση των κατοίκων αυτών των περιοχών, είτε σε προσωπικό, είτε σε επαγγελματικό επίπεδο, συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών, καθώς και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Αντιπροσωπευτικό δείγμα αυτής της δέσμευσης αποτελεί η «Συνθήκη για την Ανάπτυξη των Τοπικών Κοινωνιών» που συνέταξε το 1999 η ιταλική Banche di Credito Cooperativo, όπως και το πρόγραμμα δημιουργίας ενός δικτύου από “boutique vertes” της Credit Agricole du Nord Est. Το συγκεκριμένο δίκτυο αποτελείται από επαρχιακές τραπεζικές θυρίδες, οι οποίες λειτουργούν εντός μικρών εμπορικών καταστημάτων, όπως οπωροπωλεία, αρτοποιεία κ.α, παρέχοντας εκτός από τις απλές τραπεζικές εργασίες και ένα πλήθος υπηρεσιών διευκόλυνσης όπως είναι πρόσβαση σε fax, internet, e-mail και φωτοαντίγραφα (EACB, 2007). Πέρα από την κοινωνική προσφορά ενός τέτοιου εγχειρήματος, η τράπεζα κατορθώνει να είναι, όσο γίνεται κερδοφόρα, σε περιοχές όπου το μέγεθος της αγοράς τους δε δικαιολογεί την ίδρυση ενός υποκαταστήματος. Την ίδια πολιτική ακολουθεί και η Rabobank μέσω των 69 «καταστημάτων εξυπηρέτησης» που διαθέτει (EACB, 2007).

Στην Ελλάδα, οι Συνεταιριστικές Τράπεζες, την περίοδο που η κατάσταση το επέτρεπε, έχουν ιδρύσει τραπεζικά καταστήματα σε ακριτικές και απομονωμένες περιοχές της χώρας, ενώ αποτελούσαν, σε πολλές περιπτώσεις, και τη μοναδική παρουσία πιστωτικού ιδρύματος σε αυτές. Πέρα από τη συμβολή τους στην ανάπτυξη των

τοπικών κοινωνιών, οι συγκεκριμένες κινήσεις διαδραμάτισαν και εθνικό ρόλο, αφού η έστω και μικτή παρουσία ενός πιστωτικού ιδρύματος ευνοεί την παραμονή του πληθυσμού σε αυτά τα μέρη συμβάλλοντας παράλληλα και στην έτσι στην αποκέντρωση. Επιπλέον, το ανθρώπινο δυναμικό που στελεχώνει τις Συνεταιριστικές Τράπεζες, σε μεγάλο βαθμό προέρχεται αποκλειστικά από τις ίδιες τοπικές κοινωνίες στις οποίες δραστηριοποιούνται συντελώντας με αυτόν τον τρόπο στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, χωρίς αυτό να ισχύει για τα ανώτερα τραπεζικά στελέχη.

3.3. Συμβολή στην ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) κρίνονται ως ιδιαίτερα σημαντικές, αφού η συμβολή τους στην ανάπτυξη και την περιφερειακή σύγκλιση εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης κρίνεται ιδιαίτερα κρίσιμη, αν ληφθεί υπόψη ότι σχεδόν το σύνολο των ιδιωτικών επιχειρήσεων είναι τέτοιου μεγέθους, και επιπλέον απασχολούν το 53% του συνολικού εργατικού δυναμικού της Ε.Ε και ότι συνεισφέρουν περίπου το 50% του Α.Ε.Π της Ε.Ε.

Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες διαθέτουν ένα σημαντικό πλεονέκτημα στην χρηματοδότηση των ΜΜΕ, έναντι των άλλων πιστωτικών ιδρυμάτων, το οποίο οφείλεται στο γεγονός ότι τα περισσότερα μέλη τους είναι μικρομεσαίοι επιχειρηματίες. Αυτό τις επιτρέπει να προσαρμόζονται πιο αποτελεσματικά στις

ανάγκες αυτών των επιχειρήσεων παρέχοντας τους τα κατάλληλα τραπεζικά προϊόντα και υπηρεσίες. Μάλιστα ιδιαίτερη είναι η εξειδίκευσή τους σε θέματα όπως είναι ο δανεισμός για την έναρξη λειτουργίας μιας ΜΜΕ, καθώς και για τη μεταβίβαση της. Ειδικά για την πρώτη περίπτωση προσφέρονται δάνεια με μικρή έως και καθόλου επιβάρυνση από τόκους, όπως τα δάνεια των “Tremplin” που προσφέρονται από την Credit Agricole Caisse Regionale des Savoies.

Είναι χαρακτηριστικό ότι στη Γαλλία το 72,6% των νεοϊδρυθέντων επιχειρήσεων έχουν χρηματοδοτηθεί από Συνεταιριστικές Τράπεζες, ενώ στην Ιταλία, όπου οι ΜΜΕ αντιπροσωπεύουν περίπου το 70% του Α.Ε.Π της χώρας, το 75% των δανείων της Banche Popolari κατευθύνονται σε αυτές τις επιχειρήσεις. Αυτός μάλλον είναι και ο λόγος για τον οποίο τα 2/3 των υποκαταστημάτων της συγκεκριμένης τράπεζας βρίσκονται σε περιοχές όπου το 90% των επιχειρήσεων είναι ΜΜΕ.

Στη Γερμανία οι Συνεταιριστικές Τράπεζες έχουν δημιουργήσει το GENO-Star, το οποίο είναι ένα ηλεκτρονικό σύστημα χρηματοδοτικού σχεδιασμού μέσω διαδικτύου, όπου εκτός από τη δανειακή συμβολή των τραπεζών αναζητούνται και συμπληρωματικές πηγές κεφαλαίων από εθνικά και Ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης. Επίσης, η Γερμανική Ομοσπονδία των Συνεταιριστικών Τραπεζών έχει κατασκευάσει μία ηλεκτρονική διαδικτυακή πλατφόρμα, την Nexxt-Change, στην οποία συμμετέχουν επιχειρηματίες οι οποίοι επιθυμούν να μεταβιβάσουν την εταιρία τους με τους υποψήφιους αγοραστές να έχουν τη δυνατότητα να καταθέσουν ανώνυμα τις προσφορές τους.

Στην Ελλάδα, το σύνολο των Συνεταιριστικών Τραπεζών έχουν υπογράψει σύμβαση συνεργασίας με το «Ταμείο Εγγυήσεων Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων» (ΤΕΜΠΕ). Παράλληλα, ορισμένες από αυτές συμμετέχουν και σε ανάλογα καινοτόμα προγράμματα. Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αποτελεί η πιλοτική δράση που ανέλαβε η Συνεταιριστική Τράπεζα Λέσβου-Λήμνου το 2006 στα πλαίσια του προγράμματος ΝΑΪΑΣ με στόχο την ανάπτυξη πύλης ηλεκτρονικού εμπορίου για ΜΜΕ (e-marketplace).

Οι Angelini et al. (1998) μελέτησαν ένα δείγμα μικρών Ιταλικών επιχειρήσεων (έως και δέκα εργαζόμενοι) και διαπίστωσαν ότι οι μακροχρόνιοι δεσμοί συνεργασίας μεταξύ των συγκεκριμένων επιχειρηματιών και των εμπορικών τραπεζών που απευθύνονται προς δανειοδότηση συνοδεύονται από άνω του μέσου όρου επιτόκια χορηγήσεων. Το ίδιο ισχύει και για τις Συνεταιριστικές Τράπεζες, αλλά μόνο στην περίπτωση χρηματοδότησης επιχειρηματιών που δεν είναι μέλη τους. Για την περίπτωση όμως των μελών/πελατών δε φαίνεται να υφίσταται η παραπάνω συμπεριφορά και αυτό οφείλεται στη σύμπτωση των ενδιαφερόντων μεταξύ τράπεζας και μελών-ιδιοκτητών της.

Επιπρόσθετα, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η πρόσβαση στη χρηματοδότηση των μικρών επιχειρήσεων, τα οποία είναι ταυτόχρονα και μέλη της *Banche di Credito Cooperativo*, ήταν είναι πιο εύκολη συγκριτικά με τα μη μέλη. Αξίζει να σημειωθεί ότι το πλεονέκτημα αυτό των Συνεταιριστικών Τραπεζών έναντι των εμπορικών, φαίνεται ότι πηγάζει μάλλον από την ιδιότητα του μέλους-συνεταιριστή-ιδιοκτήτη

παρά εξαιτίας του τοπικού τους χαρακτήρα. Ωστόσο, γίνεται αποδεκτό ότι τα συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα, λόγω του τοπικού τους χαρακτήρα και προσανατολισμού έχουν πιο αποτελεσματική πρόσβαση σε πληροφορίες που αφορούν την οικονομική κατάσταση των υποψήφιων δανειοληπτών, έναντι των ιδιωτικών, και αυτό φαίνεται να αντανακλάται και στην τιμολόγηση των δανειακών τους προϊόντων.

3.3. Συμβολή στη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής

Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες, μέσω της «μικροπίστωσης» (microfinance ή microcredit), παρέχουν τη δυνατότητα για χρηματοδότηση ατόμων με περιορισμένους πόρους, οι οποίοι δυνητικά δεν μπορούν να αποτελέσουν πελάτες του ιδιωτικού πιστωτικού συστήματος. Με αυτόν τον τρόπο, ενισχύουν το βαθμό της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής και για αυτό έχουν σχεδιάσει διάφορα προϊόντα για τις συγκεκριμένες ομάδες πολιτών.

Συγκεκριμένα, η Credit Mutuel χρησιμοποιεί το 50% των εσόδων του επενδυτικού της προϊόντος “FCP France Emploi” για την ενίσχυση επιχειρήσεων οι οποίες προσλαμβάνουν άτομα τα οποία βρίσκονται σε ευάλωτη οικονομική θέση, ενώ μέσω της πρωτοβουλίας “Secours Catholic” ενισχύει την πιστωτική και τεχνική υποστήριξη κατά την έναρξη της λειτουργίας μικρών εταιριών, καθώς και για την επαναλειτουργία επιχειρήσεων οι οποίες έχουν πληγεί από θεομηνίες.

Ενδεικτική είναι επίσης η συνεργασία τριών γαλλικών Συνεταιριστικών Τραπεζών, και συγκεκριμένα των Credit Mutuel, Credit Agricole και Banques Populaires, οι οποίες, ήδη από το 1989 έχουν ιδρύσει την «Ένωση Για Το Δικαίωμα Της Οικονομικής Πρωτοβουλίας» (ADIE), της οποία ο στόχος είναι η ένταξη στην αγορά εργασίας και στον επιχειρηματικό στίβο ατόμων τα οποία θεωρούνται αποκλεισμένα. Από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της ένωσης μέχρι και το 2004 24.897 επιχειρήσεις και 29.876 νέες θέσεις εργασίας έχουν δημιουργηθεί χάρη στη στήριξη της. Σημειώνεται επίσης ότι ο δείκτης επιβίωσης αυτών των επιχειρήσεων ανέρχεται στο 64% μετά τα πρώτα 2 χρόνια και στο 54% μετά τα 3 πρώτα χρόνια, και είναι υψηλότερος από τον εθνικό μέσο όρο της Γαλλίας για τις ατομικές επιχειρήσεις. Επίσης, η αδυναμία αποπληρωμής των δανείων που δίδονται από την ADIE ανέρχεται σε 5,88% το οποίο θεωρείται χαμηλό δεδομένου της οικονομικής κατάστασης των δανειοληπτών.

Επιπρόσθετα, ορισμένες Συνεταιριστικές Τράπεζες αφουγκραζόμενες τις οικονομικές ανάγκες του μεγάλου μεταναστευτικού ρεύματος στη Ευρώπη, και παράλληλα κατανοώντας τη σημασία για τη σταθερότητα στο εσωτερικό της, έχουν δημιουργήσει εξειδικευμένα προϊόντα έτσι ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση των μεταναστών στις διάφορες τραπεζικές συναλλαγές. Έτσι, η Banche di Credito Cooperativo σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο της Μπολόνια και ενώσεις μεταναστών έχει δημιουργήσει το πρόγραμμα Radici το οποίο προσφέρει μια σειρά από τραπεζικά προϊόντα όπως, δάνεια για την έναρξη νέων επιχειρήσεων, προπληρωμένες πιστωτικές κάρτες και υπηρεσίες leasing μηχανημάτων και αυτοκινήτων.

Παράλληλα, η αυστριακή Reifeissen Bausparkasse έχει σχεδιάσει ένα στεγαστικό χρηματοδοτικό προϊόν, ειδικά για πελάτες χαμηλού εισοδήματος, στους οποίους παρέχεται η δυνατότητα για αποπληρωμή ενός ιδιαίτερα χαμηλού ποσού κατά το αρχικό στάδιο αποπληρωμής του δανείου, ενώ στη συνέχεια οι δόσεις αυξάνονται κάθε πέντε χρόνια. Ανάλογα, η Credit Mutuel κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο στην αγορά όσον αφορά την παροχή στεγαστικών δανείων με την εγγύηση του δημοσίου.

Στην Ελλάδα, η Συνεταιριστική Τράπεζα Λέσβου-Λήμνου, στα πλαίσια του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης “EQUAL”, άρχισε από τον Ιούλιο του 2007 να προσφέρει δάνεια κοινωνικού χαρακτήρα σε οικονομικά ασθενείς και κοινωνικά ευαίσθητες ομάδες, όπως άνεργοι εν δυνάμει επιχειρηματίες της περιοχής, πολύ μικρές επιχειρήσεις με τζίρο έως και 30.000, γυναίκες νέες επιχειρηματίες, Συνεταιρισμούς, Άτομα με ειδικές ανάγκες και μετανάστες.

3.4. Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Πολλά Συνεταιριστικά δίκτυα έχουν καθιερώσει ειδικές επιτροπές οι οποίες παρακολουθούν την εξέλιξη των προγραμμάτων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (Ε.Κ.Ε.) από τα μέλη τους, ενώ πολλά από αυτά εκδίδουν σε τακτά χρονικά σημεία αναφορές σχετικά με την αποτελεσματικότητα της πολιτικής ΕΚΕ που ακολούθησαν. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της «Βρετανικής Συνεταιριστικής Τράπεζας» το δελτίο της οποίας διακρίθηκε το Νοέμβριο του 2004 ως το καλύτερο στον τομέα αυτό

από τα Ηνωμένα Έθνη. Παράλληλα, ορισμένα δίκτυα έχουν τυποποιήσει το σύνολο των δεσμεύσεων τους σχετικά με την ΕΚΕ με κώδικες εθελούσιας συμπεριφοράς.

Συγκεκριμένα, η Ολλανδική Rabobank έχει δημιουργήσει μία σειρά από τέτοιους κώδικες που άπτονται θεμάτων όπως είναι η διαφθορά, η δωροδοκία, οι άνισες διακρίσεις, η εμπιστευτικότητα στη διακίνηση των εσωτερικών πληροφοριών, θέματα ασφάλειας του προσωπικού, καθώς και ζητήματα σχετικά με το περιβάλλον, την υγεία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ορισμένες Συνεταιριστικές Τράπεζες συμμετέχουν ταυτόχρονα σε διάφορες εθνικές και διεθνείς συμμαχίες σχετικές με θέματα κοινωνικής ευθύνης. Ένα από τα πιο σημαντικά βήματα στο συγκεκριμένο τομέα, αποτελεί η υπογραφή της παγκόσμιας πρωτοβουλίας “Global Compact” με βάση την οποία οι τράπεζες καλούνται να δραστηριοποιηθούν και να συνεργαστούν σε θέματα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της εργασίας και του περιβάλλοντος, καθώς και να αγωνιστούν εναντίον της διαφθοράς.

3.5. Ηθικά επενδυτικά προϊόντα

Υπάρχουν Συνεταιριστικές Τράπεζες οι οποίες προσφέρουν επενδυτικά τραπεζικά προϊόντα τα οποία παρέχουν στους πελάτες τους τη δυνατότητα να χρηματοδοτήσουν έμμεσα, ιδιωτικά επενδυτικά προγράμματα τα οποία χαρακτηρίζονται από κοινωνικά ευαίσθητα κίνητρα. Σε αυτό το πλαίσιο έχουν δημιουργηθεί καινοτόμα προϊόντα, όπως είναι η πιστωτική κάρτα “Carte Agir” της Banque Populaire, όπου ένα ποσοστό των

συναλλαγών που πραγματοποιούνται με αυτήν δίδονται σε Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς (ΜΚΟ).

Παράλληλα, διαθέτει μία σειρά από «κοινωνικά ευαίσθητα» καταθετικά και άλλα προϊόντα, όπου ένα ποσοστό των τόκων τους (50%, 70% ή το 100%) δίδεται σε επιλεγμένους ΜΚΟ, φιλανθρωπικά ιδρύματα και οργανισμούς που δραστηριοποιούνται σε πεδία όπως η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ,ανθρωπιστική βοήθεια κ.α. Επίσης, η Rabobank έχει δημιουργήσει έναν καταθετικό λογαριασμό όπου ο ετήσιος τόκος λαμβάνεται σε είδος, με τη μορφή καφέ, ο οποίος παράγεται από κοινωνικές επιχειρήσεις τύπου fair trade.

Ακόμα ένα παράδειγμα είναι αυτό της Credit Agricole η οποία παρέχει αντίστοιχα επενδυτικά προϊόντα ,όπως το “FCP Pacte Solidarite Logement” και το “FCP Pacte Vert Tiers Monde”, όπου το 50% των τόκων τους κατευθύνονται σε προγράμματα κατασκευής οικιών ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και σε υποανάπτυκτες χώρες αντίστοιχα. Κατά το διάστημα 2000- 2004 υπολογίζεται ότι με αυτόν τον τρόπο είχαν χρηματοδοτηθεί από την Credit Agricole 57 επενδυτικά προγράμματα αξίας 766.000 ευρώ.

Παράλληλα, υπάρχουν αρκετές Συνεταιριστικές «Ηθικές» Τράπεζες όπως είναι η Ιταλική Banca Popolare Etica και η Γερμανική GLS Gemeinschaftsbank οι οποίες αποφασίζουν τη χρηματοδότηση επιχειρήσεων αποκλειστικά με βάση κριτήρια κοινωνικής ευαισθησίας ιδιαίτερα σε τομείς που έχουν σχέση με το περιβάλλον, τις

υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης, τοπικής ανάπτυξης κ.ά. ενώ παρέχουν τη δυνατότητα στους καταθέτες να γνωρίζουν σε ποια επενδυτικά προγράμματα καταλήγουν τα χρήματά τους.

3.6. Διαπιστώσεις

Από όσα παρουσιάστηκαν στο παρόν κεφάλαιο φαίνεται ότι οι Συνεταιριστικές Τράπεζες δεν προσφέρουν μόνο πλεονεκτήματα στα μέλη τους και στις τοπικές κοινότητες που δραστηριοποιούνται, αλλά επιπλέον κατέχουν ένα σημαντικό ρόλο στην οικονομία κάθε χώρας.

Συγκεκριμένα, κάθε επιτόπου εγκατεστημένη Συνεταιριστική Τράπεζα ανταγωνίζεται τις εμπορικές τράπεζες, προσφέροντας έτσι ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις τοπικές οικονομίες, καθώς και περισσότερες επιλογές για ευκολότερη πρόσβαση σε κεφάλαια. Ακόμη, τα συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα συμβάλουν στην κινητοποίηση και την αξιοποίηση ενός σημαντικού της εγχώριας, και κυρίως της τοπικής, κοινωνικής αποταμίευσης, επιτυγχάνοντας έτσι την αυτοχρηματοδότηση και την αυτάρκεια της απαιτούμενης πίστωσης που είναι απαραίτητη ιδιαίτερα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Επίσης, η φιλοσοφία των Συνεταιριστικών Τραπεζών εστιάζει στην άσκηση μιας επιλεκτικής πιστωτικής πολιτικής η οποία είναι προσαρμοσμένη στην οικονομική

κατάσταση και τις συνθήκες της κάθε περιοχής. Αυτό, με τη σειρά του, βοηθά στην υποστήριξη και την ενίσχυση συγκεκριμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή επαγγελματικών τάξεων, αλλά και των πιο ευπαθών ομάδων της κάθε περιοχής. Παράλληλα, η διοίκηση της κάθε Συνεταιριστικής Τράπεζας ασκείται από τα ίδια τα μέλη της, τα οποία δραστηριοποιούνται στην τοπική οικονομία, με αποτέλεσμα να είναι σε θέση να αντιλαμβάνεται καλύτερα τις ανάγκες των δανειοληπτών, την αναγκαιότητα ανάπτυξης της κάθε περιοχής, καθώς και τις τοπικές επιπτώσεις από τη βελτίωση και την ενίσχυση των επιχειρηματικών προσπαθειών.

Τέλος, η ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας των περιοχών στις οποίες δραστηριοποιούνται οι Συνεταιριστικές Τράπεζες είναι σε θέση να αποτρέψει, σε σημαντικό βαθμό, την μετανάστευση, εσωτερική και εξωτερική, η οποία έχει ως αποτέλεσμα τη μεγάλη συγκέντρωση του εργατικού δυναμικού στις αστικές περιοχές, εμποδίζοντας τα φαινόμενα κοινωνικής σύγκρουσης, οι οποίες είναι συχνές σε πολλά αστικά κέντρα, ενώ οι συνεταιρισμοί είναι τοπικοί φορείς, οι οποίοι είναι σε θέση να δημιουργήσουν μια σύνδεση μεταξύ του ιδιωτικού τομέα και της τοπικής κουλτούρας στην οποία δραστηριοποιούνται, η οποία με τη σειρά της οδηγεί στην περαιτέρω ανάπτυξη των τοπικών επιχειρήσεων, διασφαλίζοντας τη διαρκή ανάπτυξη της κάθε περιοχής. Επίσης, οι Συνεταιριστικές Τράπεζες συμβάλλουν σημαντικά και στην οικονομία της κάθε χώρας, ενισχύοντας την κερδοφορία του τραπεζικού συστήματος, τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος και της οικονομίας στο σύνολό της.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να τονιστεί ότι τα κέρδη είναι απαραίτητα για τη συνέχιση της ανάπτυξης των Συνεταιριστικών Τραπεζών. Λόγω της εγγύτητάς τους προς τα μέλη τους, καθώς της συνεχούς παρουσίας τους στην περιοχή που δραστηριοποιούνται, είναι σε θέση να συγκεντρώνουν πιο εύκολα πληροφορίες σχετικά με τους πελάτες τους και με το χαμηλότερο δυνατό κόστος. Αυτό τους παρέχει τη δυνατότητα να αξιολογούν τις ανάγκες και την ικανότητα των πελατών τους με περισσότερη λεπτομέρεια από ό,τι οι εμπορικές τράπεζες. Επιπλέον, μειώνεται η ασύμμετρη πληροφόρηση, με αποτέλεσμα να ελαχιστοποιείται ο πιθανός κίνδυνος από κακές επιλογές. Ως εκ τούτου, είναι σε θέση να διαμορφώνουν μεγαλύτερες ικανότητες δανεισμού και να παρέχουν τραπεζικά προϊόντα και τραπεζικές υπηρεσίες προσαρμοσμένα στις πραγματικές ανάγκες των πελατών και στις καλύτερες δυνατές τιμές. Αυτή η ικανότητα έχει εντείνει τον ανταγωνισμό με τις εμπορικές τράπεζες, καθιστώντας έτσι το συνολικό τραπεζικό σύστημα πιο αποτελεσματικό και σταθερό και γενικότερα οδηγούν σε μια πιο σταθερή οικονομία.

Η ωφέλεια από τη λειτουργία των Συνεταιριστικών Τραπεζών δεν έχει μόνο τοπικό και εθνικό χαρακτήρα, αφού φαίνεται να συμβάλλουν και στην αποτελεσματικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας, αφού η τοπική παρουσία τους, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρέχει πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες οι οποίες είναι απαραίτητες για την περαιτέρω ανάπτυξη του αγροτικού τομέα. Μπορεί στην Ελλάδα ο θεσμός να είναι σε κάμψη, ιδιαίτερα μετά την πρόσφατη οικονομική κρίση η οποία ανέδειξε, σε πολλές περιπτώσεις, τις αδυναμίες και τις

παθογένειες των Ελληνικών Συνεταιριστικών Τραπεζών, αλλά στην υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Ένωση, αποτελούν ένα σημαντικό πυλώνα της οικονομίας.

Η βαθιά ριζωμένη σύνδεση των Συνεταιριστικών Τραπεζών με την τοπική οικονομία εξασφαλίζει τη συνεχή υποστήριξή τους για την ανάπτυξη της περιοχής με τη βοήθεια της δημιουργίας περισσότερων θέσεων εργασίας και επιχειρήσεων, αυξάνοντας έτσι το Α.Ε.Π. της κάθε χώρας. Τέλος, σε αντίθεση με τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο εμπορικές τράπεζες, οι συνεταιριστικές δεν επηρεάζονται από τη μεταβλητότητα των αγορών και, κατά κάποιο τρόπο, προστατεύονται τόσο οι τράπεζες όσο και οι πελάτες της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

4.1. Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες στην Ελλάδα, από τον Νοέμβριο του 1993 και με την υπ' αριθμ. 535/5-2-1993 απόφαση της «Επιτροπής Νομισματικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος» (ΦΕΚ 198/23-11-1993) μετεξελίχθηκαν σε πιστωτικά ιδρύματα, ενώ με την πράξη 2258/2-11-93 του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος καθορίστηκε το πλαίσιο λειτουργίας και εποπτείας πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα, με βάση το οποίο λειτουργούν και εποπτεύονται και οι Συνεταιριστικές Τράπεζες, όπως και οι εμπορικές.

Ο πρώτος πιστωτικός συνεταιρισμός στην Ελλάδα ιδρύθηκε το 1900 στη Λαμία με τη μορφή σωματείου με την επωνυμία « Σύλλογος των Τέχνοεργατών εν Λαμία» από 582 μέλη. Το συγκεκριμένο σωματείο λειτούργησε ως συνεταιριστική οργάνωση σύμφωνα με τους κανόνες του καταστατικού του. Ο δεύτερος αστικός πιστωτικός συνεταιρισμός ιδρύθηκε το 1979 στο νομό Ιωαννίνων με την επωνυμία «Αναπτυξιακός Πιστωτικός Συνεταιρισμός Νομού Ιωαννίνων – ο Στόχος, ΣΥΝ.Π.Ε» και ο τρίτος το

1984 στο Ξυλόκαστρο Κορινθίας με την επωνυμία «Αναπτυξιακός και Πιστωτικός Συνεταιρισμός – Ερμής, ΣΥΝ.Π.Ε».

Στον ελληνικό τραπεζικό χώρο, μέχρι και τα τέλη του 20^{ου} αιώνα, η μοναδική μορφή τραπεζικού πιστωτικού ιδρύματος ήταν η ανώνυμη τραπεζική εταιρεία. Τον Αύγουστο του 1992, τέθηκε σε ισχύ ο πρώτος Νόμος ο οποίος προέβλεπε τη σύσταση και τη λειτουργία των συνεταιριστικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων, πολύ αργότερα από τις Ευρωπαϊκές χώρες. Παρά το γεγονός ότι η Πολιτεία δεν είχε προχωρήσει στη δημιουργία του κατάλληλου Νομοθετικού πλαισίου., η Συνεταιριστική Πίστη είχε κάνει την εμφάνιση της στην Ελλάδα πολύ νωρίτερα.. Το 1906, ιδρύθηκε ο «Πιστωτικός Συνεταιρισμός Τεχνοεργατών Λαμίας» με Βασιλικό Διάταγμα, ο οποίος αργότερα μετεξελίχθηκε σε Συνεταιριστικό Πιστωτικό Ίδρυμα με την επωνυμία «Συνεταιριστική Τράπεζα Λαμίας», σύμφωνα με τα όσα προέβλεπε ο Νόμος 2076/1992. Το 1979, ιδρύθηκε ο «Αναπτυξιακός και Πιστωτικός Συνεταιρισμός Νομού Ιωαννίνων» με την επωνυμία «Ο Στόχος», καθώς και ο «Αναπτυξιακός Πιστωτικός Συνεταιρισμός Νομού Κορινθίας» με την επωνυμία «Ο Ερμής» και έδρα το Ξυλόκαστρο το 1984 . Και οι δύο αυτοί συνεταιρισμοί ιδρύθηκαν και λειτούργησαν βάσει του Νόμου 1667/1986 ο οποίος περιείχε διατάξεις σχετικές με τη λειτουργία των αμιγών πιστωτικών συνεταιρισμών (Τραγάκης, 1996).

Ο συγκεκριμένος Νόμος ήταν το πρώτο βήμα για την εδραίωση της Συνεταιριστικής Πίστης στη χώρα, και λειτούργησε ευεργετικά στον εκσυγχρονισμό και την ενίσχυση της. Το επόμενο βήμα ήταν η ψήφιση του Νόμου 2076/1992, βάσει του οποίου τέθηκε

ο σκοπός των συγκεκριμένων πιστωτικών ιδρυμάτων, ενώ ορίστηκε με σαφήνεια το πεδίο εφαρμογής τους, και καθορίστηκαν οι προϋποθέσεις ίδρυσης τους. Αυτός ο Νόμος αποτέλεσε το βήμα για την ίδρυση των Συνεταιριστικών Τραπεζών στα Ιωάννινα, στη Λαμία, στην Πάτρα, στα Χανιά, στο Ηράκλειο και στα Δωδεκάνησα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι όταν το συνεταιριστικό κίνημα άρχισε να αναπτύσσεται στην Ευρώπη, το μεγαλύτερο τμήμα της επικράτειας ήταν υποδουλωμένο. Παρόλα τα προβλήματα που συνεπάγεται μια τέτοια κατάσταση, καταβλήθηκαν προσπάθειες να έρθει ο λαός σε επαφή με τη συνεργατική-συνεταιριστική ιδέα και την επακόλουθη κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη που είναι σε θέση να επιφέρει. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι Ναυτικοί Συνεταιρισμοί Ύδρας, Σπετσών και Γαλαξιδίου καθώς και η «κοινή συντροφιά» στα Αμπελάκια, του νομού Λάρισας. Στην τελευταία περίπτωση εντοπίζονται στοιχεία από τα «συνεταιριστικά χωριά» του Όουεν στην Αγγλία, από τα «φαλαγγεία» του Φουριέ στη Γαλλία και τέλος από τους πιστωτικούς συνεταιρισμούς τύπου Σούλτζε-Ντέλιτ και Ραιφάιζεν στην Γερμανία.

Ο Ρόμπερτ Όουεν (Robert Owen) ήταν βρετανός οραματιστής, ο οποίος στην περίοδο της πρώτης εκβιομηχάνισης της παραγωγής, αντιλήφθηκε τη μεγάλη επίδραση της που Βιομηχανικής Επανάστασης, πριν ο Μαρξ και ο Ένγκελς τις τεκμηριώσουν θεωρητικά. Ο Όουεν αντιλήφθηκε τις αρνητικές επιδράσεις του καπιταλισμού και πρακτικά με τις ιδέες του σκιαγράφησε την ιδέα του σοσιαλισμού - κομμουνισμού. Σκοπός μας είναι να μελετήσουμε τον Ρόμπερτ Όουεν (Robert Owen) ως έναν «ουτοπικό σοσιαλιστή» που δεν έμεινε μόνο στα γραπτά και στη θεωρία, αλλά

προσπάθησε να εφαρμόσει στην πράξη αυτά που πίστευε για μια «Νέα Θεώρηση της Κοινωνίας», για έναν «Νέο Ηθικό Κόσμο» όπως ήθελε να αποκαλεί την δικιά του Ουτοπία. Το ενδιαφέρον με τον Όουεν είναι ότι η θεώρησή του και τα «πειράματα» που έθεσε σε εφαρμογή, ήταν αρκετά πιο προωθημένα σε αντίληψη, αλλά και πρακτική απόληξη, από αυτά που διενεργούνται σήμερα, ακόμα και αν τότε ο καπιταλισμός βρισκόταν σε μια πιο ανώριμη μορφή. Θέλουμε να πιστεύουμε ότι μέσα από τα συμπεράσματα που θα βγάλουμε τόσο για τα θετικά στοιχεία των προσπαθειών του, όσο και για τις αδυναμίες που αυτά είχαν, θα μπορέσουμε να σκιαγραφήσουμε την αναγκαιότητα, αλλά και τη δυνατότητα μιας σύγχρονης Ουτοπίας.

Κατά την τριετία 1927-1929, παρατηρείται πλήρης ανασυγκρότηση του τραπεζικοοικονομικού συστήματος και σε καμία περίπτωση δεν υπήρξε μέριμνα για την συνεταιριστική πίστη. Ο λόγος που η συνεταιριστική πίστη αναπτύχθηκε στην Ελλάδα με αργά βήματα οφείλεται κυρίως στο χαρακτήρα της Ελληνικής οικονομίας, αλλά και σε άλλους αρνητικούς παράγοντες, όπως είναι η απουσία προβολής της συνεταιριστικής ιδέας από την πλευρά της Ελληνικής πολιτείας (άρθρο 12 παρ.4 του Συντάγματος). Αντιθέτως, η συνεταιριστική Νομοθεσία στη χώρα επέτρεψε την ανάμειξη της Πολιτείας, αλλά και των κομμάτων, στους πάση φύσεως συνεταιρισμούς, το οποίο τελικά έπληξε την αξιοπιστία και το κύρος του θεσμού.

Το 1922 ψηφίστηκε ο Νόμος 2076 «Ανάληψη και άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων και άλλης συναφείς διατάξεις». Με διάταξη του συγκεκριμένου Νόμου ορίστηκε η δυνατότητα ίδρυσης πιστωτικών ιδρυμάτων, κατόπιν έγκρισης της ΤτΕ, υπό μορφή πιστωτικού συνεταιρισμού του Ν. 1667/1986, και στην ουσία εισήχθη στην Ελλάδα ο θεσμός της Συνεταιριστικής Τράπεζας. Από το 1994 και μετά ο θεσμός των Συνεταιριστικών Τραπεζών, σταδιακά αποκτά σημαντική θέση στην Ελληνική τραπεζική αγορά και στη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας. Ο νέος θεσμός, που στηρίχθηκε στο Νόμο «Αστικών Συνεταιρισμών» και βασίζεται στις σύγχρονες αρχές του Συνεταιρισμού με κύριο γνώρισμα ότι απευθύνονται κυρίως σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και φυσικά πρόσωπα, προσφέροντας τους προϊόντα προσαρμοσμένα στις εκάστοτε τοπικές συνθήκες και ανάγκες.

Η ίδρυση της «Πανελλήνιας Τράπεζας» (15 Συνεταιριστικές Τράπεζες και 13 πιστωτικοί συνεταιρισμοί), παρείχε στα μέλη της υποστήριξη, τεχνογνωσία και υπηρεσία που δεν μπορεί από μόνη της η κάθε τράπεζα να αναπτύξει λόγω κόστους, ενώ κομβικό σημείο αποτελεί και η ίδρυση της «Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδας» (ΕΣΤΕ), η «οποία αποτελεί το όργανο εκπροσώπησης, υποστήριξης και ανάπτυξης της συνεταιριστικής πίστης στη χώρα» και έδωσαν νέα ώθηση στις Συνεταιριστικές Τράπεζες που αποκτούν πλέον πλεονεκτήματα ενός μεγάλου τραπεζικού ομίλου και μια ανερχόμενη τραπεζική δύναμη (Τραγάκης, 2010).

Η πορεία των Συνεταιριστικών Τραπεζών από την ίδρυσή τους έως σήμερα, παρά τον ανταγωνισμό της αγοράς, είναι αργά ανοδική, όχι όμως για όλες τις τράπεζες. Οι λόγοι

σχετίζονται κυρίως με την περιοχή δραστηριοποίησης της κάθε Συνεταιριστικής Τράπεζας, καθώς και τα προβλήματα που προέκυψαν στην πορεία. Σήμερα στην Ελλάδα λειτουργούν 15 συνεταιριστικές τράπεζες και 23 πιστωτικοί συνεταιρισμοί. Από τις συνεταιριστικές τράπεζες, οι 14 λειτουργούν σε επίπεδο Νομού και μια, η «Παγκρήτια», σε επίπεδο Περιφέρειας με έδρα το Ηράκλειο. Αναφορικά με την ίδρυση συνεταιριστικών οργανώσεων ανώτερου βαθμού, οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί Λαμίας, Ιωαννίνων, Κορινθίας, Αχαΐας και Ηρακλείου ίδρυσαν το 1992, με βάση το άρθρ. 12 Ν. 1667/86, την «Ελληνική Ομοσπονδία Πιστωτικών Αστικών Συνεταιρισμών» (ΕΛ.Ο.Π.Α.Σ).

4.2 Η σημασία ίδρυσης της Ε.Σ.Τ.Ε

Τον Ιούλιο του 1995, ύστερα από πρωτοβουλία των Συνεταιριστικών Τραπεζών Λαμίας, Ιωαννίνων, Παγκρήτιας και Αχαϊκής και του Πιστωτικού Συνεταιρισμού Κορινθίας « ο Ερμής », ιδρύθηκε η «Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος» (ΕΣΤΕ). Η ΕΣΤΕ είναι μέλος της «Ευρωπαϊκής Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών» (EACB) καθώς και της «Διεθνούς Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών» (ICBA). Το Διοικητικό Συμβούλιο της είναι 11μελές, εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση των μελών της, ενώ υπάρχει και 3μελές Εποπτικό Συμβούλιο (www.este.gr).

Σύμφωνα με τον ιστότοπο της ΕΣΤΕ, οι άξονες λειτουργίας αφορούν: «Στο σχεδιασμό και υλοποίηση πολιτικής για την ανάπτυξη του συνεταιριστικού θεσμού», «στη δημιουργία πλαισίου για την συνεργασία των συνεταιριστικών τραπεζών», «στην εκπροσώπηση των συνεταιρισμών στα θεσμικά όργανα της πολιτείας», «την λύση των προβλημάτων που απασχολούν τους συνεταιρισμούς», «στην παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών στις συνεταιριστικές τράπεζες», «στη συνεργασία με τράπεζες του εξωτερικού» και «στην προβολή της κοινωνικής οικονομίας της χώρας».

Τον Απρίλιο του 2001 ιδρύθηκε η «Πανελλήνια Τράπεζα» (Απόφαση του ν. 99/20-4-2001 της ΤτΕ), με έδρα τον Χολαργό Αττικής, ενώ τέθηκε σε πλήρη λειτουργία τον Ιούνιο του 2001. Σκοπός της είναι «η παροχή τραπεζικών υπηρεσιών επαγγελματικής και καταναλωτικής πίστης, υψηλής ποιότητας, με χαμηλό κόστος, εξασφαλίζοντας υψηλές αποδόσεις στους επενδυτές και τους καταθέτες της. Φιλοδοξεί να αποτελέσει ουσιαστικό μοχλό περιφερειακής ανάπτυξης».

Η «Πανελλήνια Τράπεζα» αποτελεί τη φυσική εξέλιξη του σύγχρονου Ελληνικού, αποκεντρωμένου και αναπτυσσόμενου οικονομικού συνεταιριστικού κινήματος. Στην ίδρυση της συμμετείχαν εικοσιοκτώ πιστωτικά ιδρύματα, από τα οποία τα 15 ήταν Συνεταιριστικές Τράπεζες και τα 13 πιστωτικοί συνεταιρισμοί, οι οποίοι εκπροσωπούσαν συνολικά περισσότερους από 100.000 μετόχους. Η στρατηγική της, αναφορικά με το ανθρώπινο δυναμικό της, εστιάζει «...στην ταύτιση των στόχων των μελών της τράπεζας με τους στόχους και τις αρχές της τράπεζας, στην καλλιέργεια άριστου εργατικού και οργανωτικού κλίματος, στη διαρκή επιμόρφωση του

προσωπικού της και στη δημιουργία και προώθηση του ανθρώπινου δυναμικού της για καριέρα στην ίδια την τράπεζα».

Η «Πανελλήνια Τράπεζα» μετέχει στον «Όμιλο των Συνεταιριστικών Τραπεζών» και κατέχει το ρόλο της κεντρικής τους τράπεζας, παρέχοντας διευκολύνσεις στις Συνεταιριστικές Τράπεζες αναφορικά με την πρόσβαση τους στα σύγχρονα τραπεζικά προϊόντα. Αποτελεί ουσιαστικά το συνδετικό κρίκο ανάμεσα στις Συνεταιριστικές Τράπεζες και συμβάλει στην ανάπτυξη του «Συνεταιριστικού Τραπεζικού Συστήματος» (www.panelliniabank.gr).

Μέχρι και το 2011 η ΕΣΤΕ αριθμούσε 25 μέλη, από τα οποία τα 16 ήταν Συνεταιριστικές Τράπεζες, 8 ήταν πιστωτικοί συνεταιρισμοί και 1 χρηματοπιστωτικό ίδρυμα. Το 2012 η ΤτΕ προχώρησε στην αναστολή λειτουργίας τριών Συνεταιριστικών Τραπεζών (Λαμίας, Αχαϊκή, Λέσβου-Λήμνου) στη συνέχεια ακολούθησε η αναστολή λειτουργίας άλλων τριών (Δωδεκανήσου, Δυτ.Μακεδονίας, και Εύβοιας), ενώ και η «Πανελλήνια Τράπεζα» απορροφήθηκε από την «Τράπεζα Πειραιώς», ενώ αναστάλει και η λειτουργία της τράπεζας Πελοποννήσου. Επί του παρόντος λειτουργούν εννέα Συνεταιριστικές Τράπεζες, πέντε πιστωτικοί συνεταιρισμοί και ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα.

Ως έδρα της Ε.Σ.Τ.Ε ορίστηκε η Λαμία, περισσότερο για ιστορικούς λόγους, και για αυτό και λειτουργεί γραφείο της Ενώσεως στην Αθήνα. Η εκπροσώπηση των μελών της Ε.Σ.Τ.Ε στη Γενική Συνέλευση ορίστηκε ως εξής: «α) Συνεταιριστική Τράπεζα με

συνεταίρους-μέλη μέχρι 4.000 θα έχει δύο εκπροσώπους, β) Συνεταιριστική Τράπεζα με μέλη μέχρι 8.000 θα έχει τρεις εκπροσώπους γ) Συνεταιριστική Τράπεζα με μέλη άνω των 8.000 θα έχει τέσσερις εκπροσώπους». Προκειμένου να υπάρξει απαρτία στη Γενική Συνέλευση των εκπροσώπων, απαιτείται το 50% συν ένας εκπρόσωπος, για τη λήψη αποφάσεων σχετικών με όλα τα θέματα, πλην θεμάτων που έχουν σχέση με το ιδρυτικό καταστατικό, όπου και απαιτείται ενισχυμένη πλειοψηφία των 2/3 των εκπροσώπων. Η θητεία του Δ.Σ της ΕΣΤΕ συμφωνήθηκε να είναι διετής.

Ο ρόλος της ΕΣΤΕ είναι σημαντικός γιατί λειτουργεί ως ένα συντονιστικό όργανο των διάφορων Συνεταιριστικών Τραπεζών της χώρας, ενώ συμβάλει και στο σχεδιασμό και την υλοποίηση μιας πολιτικής η οποία αποσκοπεί στην μεγαλύτερη ανάπτυξη του συνεταιριστικού θεσμού. Παράλληλα, διευκολύνει τη δημιουργία ενός πλαισίου το οποίο συμβάλει σε μια συνεργασία των συγκεκριμένων τραπεζών, με σκοπό τη διάχυση βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των μελών της. Επιπλέον, λειτουργεί και ως ο θεσμικός εκπρόσωπος τους απέναντι στα όργανα της Πολιτείας και φροντίζει για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του κλάδου, τα οποία εντάθηκαν στην περίοδο της οικονομικής κρίσης, η οποία οδήγησε και στην αναστολή λειτουργίας πολλών εξ αυτών. Τέλος, παρέχει υποστηρικτικές υπηρεσίες στα μέλη της, συνεργάζεται με τράπεζες του εξωτερικού και φροντίζει για την προβολή της κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα.

4.3 Πλεονεκτήματα συνεταιριστικών τραπεζών και διαφορές τους με τις εμπορικές

Αναφορικά με τα πλεονεκτήματα των Συνεταιριστικών Τραπεζών, μπορούν να αναφερθούν ότι τα μέλη τους αποκτούν ιδιοκτησιακά δικαιώματα σε «δική» τους τράπεζα, η οποία έχει ως στόχο να εξυπηρετήσει αποκλειστικά τα συμφέροντα των συνεταίρους της, καθώς και ότι κάθε μέλος (συνέταιρος) έχει το δικαίωμα του εκλέγεσθαι. Συγκεκριμένα, ο κάθε συνέταιρος έχει το δικαίωμα, ακόμα και κατέχοντας μια συνεταιριστική μερίδα, να θέσει υποψηφιότητα για κάποιο από τα αξιώματα του ΔΣ. Επίσης, το κάθε μέλος έχει το δικαίωμα του εκλέγειν, επιλέγοντας εκείνους τους συνεταίρους οι οποίοι είναι ικανοί για την ορθολογική διαχείριση του Πιστωτικού Συνεταιρισμού ή της Συνεταιριστικής Τράπεζας.

Επίσης, υπάρχει η δυνατότητα για μεταβλητικότητα των ιδίων κεφαλαίων, αφού αυξάνονται αυτόματα τα ίδια κεφάλαια της τράπεζας, σε αντίθεση με ότι συμβαίνει στις εμπορικές τράπεζες, στις οποίες απαιτούνται πολλές και χρονοβόρες διαδικασίες, αλλά και σημαντικές δαπάνες για μια αύξηση μετοχικού κεφαλαίου. Συγκεκριμένα, οι Συνεταιριστικές Τράπεζες προχωρούν σε αυτόματη αύξηση των ιδίων κεφαλαίων με τη διάθεση νέων μεριδίων σε μετόχους.

Ένα ακόμα στοιχείο είναι το δικαίωμα δανεισμού ανάλογα με τις συνεταιριστικές μερίδες. Μια Συνεταιριστική Τράπεζα χορηγεί δάνεια στους συνεταίρους «χωρίς

διακρίσεις», με το ύψος του κάθε δανείου να εξαρτάται από τον αριθμό των συνεταιριστικών μεριδίων που αυτοί κατέχουν, ενώ οι διαδικασίες έγκρισης και χορήγησης είναι ιδιαίτερα γρήγορες και χωρίς πολλές διαδικασίες. Σημαντικό στοιχείο είναι επίσης τα χαμηλότοκα επιτόκια δανεισμού. Τα επιτόκια χορηγήσεων των Συνεταιριστικών Τραπεζών κυμαίνονται είναι κατά πολύ χαμηλότερα από τα αντίστοιχα επιτόκια των εμπορικών ή άλλων τραπεζών. Τέλος, η περιορισμένη οικονομική ευθύνη του συνεταίρου. Ο συνétairos ανάλογα με τη διαμόρφωση του καταστατικού μπορεί να ευθύνεται για τυχόν ζημίες για το διπλάσιο ή τριπλάσιο των μεριδίων που διαθέτει.

Σχετικά με τις διαφορές των Συνεταιριστικών Τραπεζών με τις εμπορικές, η σημαντική διαφορά είναι ότι οι πρώτες έχουν γεωγραφικούς περιορισμούς αναφορικά με τις τραπεζικές εργασίες που προσφέρουν στους πελάτες τους. Για παράδειγμα, αν μια Συνεταιριστική Τράπεζα εδρεύει στην Κρήτη, τότε έχει δικαίωμα χορήγησης δανείων σε επιχειρήσεις που εδρεύουν στην Κρήτη, ενώ παράλληλα μπορεί να δέχεται καταθέσεις από οποιοδήποτε σημείο της χώρας, αρκεί να αυτές να μην ξεπερνούν το 50% των ιδίων κεφαλαίων της. Βέβαια υπό προϋποθέσεις και μετά την έγκριση από τις αρμόδιες αρχές μια Συνεταιριστική Τράπεζα μπορεί να εξελιχθεί σε Περιφερειακή, αλλά ακόμα και να λειτουργεί σε όλη τη χώρα.

Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες έχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις εμπορικές με χαρακτηριστικότερες, τη φιλική αντιμετώπιση, τα τραπεζικά προϊόντα τα οποία είναι προσαρμοσμένα στις τοπικές ανάγκες, την ευκολότερη πρόσβαση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στο τραπεζικό σύστημα, τη στήριξη της τοπικής ανάπτυξης, την ευελιξία στη λήψη αποφάσεων και την υποχρεωτική εντοπιότητα όσων εμπλέκονται στη διοίκηση

Μια ακόμα σημαντική διαφορά είναι ότι οι Συνεταιριστικές Τράπεζες έχουν μέλη και όχι μετόχους όπως οι εμπορικές, τα οποία μέλη έχουν δικαίωμα λόγου στις Γενικές Συνελεύσεις. Η λογική του μέλους και όχι του μετόχου είναι στη βάση της ανάπτυξης μιας μακροχρόνιας σχέσης με τη Συνεταιριστική Τράπεζα, ενώ συμμετέχουν και περισσότερο στη χάραξη της πολιτικής της τράπεζας, ενώ ασκούν και επιρροή με τη διπλή ιδιότητα μέλους και πελάτη. Η μεγαλύτερη εμπλοκή τους με τις διαδικασίες της τράπεζας βοηθά τα μέλη των Συνεταιριστικών Τραπεζών να γνωρίζουν σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η τράπεζα στην οποία ανήκουν, κάτι το οποίο δεν συμβαίνει με τους μετόχους των εμπορικών τραπεζών. Ακόμα τα δικαιώματα του μέλους δεν είναι μεταβιβάσιμα σε μη μέλη ενώ αντίθετα οι μέτοχοι των εμπορικών τραπεζών μπορούν να πουλήσουν τα δικαιώματά τους ανά πάσα στιγμή.

Μια σημαντική διαφορά είναι ότι στις Γενικές Συνελεύσεις των Συνεταιριστικών Τραπεζών επικρατεί η λογική «ένα μέλος-μία ψήφος» η οποία προστατεύει τη δημοκρατική συμμετοχή όλων των μελών του συνεταιρισμού. Με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται η δίκαιη αντιπροσώπευση των συμφερόντων των μεμονωμένων μελών,

τα οποία στη Γενική Συνέλευση μιας εμπορικής τράπεζας θα ήταν μειοψηφία, αφού στις ανώνυμες εταιρίες εφαρμόζεται η αρχή «μια μερίδα-μία ψήφος».

Με δεδομένο ότι το δικαίωμα ψήφου δεν εξαρτάται από το κεφάλαιο που έχει επενδύσει το κάθε άτομο, δεν υπάρχουν μέτοχοι πλειοψηφίας, οι οποίοι στις εμπορικές τράπεζες επιδρούν και συχνά περιορίζουν του υπόλοιπους μετόχους.

Συνοψίζοντας, οι διαφορές συνεταιριστικών και εμπορικών τραπεζών παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα.

Συνεταιριστικές Τράπεζες	Εμπορικές Τράπεζες
Τοπική και υπό προϋποθέσεις Περιφερειακή ή Εθνική εμβέλεια	Εθνική εμβέλεια
Τραπεζικά προϊόντα προσαρμοσμένα στις τοπικές ανάγκες	Τραπεζικά προϊόντα ευρείας γκάμας
Εντοπιότητα μελών Διοικητικού Συμβουλίου	Κανένας περιορισμός
Ιδιότητα μέλους	Ιδιότητα μετόχου
Μια ψήφος ανά μέλος	Μία ψήφος ανά μερίδα
Απουσία πλειοψηφικών πακέτων	Ύπαρξη πλειοψηφικών πακέτων

4.4 Οι προοπτικές μετά το νόμο 1667/86

Σύμφωνα με το Νόμο 1667/1986 (άρθρο 1), οι συνεταιριστικές δραστηριότητες ενός πιστωτικού ιδρύματος αυτού του τύπου, ασκούνται από ένα συνεταιρισμό, ο οποίος είναι μια νομική οντότητα. προσωπικότητα. Στον τραπεζικό νόμο 2076/1992 αναφέρεται ότι «ο ιδρυτές ενός αμιγούς πιστωτικού συνεταιρισμού αποσκοπούν πάντοτε στη μετεξέλιξη του σε συνεταιριστική τράπεζα με τη λήψη της σχετικής άδειας από τη Τράπεζα της Ελλάδος». Οι προϋποθέσεις, οι όροι και γενικά τα δικαιολογητικά, που απαιτούνται για την παροχή άδειας λειτουργίας συνεταιριστικής τράπεζας σε πιστωτικό συνεταιρισμό προβλέπονται από το ν.2076/1992, την Πράξη Διοικητή Τ.Ε. 2258/1993, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την ΠΔΤΕ 2413/9.7.1997, την ΠΔΤΕ 2471/10.4.2001 και την Απόφαση 541/7.4.94 της Επιτροπής Νομισματικών και Πιστωτικών Θεμάτων.

Ως βασική προϋπόθεση, για την παροχή άδειας λειτουργίας μιας συνεταιριστικής τράπεζας είναι η συγκέντρωση ενός ελάχιστου συνεταιριστικού κεφαλαίου. Ο Νόμος διαφοροποιεί το συγκεκριμένο ποσό ανάλογα με την έκταση ή τον πληθυσμό της περιφέρειας στην οποία δραστηριοποιείται. Συγκεκριμένα το απαιτούμενο ελάχιστο ύψος του αρχικού κεφαλαίου καθορίζεται ως εξής : α) «6.000.000 ευρώ για Τράπεζες που δραστηριοποιούνται εντός του νομού της έδρας τους», β) «12.000.000 ευρώ για τράπεζες που δραστηριοποιούνται και σε όμορους νομούς ή στη διοικητική περιφέρεια

της έδρας τους», γ) «18.000.000 ευρώ για τράπεζες που δραστηριοποιούνται στην περιφέρεια Αττικής, στο Νομό Θεσσαλονίκης ή σε όλες τις περιοχές της χώρας». Ακόμα, «οι διατάξεις περί ελαχίστου αρχικού κεφαλαίου στις περιπτώσεις β. και γ. δεν εφαρμόζονται, όταν η εγγραφή, αντιστοίχως, μελών που κατοικούν εκτός του νομού της έδρας ή των όμορων νομών, δεν συνοδεύεται από οποιασδήποτε μορφής εγκατάσταση των συνεταιριστικών στις περιοχές κατοικίας των εν λόγω μελών» (Απόφαση ΕΝΠΘ 541/7.4.94 παρ. 1).

Από τη σύσταση του συνεταιρισμού, σύμφωνα με το Ν. 1667/1986, έως και την κατάθεση του σύνολο του αρχικού κεφαλαίου στην Τράπεζα της Ελλάδος, «τα ποσά των συνεταιριστικών μερίδων που καταβάλλονται για το σχηματισμό του κεφαλαίου τοποθετούνται σε έντοκες δεσμευμένες καταθέσεις στο όνομα των συνεταίρων σε πιστωτικά ιδρύματα ή σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου» (ΠΔΤΕ 2258/93, Β, Π). Όταν συγκεντρωθεί το σύνολο του απαιτούμενου ελάχιστου αρχικού κεφαλαίου για τη λήψη από τη Τράπεζα της Ελλάδος άδειας λειτουργίας συνεταιριστικής τράπεζας, «το διοικητικό συμβούλιο του υπό μετεξέλιξη πιστωτικού συνεταιρισμού πρέπει να προβεί στις ακόλουθες ενέργειες:

- i. Να υποβάλλει σχετική αίτηση στην Τράπεζα της Ελλάδος και να καταθέσει σε αυτή ολόκληρο το απαιτούμενο αρχικό κεφάλαιο σε μετρητά μια τουλάχιστον εργάσιμη ημέρα, πριν από την ημερομηνία κοινοποίησης της απόφασης, με την οποία παρέχεται άδεια λειτουργίας του συνεταιρισμού ως πιστωτικού ιδρύματος.

- ii. Να υποβάλλει στην Τράπεζα της Ελλάδος τεχνο-οικονομική μελέτη σκοπιμότητας (δηλαδή πρόγραμμα επιχειρηματικής δραστηριότητας) , που θα περιλαμβάνει, το είδος, την έκταση των εργασιών καθώς και το χρονοδιάγραμμα επίτευξης των στόχων της υπό ίδρυση συνεταιριστικής τράπεζας.
- iii. Να γνωστοποιήσει στην Τράπεζα της Ελλάδος δύο τουλάχιστον πρόσωπα που θα είναι υπεύθυνα για τον καθορισμό του προσανατολισμού του πιστωτικού ιδρύματος».

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι ο Νόμος αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στα προσόντα αυτών των μετόχων, αφού, αν η Τράπεζα της Ελλάδος τα κρίνει ακατάλληλα έχει το δικαίωμα να απορρίψει την αίτηση του ΔΣ του πιστωτικού συνεταιρισμού προκειμένου αυτός να μετεξελιχθεί σε Συνεταιριστική Τράπεζα. Επιπλέον, «τουλάχιστον το ένα από τα πρόσωπα αυτά πρέπει να συμμετέχει ως μέλος στο διοικητικό συμβούλιο του συνεταιριστικού πιστωτικού ιδρύματος» (άρθρο 6, παρ. 1, ν. 2076/92). Ακόμα πρέπει

- iii. «Να υποβάλλει στη Τράπεζα της Ελλάδος το καταστατικό του πιστωτικού συνεταιρισμού. Με το καταστατικό αυτό θα λειτουργήσει κατ' αρχήν και η συνεταιριστική τράπεζα όταν ληφθεί η απαιτούμενη άδεια λειτουργίας.»

- iv. «Στην Τράπεζα της Ελλάδος πρέπει ακόμη να υποβληθεί κατάσταση των μελών του διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου μαζί με τα βιογραφικά τους σημειώματα καθώς και μια σειρά από δικαιολογητικά στοιχεία, που προβλέπονται από το ν.2076/92 και την Π.Δ.Τ.Ε. 2258/93 και αφορούν το τόπο κατοικίας συνεταίρων καθώς και τον τόπο κατοικίας των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Συνεταιριστική τράπεζα η οποία ιδρύθηκε και λειτουργεί με άδεια της τράπεζας της Ελλάδας μπορεί να ιδρύσει υποκαταστήματα και σε άλλο μέρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.»

Για την παροχή άδειας Συνεταιριστικής Τράπεζας σε πιστωτικό συνεταιρισμό απαιτείται σύμφωνα με την Π.Δ.Τ.Ε. 2258/93, όπως τροποποιήθηκε με την Απόφαση 541/7.4.94 της Ε.Ν.Π.Θ., να πληρούνται οι εξής όροι σχετικά με την κατοικία: «Οι συνεταίροι - μέλη των πιστωτικών συνεταιρισμών πρέπει να έχουν, κατά την έγκριση της αίτησης εγγραφής τους, κατοικία ή έδρα (προκειμένου για νομικά πρόσωπα), στο γεωγραφικό διαμέρισμα που προσδιορίζεται με βάση τα ίδια κεφάλαια του κάθε συνεταιρισμού. Η πλειοψηφία των μελών του Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου, καθώς και το ένα τουλάχιστον από τα δύο πρόσωπα που είναι εξίσου υπεύθυνα για τη λειτουργία και τον προσανατολισμό της δραστηριότητας του πιστωτικού συνεταιρισμού πρέπει να έχουν τη κατοικία τους στο γεωγραφικό διαμέρισμα που προσδιορίζεται με βάση το αρχικό κεφάλαιο του κάθε συνεταιρισμού».

Μια Συνεταιριστική Τράπεζα, η οποία ιδρύθηκε και λειτουργεί με άδεια της Τράπεζας της Ελλάδος έχει το δικαίωμα να ιδρύσει υποκατάστημα σε άλλο Κράτος-μέλος της

Ευρωπαϊκής Ένωσης, «με βάση την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των αδειών λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων», που έθεσε ο ν.2076/92 (άρθρο 11). Ακόμα, «οι συνεταίροι - μέλη των πιστωτικών συνεταιρισμών πρέπει να έχουν, κατά την έγκριση της αίτησης εγγραφής τους, κατοικία ή έδρα (προκειμένου για νομικά πρόσωπα), στο γεωγραφικό διαμέρισμα που προσδιορίζεται με βάση τα ίδια κεφάλαια του κάθε συνεταιρισμού. Η πλειοψηφία των μελών του Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου, καθώς και το ένα τουλάχιστον από τα δύο πρόσωπα που είναι εξίσου υπεύθυνα για τη λειτουργία και τον προσανατολισμό της δραστηριότητας του πιστωτικού συνεταιρισμού πρέπει να έχουν τη κατοικία τους στο γεωγραφικό διαμέρισμα που προσδιορίζεται με βάση το αρχικό κεφάλαιο του κάθε συνεταιρισμού.»

Οι ρυθμίσεις του συγκεκριμένου Νόμου εξασφαλίζουν την οικονομική ευρωστία μιας Συνεταιριστικής Τράπεζας, αλλά παράλληλα διατηρούν τον τοπικό χαρακτήρα της δραστηριότητας, απαιτώντας μέλη του ΔΣ να έχουν μόνιμη κατοικία στο γεωγραφικό διαμέρισμα στο οποίο δραστηριοποιείται η τράπεζα.

4.5. Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες στην περίοδο της οικονομικής κρίσης

Από το 2008 και περίπου για μια δεκαετία, η Ελλάδα βίωσε μια από έντονη οικονομική κρίση, η οποία έφερε στην επιφάνεια τις διαρθρωτικές αδυναμίες της Ελληνικής οικονομίας. Η σοβαρή κρίση δημόσιου χρέους οδήγησε σε μια μεγάλη

οικονομική, χρηματοπιστωτική και πολιτική αστάθεια, η οποία είχε ως αποτέλεσμα η Ελλάδα να είναι η πρώτη ανεπτυγμένη χώρα στη σύγχρονη οικονομική ιστορία που δεν κατάφερε να αποπληρώσει ένα δάνειο του «Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου» (ΔΝΤ).

Μια τέτοια κατάσταση οδήγησε μεγάλες αλλαγές στο τραπεζικό σύστημα της χώρας με μια σειρά εξαγορών, με αποτέλεσμα οι συστημικές Τράπεζες να είναι πλέον τέσσερεις (AlphaBank, Εθνική Τράπεζα, Eurobank και Τράπεζα Πειραιώς), ενώ από τις μικρότερες σε μέγεθος τράπεζες στο τοπίο παρέμεινε μόνο η Τράπεζα Αττικής. Είναι προφανές ότι αφού δεν επιβίωσαν αυτής της κατάστασης Τράπεζες με περισσότερα κεφάλαια, δεν θα μπορούσαν να μείνουν ανεπηρέαστες οι Συνεταιριστικές Τράπεζες. Συγκεκριμένα, επτά από αυτές κατέρρευσαν πλήττοντας, σε μεγάλο βαθμό, τις τοπικές οικονομίες από τις οποίες προέρχονταν. Σύμφωνα με την Εθνική Τράπεζα, «...οι κύριοι λόγοι για τους οποίους αυτά τα πιστωτικά ιδρύματα έπρεπε να αποτελέσουν αντικείμενο ειδικής διαδικασίας εκκαθάρισης, ήταν το υψηλό ποσοστό προβληματικών δανείων που είχαν στα χαρτοφυλάκιά τους και η αδυναμία ανάληψης πρωτοβουλιών για την εξασφάλιση της βιωσιμότητάς τους» (Makri & Papadatos, 2016).

Έχει αναφερθεί, σε πολλά σημεία, ότι οι «Συνεταιριστικές Τράπεζες» είναι ιδιωτικά Πιστωτικά Ιδρύματα, των οποίων τα μέλη είναι συγχρόνως και πελάτες τους. Το

κίνητρο πίσω από τη δημιουργία αυτών των Τραπεζών είναι η περιφερειακή ανάπτυξη, μέσω της εξάλειψης κάποιων εμποδίων που υπάρχουν στη χορήγηση πόρων, καθώς και στην παροχή εγγυήσεων και δανείων σε μικρούς δανειολήπτες και καταθέτες (Karafolas & Katarachia, 2009). Παρ' όλα αυτά, οι συνεταιριστικές τράπεζες λόγω των παραδοσιακών τακτικών που ακολουθούν στις δραστηριότητες χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης, είναι πιο ευαίσθητες στις μεταβολές της πιστωτικής ποιότητας και των επιτοκίων (Fonteyne, 2007).

Πλέον, το 2021, στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται μόνο επτά από τις Συνεταιριστικές Τράπεζες από τις 16 που λειτουργούσαν το 2009 στην αρχή της κρίσης. Αν και μέχρι το 2011, φάνηκε ότι οι Συνεταιριστικές Τράπεζες ήταν σε θέση να αντέξουν στην κρίση, από το 2012 κι έπειτα είναι εμφανή πια τα σημάδια των τραπεζικών δυσχερειών. Το κλείσιμο κάποιων Συνεταιριστικών Τραπεζών, οδήγησε φυσιολογικά και σε μείωση του αριθμού των υποκαταστημάτων, γεγονός που δυσκόλεψε την εξυπηρέτηση των πελατών. Συνολικά 67 υποκαταστήματα έπαψαν να λειτουργούν το διάστημα 2009-2018, ποσοστό που αντιπροσωπεύει το 38% του συνολικού πλήθους των καταστημάτων το 2009. Η μείωση αυτή οδήγησε και σε μείωση του προσωπικού, με δύο μεγάλες μειώσεις, το 2012 και το 2014, ως συνέπεια των πολιτικών και οικονομικών εξελίξεων των περιόδων αυτών. Η συνολική μείωση του προσωπικού για την περίοδο 2009-2018 ξεπερνά το 25%.

Ανάμεσα στις Συνεταιριστικές Τράπεζες που προχώρησαν σε εκκαθάριση, συγκαταλέγεται η «Συνεταιριστική Τράπεζα Πελοποννήσου» (Τράπεζα της Ελλάδας, 2015), η οποία δεν κατάφερε να συγκεντρώσει τα ελάχιστα απαιτούμενα ίδια κεφάλαια που απαιτούνταν σύμφωνα με τον Κανονισμό της ΕΕ 575/2013 και για αυτό προχώρησε αναγκαστικά το 2015 σε εκκαθάριση των περιουσιακών της στοιχείων. Η Εθνική Τράπεζα προχώρησε σε εξαγορά των καταθέσεων της τράπεζας, ύψους € 95 εκατομμυρίων, και παράλληλα διασφαλίστηκε, μέσω της ΤτΕ, η κατοχύρωση των θέσεων εργασίας, προσλαμβάνοντας το προσωπικό σε καταστήματα της ίδιας.

Στις 11 Απριλίου 2017, η «Συνεταιριστική Τράπεζα Λαμίας ΣΥΝ.Π.Ε.», μέσω ειδικής ανακοίνωσης της ΤτΕ, ανακοίνωσε ότι προχωρά σε ειδική εκκαθάριση (Τράπεζα της Ελλάδας, 2017). Οι 60 απολυμένοι εργαζόμενοι της εν λόγω τράπεζας «...προχώρησαν σε συνεχείς εκδηλώσεις διαμαρτυρίας κατά της Κυβέρνησης, κατηγορώντας τη διοίκηση της τράπεζας πως δολίως προχώρησε σε εκκαθάριση για να ενσωματωθεί με τις τέσσερις συστημικές τράπεζες της χώρας, χωρίς να υπάρχει μέριμνα για το προσωπικό που έχασε τις θέσεις εργασίας τους» (Φονογράφος, 2018).

Την ίδια ημέρα, η ΤτΕ ανακοίνωσε ότι προχωρά σε ειδική εκκαθάριση και η «Συνεταιριστική Τράπεζα Λέσβου-Λήμνου» (Τράπεζα της Ελλάδας, 2017). «Οι

συνθήκες κάτω από τις οποίες ακολουθήθηκαν οι διαδικασίες στην Συνεταιριστική Τράπεζα Λέσβου-Λήμνου αμφισβητήθηκαν πολύ και ακόμη εκκρεμεί η δικαστική απόφαση για το Δ.Σ. της Τράπεζας, το οποίο κατηγορείται πως ζημίωσε την τράπεζα με ποσό που υπερβαίνει το ποσό των € 5 εκατομμυρίων, αλλά και την τοπική αγορά με πάνω από € 100 εκατομμύρια» (Λέσβος news, 2018).

Μέσω ανακοίνωσης της ΤτΕ ανακοινώθηκε και η εκκαθάριση της «Συνεταιριστικής Τράπεζας Δωδεκανήσου» (Τράπεζα της Ελλάδας, 2017). Η απόφαση της ΤτΕ να προχωρήσει σε κλείσιμο της τράπεζας, ενώ η ίδια βρισκόταν σε διαδικασία εξυγίανσης μέσω προσπάθειας αύξησης του μετοχικού της κεφαλαίου, στόχος ο οποίος σύμφωνα με το Διοικητικό Συμβούλιο, είχε επιτευχθεί, έχει τεθεί υπό κρίση από το Συμβούλιο της Επικρατείας (Τσιμπούκης, 2017). Με όμοιο τρόπο, η ΤτΕ προχώρησε σε εκκαθάριση το 2017 και της «Συνεταιριστικής Τράπεζας Ευβοίας ΣΥΝ.Π.Ε». (Τράπεζα της Ελλάδας, 2017). Όπως αναφέρθηκε σε συνάντηση του Αντιπροέδρου του Επιμελητηρίου, κ. Κουτσαύτη με τον υπουργό Οικονομίας, «...το βασικότερο πρόβλημα που δημιούργησε το κλείσιμο της τράπεζας είναι η διατήρηση του χρέους δανείων που έχουν πολλοί επιχειρηματίες της τοπικής οικονομίας, που εξαιτίας της διαδικασίας εκκαθάρισης στην οποία βρίσκεται η τράπεζα δεν μπορούν να απαγγιστρωθούν» (Εύβοια365, 2017).

Η «Αχαϊκή Συνεταιριστική Τράπεζα» είναι ακόμη μια από τις συνεταιριστικές τράπεζες που προχώρησαν σε εκκαθάριση εν μέσω κρίσεως. Το 2012 έπειτα από απόφαση της «Επιτροπής Πιστωτικών και Ασφαλιστικών Θεμάτων» της ΤτΕ,

ανακλήθηκε η λειτουργία της, ως πιστωτικού ιδρύματος, και διορίστηκε ειδικός εκκαθαριστής (Τράπεζα της Ελλάδας, 2012). Οι λόγοι φαίνεται ότι ήταν οι ασύστολες δανειοδοτήσεις κατά την περίοδο 2004-2012, που δημιούργησαν ελλείμματα στα ταμεία της τράπεζας, προξενώντας ζημιά που ξεπερνά τα € 200 εκατομμύρια (patrastimes, 2016).

Πέρα από την οικονομική ζημιά και την απώλεια θέσεων εργασίας, συνέπειες καθόλου αμελητέες, ενδεχομένως η σημαντικότερη συνέπεια της κρίσης, είναι η αλλαγή της οπτικής γωνίας και αντιμετώπισης των καταναλωτών προς τις Συνεταιριστικές Τράπεζες. Η μείωση της εμπιστοσύνης, από την πλευρά των καταναλωτών, ιδιωτών και επιχειρήσεων, αναφορικά με την αντοχή των Συνεταιριστικών Τραπεζών στην Ελλάδα, οδηγεί μοιραία στη μείωση των αποταμιεύσεων τους στα ταμεία των τραπεζών. Εκτός από αυτό, υπήρξαν παραδείγματα Συνεταιριστικών Τραπεζών, για τις οποίες η διαδικασία της εκκαθάρισης αποκάλυψε παράτυπες συμπεριφορές, τόσο κατά τη διάρκεια λειτουργίας τους, όσο και μετά τη παύση τους, είχαν ως αποτέλεσμα ένα αρνητικό κλίμα για τις Συνεταιριστικές Τράπεζες στην Ελλάδα.

Πλέον, η αβεβαιότητα και η ανασφάλεια των αποταμιευτών είναι μεγάλη και αυτό επηρεάζει τη μελλοντική εξέλιξή τους και για αυτό οι Συνεταιριστικές Τράπεζες, που έχουν απομείνει, θα πρέπει να κάνουν βήματα προς την αντιστροφή του αρνητικού κλίματος, ώστε να κερδίσουν εκ νέου την εμπιστοσύνη των καταναλωτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Με την ίδρυση της «Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος», το 1995 με πρωτοβουλία των Συνεταιριστικών Τραπεζών Λαμίας, Ιωαννίνων, Παγκρήτιας και Αχαϊκής και του Πιστωτικού Συνεταιρισμού Κορινθίας «Ο ΕΡΜΗΣ», σηματοδοτήθηκε η οργάνωση των Συνεταιριστικών Τραπεζών στην Ελλάδα. Η Ε.Σ.Τ.Ε. είναι μέλος της «Ευρωπαϊκής Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών» (EACB) και της «Διεθνούς Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών» (ICBA).

Μετά από πολλές ανακατατάξεις στον ευρύτερο τραπεζικό χώρο, οι οποίες δεν θα μπορούσαν να αφήσουν ανεπηρέαστες τις Συνεταιριστικές Τράπεζες, επί του παρόντος η Ε.Σ.Τ.Ε αριθμεί οκτώ μέλη, από τα οποία τα έξι είναι Συνεταιριστικές Τράπεζες, και τα δύο είναι Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί. Η Ε.Σ.Τ.Ε. διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση των μελών της, ενώ ταυτόχρονα εκλέγεται και 4μελές «Εποπτικό Συμβούλιο».

Σύμφωνα με όσα αναφέρονται στον ιστότοπο της Ε.Σ.Τ.Ε., Οι άξονες λειτουργίας της, συνοψίζονται στις παρακάτω κατευθύνσεις:

- *«Στο σχεδιασμό και υλοποίηση πολιτικής για την προβολή και ανάπτυξη του θεσμού της Συνεταιριστικής Πίστης, σε όλες τις περιοχές της Ελλάδος».*
- *«Στη δημιουργία του πλαισίου και των προϋποθέσεων για τη στενότερη και αποδοτικότερη συνεργασία των Συνεταιριστικών Τραπεζών και Πιστωτικών Συνεταιρισμών και τη δημιουργία ενός ενιαίου Συνεταιριστικού Πιστωτικού δικτύου.»*
- *«Στην εκπροσώπηση της Συνεταιριστικής Πίστης στα θεσμικά όργανα της Πολιτείας.»*
- *«Στη συστηματική παρέμβαση για τη διεκδίκηση λύσεων στα σημαντικά προβλήματα που απασχολούν τη Συνεταιριστική Πίστη και λειτουργούν ανασταλτικά στην ανάπτυξή της.»*
- *«Στην παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών στις Συνεταιριστικές Τράπεζες και στους Πιστωτικούς Συνεταιρισμούς, σε θέματα εκπαίδευσης, νομικής υποστήριξης, μηχανοργάνωσης και οργάνωσης.»*
- *«Στην ανάπτυξη δεσμών και συνεργασιών με Συνεταιριστικές Τράπεζες του εξωτερικού.»*
- *«Στην ανάπτυξη της διασυνεταιριστικής συνεργασίας και την προβολή της Κοινωνικής Οικονομίας στη χώρα μας.»*

Η Συνεταιριστική Πίστη στην Ελλάδα άρχισε να αναπτύσσεται με τη ψήφιση του Νόμου 2076/92, με τον οποίο ενσωματώθηκαν στην «Ελληνική Τραπεζική Νομοθεσία» οι διατάξεις της «Β΄ Τραπεζικής Οδηγίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας 77/78» και την ΠΔ/ΤΕ 2258/2.11.1993. Με βάση την ισχύουσα νομοθεσία και το θεσμικό πλαίσιο τα «Συνεταιριστικά Πιστωτικά Ιδρύματα» είναι «Αστικοί Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί» (Ν.1667/86) οι οποίοι αφού συγκεντρώσουν το ελάχιστο κεφάλαιο και εκπληρώσουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις μπορούν να λάβουν άδεια λειτουργίας Πιστωτικού Ιδρύματος από την Τράπεζα της Ελλάδος. Με την έγκριση της ΤτΕ, είναι σε θέση να διενεργούν όλες τις τραπεζικές εργασίες που αποτελούν αντικείμενο δραστηριότητας των Εμπορικών Τραπεζών, μόνο σε επίπεδο του Νομού που δραστηριοποιούνται. Οι «Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί» που λαμβάνουν άδεια να λειτουργήσουν ως Πιστωτικά Ιδρύματα δεν υποχρεούνται να μεταβάλλουν την νομική τους μορφή και επιτρέπεται να χρησιμοποιούν στην επωνυμία τους τον όρο «Συνεταιριστική Τράπεζα»

Το ύψος του απαιτούμενου ελάχιστου κεφαλαίου έχει αναπροσαρμοσθεί τρεις φορές τα τελευταία χρόνια, και έχουν φτάσει σε επίπεδα τα οποία δεν ανταποκρίνονται στα οικονομικά και πληθυσμιακά δεδομένα πολλών Νομών της Ελλάδας, με αποτέλεσμα να είναι δύσκολη στην πράξη τόσο η δημιουργία όσο και η μετεξέλιξη των Πιστωτικών Συνεταιρισμών σε Τράπεζες. Έτσι τα 1,76 εκατ. € τα οποία προέβλεπε η ΠΔ/ΤΕ 2258/2.11.1993) προοδευτικά, με τις ΠΔ/ΤΕ 2413/9.7.97 και 2420/12/9/97, το ποσό

αυτό, από 1/1/98, ανήλθε σε 2,64 εκατ. € και από τις 1/7/98 σε 3,52 εκατ. €. Τέλος, με την ΠΔ/ΤΕ 2471/10.4.2001 το ελάχιστο κεφάλαιο έφτασε στα 6,0 εκατ. €.

Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες μπορούν να συναλλάσσονται με τα μέλη τους, καθώς και με άλλα πιστωτικά ιδρύματα, όπως και με το Ελληνικό Δημόσιο και είναι σε θέση να διενεργούν όλες της τραπεζικές εργασίες εκτός του underwriting. Κατόπιν έγκρισης της ΤτΕ, και υπό τους ειδικότερους όρους και προϋποθέσεις που τυχόν θέτει κατά περίπτωση, «...μπορούν να συναλλάσσονται και με μη μέλη τους μέχρι ποσού που σε καμία περίπτωση δεν θα υπερβαίνει ποσοστό 50% επί των χορηγήσεών του ή των καταθέσεών τους.» Στον παραπάνω περιορισμό «...δεν υπόκεινται οι συναλλαγές: (i) οποιασδήποτε φύσεως όταν συμμετέχει και μέλος της Τράπεζας, καθώς και (ii) αυτές που αφορούν δευτερεύουσες τραπεζικές εργασίες διαμεσολαβητικού χαρακτήρα.»

Επί του παρόντος λειτουργούν στην Ελλάδα επτά Συνεταιριστικές Τράπεζες από τις οποίες, οι πέντε ασκούν την δραστηριότητά τους σε επίπεδο Νομού και οι δύο έχουν άδεια λειτουργίας σ' επίπεδο Επικράτειας. Παράλληλα λειτουργούν και δύο Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί οι οποίοι εκτός των προσπαθειών για μετεξέλιξη τους σε Συνεταιριστικές Τράπεζες, δραστηριοποιούνται με τη χορήγηση δανείων ή άλλων οικονομικών διευκολύνσεων στα μέλη τους.

Οι «Συνεταιριστικές Τράπεζες» και οι «Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί» έχουν ιδρύσει την «Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος» (ΕΣΤΕ) που αποτελεί το όργανο εκπροσώπησης, υποστήριξης και ανάπτυξης της «Συνεταιριστικής Πίστης» στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με τον ιστότοπο της ΕΣΤΕ «Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες στο μικρό χρονικό διάστημα λειτουργίας τους έχουν διαδραματίσει ένα σημαντικό ρόλο σε τοπικό επίπεδο παρεμβαίνοντας συμπληρωματικά και βελτιωτικά στο τραπεζικό σύστημα με την καθιέρωση ενός νέου τύπου Τράπεζας που διακρίνεται για την πελατοκεντρική της αντίληψη, που στηρίζει και στηρίζεται από τις τοπικές παραγωγικές δυνάμεις και ενισχύει την τοπική ανάπτυξη. Απευθύνονται κύρια στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και στα φυσικά πρόσωπα, με ανταγωνιστικά τραπεζικά προϊόντα

προσαρμοσμένα στις τοπικές συνθήκες και με χαρακτηριστικά λειτουργίας που τις καθιερώνουν ως αξιόπιστες, φιλικές, ευέλικτες και με κοινωνικό πρόσωπο, Τράπεζες.»

Ακόμα, «Οι πελάτες - μέλη των Συνεταιριστικών Τραπεζών αντιμετωπίζονται σε μια βάση εμπιστοσύνης και μακροχρόνιας προοπτικής συνεργασίας, στοιχεία που συμβάλουν στη συνεχή αναβάθμιση των παρεχόμενων τραπεζικών υπηρεσιών και προϊόντων. Η αποκεντρωμένη δομή των Συνεταιριστικών Τραπεζών ενισχύει την προσωπική σχέση πελάτη και Τράπεζας, αυξάνει την αποτελεσματικότητα και σε συνδυασμό με το μικρό λειτουργικό κόστος, τα σύγχρονα μηχανογραφικά συστήματα, τα θετικά οικονομικά αποτελέσματα και οφέλη που αυτές επιτυγχάνουν για τα μέλη τους (μέρισμα, υπεραξία μερίδας, κέρδος συναλλαγών) αποκτούν την εμπιστοσύνη των τοπικών κοινωνιών και δημιουργούν προϋποθέσεις δυναμικής ανάπτυξης και προοπτικής.»

Στη συνέχεια παρουσιάζονται αναλυτικά τα μέλη της Ένωσης.

5.1. Συνεταιριστική Τράπεζα Δράμας

Η «Συνεταιριστική Τράπεζα Δράμας» άρχισε τη λειτουργία της το 1994 ως «Πιστωτικός Συνεταιρισμός» με την επωνυμία «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΡΑΜΑΣ, ΣΥΝ.Π.Ε» και το διακριτικό τίτλο «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΠΙΣΤΗ». Το 1999 έλαβε αδείας λειτουργίας «Πιστωτικού Ιδρύματος», με τη μορφή πιστωτικού

συνεταιρισμού, όπως προβλέπεται από το Ν.1667/1986, ενώ με απόφαση της «Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος» άρχισε η λειτουργία της Τράπεζας με την επωνυμία «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΡΑΜΑΣ, ΣΥΝ.Π.Ε». Από τότε η πορεία της συνεχίζεται αδιάλειπτα μέχρι και σήμερα.

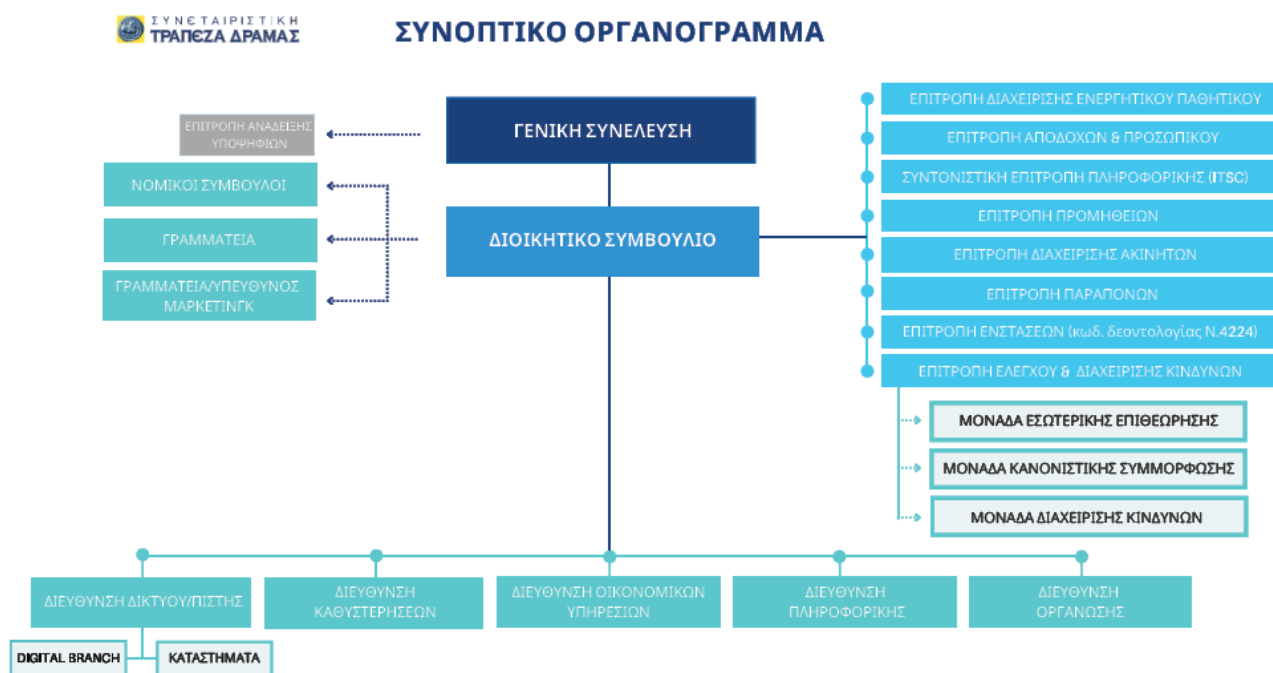

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΡΑΜΑΣ

Όπως αναφέρεται στον ιστότοπο της Τράπεζας, «δημιουργήθηκε από τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας για μία Τράπεζα νέας αντίληψης με κύρια συστατικά στοιχεία την ευελιξία, την άμεση συμμετοχή στις αποφάσεις και την προσήλωση στη διαφάνεια».

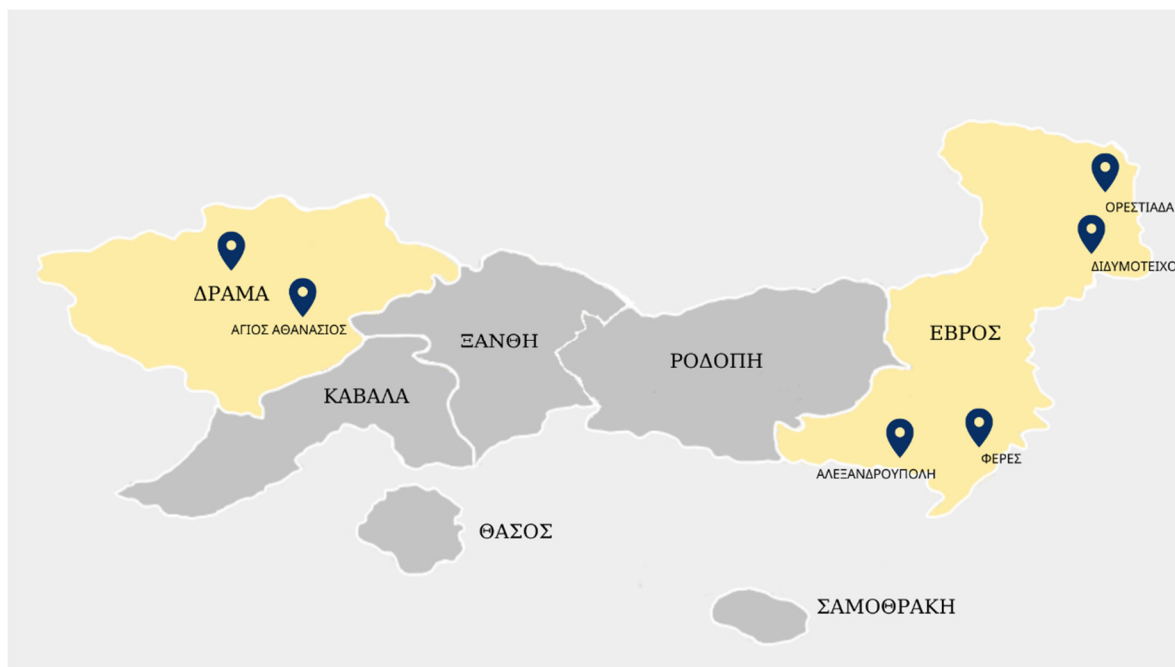
Σημαντικός σταθμός στην πορεία της ήταν η συγχώνευση της με τη «Συνεταιριστική Τράπεζα Ν. Έβρου», μέσω της απορρόφησης της δεύτερης από την πρώτη, σε εφαρμογή των αποφάσεων των Γενικών Συνελεύσεων των δύο Τραπεζών. Ήδη από την 1η Ιανουαρίου 2019, οι πελάτες της «Συνεταιριστικής Τράπεζας Έβρου» εξακολουθούν να εξυπηρετούνται κανονικά από το «Δίκτυο Έβρου» της «Συνεταιριστικής Τράπεζας Δράμας» χωρίς διακοπή, ενώ το ίδιο συμβαίνει και για τις υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής. Ο σκοπός της συγχώνευσής, ήταν η μεγιστοποίηση των ωφέλειας από τον ενιαίο Συνεταιρισμό, ενώ σε θέση και να

διαμορφώσει εκείνες τις προϋποθέσεις και να εκμεταλλευτεί κάθε ευκαιρία για τη μελλοντική ανάπτυξη, καθώς και την πιο άρτια εξυπηρέτηση των μελών των δύο συνεταιρισμών.

Η Τράπεζα διοικείται από εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο, και διαθέτει συνολικά έξι Καταστήματα, δύο στο Νομό Δράμας (Δράμα και Άγιος Αθανάσιος) και τέσσερα στο Νομό Έβρου (Αλεξανδρούπολη, Φέρες, Διδυμότειχο και Ορεστιάδα). Η Τράπεζα παρέχει στους πελάτες της, όλα τα σύγχρονα τραπεζικά προϊόντα και υπηρεσίες. Συγκεκριμένα, τα προϊόντα που παρέχει είναι καταθέσεις και χρηματοδοτήσεις, αλλά και χρεωστικές κάρτες, όπως και μια πλήρη γκάμα ασφαλιστικών προϊόντων. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται και στην ασφάλεια των τραπεζικών συναλλαγών, πέρα από την

ευκολία και την ευελιξία, και για αυτό το λόγο χρησιμοποιεί την αναβαθμισμένη υπηρεσία VISA 3D Secure.

Αναφορικά με τα τις υπηρεσίες που παρέχει η Τράπεζα, περιλαμβάνονται υπηρεσίες Web Banking, συσκευές POS, Θυρίδες, ενώ υποστηρίζει την μισθοδοσία και την καταβολή συντάξεων, καθώς και πληρωμές λογαριασμών, εισαγωγές και εμβάσματα.

Σύμφωνα με τον ισολογισμό της Τράπεζας για το 2019, το ενεργητικό της ανήλθε στα 91,12 εκατομμύρια ευρώ, οι υποχρεώσεις της σε 87,77 εκατομμύρια ευρώ και το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων σε 3,36 εκατομμύρια ευρώ.

5.2. Συνεταιριστική Τράπεζα Ηλείου

Η «Συνεταιριστική Τράπεζα Ηλείου» αρχικά ιδρύθηκε και λειτούργησε στην πόλη των Ιωαννίνων με την επωνυμία «Αναπτυξιακός Πιστωτικός Συνεταιρισμός Νομού Ιωαννίνων Ο ΣΤΟΧΟΣ – ΣΥΝ.Π.Ε.» με την υπ' αριθμ. ΕΣ 33048/12.12.1978 απόφαση του Νομάρχη Ιωαννίνων, και «σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 602/1914 περί συνεταιρισμών όπως αυτές ίσχυσαν μετά τις σχετικές τροποποιήσεις και συμπληρώσεις των διατάξεων του νόμου 3200/1965 περί διοικητικής αποκέντρωσης και των νόμων 5289/31 και 6070/34.». Η πρωτοβουλία για τη σύσταση του «Πιστωτικού Συνεταιρισμού» ανήκε σε μέλη του Επιμελητηρίου της πόλης των Ιωαννίνων, καθώς σε επιχειρηματίες της τοπικής κοινωνίας, γεγονός το οποίο προσέδωσε στο *«...νέο Πιστωτικό Συνεταιρισμό την αναγκαία εμπιστοσύνη που αποτελεί και απαραίτητη προϋπόθεση για να αναπτυχθεί μια πρωτοβουλία ΠΙΣΤΗΣ σε τοπική κοινωνία.»*

Από το Νοέμβριο του 1993, με την υπ' αριθμ. 535/5/02.11.1993 απόφαση της «Επιτροπής Νομισματικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος» (ΦΕΚ 198/23.11.1993), ο Πιστωτικός Συνεταιρισμός μετεξελίχθηκε σε Πιστωτικό Ίδρυμα, σύμφωνα με τους Νόμους 1667/86 και 2076/92, και με τον διακριτικό τίτλο «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΣΥΝ.Π.Ε. Ο ΣΤΟΧΟΣ». Με την υπ' αριθμ. 269/30-09-2008 απόφαση της «Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών

Θεμάτων» εγκρίθηκε η τροποποίηση της επωνυμίας της Τράπεζας από «Συνεταιριστική Τράπεζα Ιωαννίνων Συν.Π.Ε» σε «Συνεταιριστική Τράπεζα Ηλείου Συν.Π.Ε.» και επίσης της δόθηκε η έγκριση για τη λειτουργία του πρώτου καταστήματος εκτός Νομού Ιωαννίνων, σύμφωνα με την απόφαση 259/02.05.08, και συγκεκριμένα στην Πρέβεζα.

Στον ιστότοπο της Τράπεζας, αναφέρεται ως «η Τράπεζα του Τόπου μας» και το όραμα της εστιάζει η Συνεταιριστική Τράπεζα Ηλείου να καταστεί ένας οργανισμός ο οποίος θα κατέχει ηγετική θέση στη συνεταιριστική δομή και θα «...ωθεί σε ανάπτυξη και πρόοδο τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.» Ακόμα:

- *«Οραματιζόμαστε μια Τράπεζα που αποτελεί την πρώτη επιλογή στην ευρύτερη περιοχή της Ηλείου, εργάζεται υπεύθυνα για την ενίσχυση του παραγωγικού και επιχειρηματικού μοντέλου της περιφερειακής οικονομίας και κοινωνίας και παράγει αξία για τους συνεταιίρους, τους εργαζόμενους και τους πελάτες της.» και*
- *«Θέλουμε να είμαστε η Τράπεζα του τόπου μας, να προάγουμε την πρόοδο, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη και τις εξαγωγές.»*

Ακόμα η Τράπεζα διακρίνεται για την εντοπιότητα της Διοίκησης και των στελεχών της, την ευελιξία στις ανάγκες των πελατών, τις άμεσες αποφάσεις και τις

εξατομικευμένες τραπεζικές λύσεις. Από το 1993, οπότε και άρχισε να λειτουργεί ως τοπική Συνεταιριστική Τράπεζα, αλλά και από το 2007 ως «Περιφερειακή Συνεταιριστική Τράπεζα», έχει περισσότερους από 18.000 πελάτες και πάνω από 17.000 μέλη, ενώ απασχολεί συνολικά 85 εργαζομένους σε 7 καταστήματα στην Περιφέρεια της Ηπείρου. Από αυτά τα τρία βρίσκονται στα Ιωάννινα, και από ένα στην Άρτα, στην Ηγουμενίτσα, Πρέβεζα και στη Φιλιπιάδα, ενώ σύντομα θα ανοίξει νέο κατάστημα στο Μέτσοβο. Διοικείται από 11μελες Διοικητικό Συμβούλιο. Το Δ.Σ. είναι μικτό με την έννοια ότι σε αυτό ανήκουν μη εκτελεστικά μέλη, τα οποία είναι ανεξάρτητα, και έχουν την ευθύνη του «Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου», και από εκτελεστικά μέλη τα οποία είναι υπεύθυνα για την επιχειρηματική δραστηριότητά της.

Η υπηρεσιακή δομή της Τράπεζας αποτελείται από *«...τις διευθύνσεις/υπηρεσίες του Οργανογράμματος που αναλαμβάνουν την υλοποίηση και παρακολούθηση των εγκεκριμένων επιχειρηματικών στόχων - ποσοτικών και ποιοτικών - και προγραμμάτων δράσης της Τράπεζας»* των οποίων οι επικεφαλής *«...έχουν τον έλεγχο επίτευξης των στόχων, καθηκόντων και αρμοδιοτήτων που τους έχουν ανατεθεί από τη Διοίκηση, με κατάλληλο συντονισμό και διαχείριση των ανθρώπινων και λοιπών πόρων που διαθέτουν, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η βελτιστοποίηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των Διευθύνσεων/Υπηρεσιών τους.»*

Στους ιδιώτες παρέχει λογαριασμούς καταθέσεων, προθεσμίας, μισθοδοσίας και τρεχούμενους, καθώς και πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες. Επίσης παρέχει δάνεια και εγγυητικές επιστολές, καθώς και ασφαλιστικά προϊόντα, θυρίδες, αποστολή εμβασμάτων κ.ά. Στους ιδιώτες παρέχεται χρηματοδότηση, καθώς και καταθετικά και αναπτυξιακά προϊόντα. Τέλος, η Τράπεζα δίνει ιδιαίτερη σημασία στην «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη» και «...βρίσκεται δίπλα στην τοπική κοινωνία και οικονομία πραγματοποιώντας σειρά δράσεων που έχουν ως στόχο την επιμόρφωση της νέας γενιάς μέσω της υλοποίησης εξειδικευμένων προγραμμάτων, την ενίσχυση της πράσινης επιχειρηματικότητας με χρηματοδοτήσεις σε επιχειρήσεις φιλικές προς το περιβάλλον, την υποστήριξη τοπικών αθλητικών δράσεων, τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των ευπαθών ομάδων πληθυσμού, την προώθηση της ιδέας της αποταμίευσης και την ενίσχυση τοπικών φορέων μέσω της διοργάνωσης συνεδρίων» καθώς και στην τήρηση όλων όσων προβλέπονται από το πλαίσιο Εταιρικής Διακυβέρνησης.

5.3. Συνεταιριστική Τράπεζα Θεσσαλίας

Η «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΥΝ. Π.Ε.» συστάθηκε στα Τρίκαλα την 29η Μαΐου του 1994, μετά από συνέλευση φυσικών προσώπων, ως «Αμιγής Πιστωτικός Συνεταιρισμός Περιορισμένης Ευθύνης» με την επωνυμία «Πιστωτικός Αναπτυξιακός Συνεταιρισμός Ν. Τρικάλων». Σε αυτή την πρωτοβουλία

συνέβαλλαν οι κύριοι επιχειρηματικοί και επαγγελματικοί φορείς του Νομού, όπως το «Εμπορικό Βιομηχανικό Επιμελητήριο», ο «Εμπορικός Σύλλογος» και η «Ομοσπονδία Επαγγελματοβιοτεχνών». Στο πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο του Πιστωτικού Συνεταιρισμού συμμετείχαν οι Πρόεδροι των παραπάνω Οργανώσεων καθώς και προβεβλημένα επιχειρηματικά στελέχη της τοπικής κοινωνίας προσδίδοντας *«...την αναγκαία εμπιστοσύνη που αποτελεί την πιο σημαντική συνθήκη για να προχωρήσει μια πρωτοβουλία Πίστης σε τοπική κοινωνία.»*

Από τον Ιούνιο του 1996 ο Πιστωτικός Συνεταιρισμός άρχισε να αναλαμβάνει και νέες δραστηριότητες, όπως η χορήγηση δανείων, μια δράση η οποία συνέβαλε στη συγκέντρωση του κεφαλαίου με μεγαλύτερους ρυθμούς. Τον Ιούνιο του 1998 με την απόφαση 605/9/15.12.97 της Τράπεζας της Ελλάδος, ο Πιστωτικός Συνεταιρισμός μετεξελίχθηκε σε Πιστωτικό Ίδρυμα, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στους Νόμους 1667/86 και 2076/92, μετατρέποντας την επωνυμία του σε «Συνεταιριστική Τράπεζα Νομού Τρικάλων».

Η Συνεταιριστική Τράπεζα Τρικάλων κατάφερε να υπερκαλύψει τους στόχους αρχικής φάσης ανάπτυξης και μέχρι τη μετονομασία της σε «Συνεταιριστική Τράπεζα Θεσσαλίας», δημιούργησε τέσσερα καταστήματα (δύο στην πόλη των Τρικάλων, ένα στην Καλαμπάκα και ένα στην Ελάτη). Κατόπιν έγκρισης από την Τράπεζα της Ελλάδος, προχώρησε σε δημιουργία καταστημάτων σε επίπεδο Περιφέρειας, και με την Απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της 7ης Ιουνίου 2007, μετονομάστηκε σε «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ» η οποία και εγκρίθηκε από την

Τράπεζα Ελλάδος με την Απόφαση 247/24-07-2007 της «Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων». Η επέκταση, σε όλη τη Θεσσαλία, προχώρησε με το άνοιγμα δύο καταστημάτων στη Λάρισα, δύο στο Βόλο και ενός στην Καρδίτσα.

Όπως αναφέρεται στον ιστότοπο της Τράπεζας, «Όραμά μας, είναι η ανάπτυξη μιας ισχυρής περιφερειακής και προοπτικά εθνικής Συνεταιριστικής Τράπεζας, που θα έχει στο κέντρο της δράσης της το συνεταίρο – πελάτη που δραστηριοποιείται ή κατάγεται από την Περιφέρεια Θεσσαλίας και θα διαθέτει ως Οργανισμός, αναπτυξιακή δυναμική, σύγχρονη λειτουργία, φιλική εξυπηρέτηση και υψηλή αποδοτικότητα.»

Ως αποστολή αναφέρεται «...η διάδοση της Συνεταιριστικής Πίστης, που γεννιέται από την τοπική κοινωνία και πάντα εξυπηρετεί τα συμφέροντά της. Που αξιοποιεί την τοπική αποταμίευση σε χορηγήσεις που στηρίζουν την τοπική επιχειρηματικότητα, ενώ τα κέρδη επιστρέφουν ως μερίσματα και υπεραξίες στους ίδιους τους συνεταίρους – πελάτες».

Τέλος, οι αξίες της εστιάζουν στα παρακάτω:

- «Υψηλό επίπεδο συνεργασίας στη διοίκηση και τα υπηρεσιακά στελέχη, συνεταιριστικό πνεύμα και αίσθηση κοινωνικής αποστολής».
- «Εταιρική διακυβέρνηση υψηλού επιπέδου, αξιόπιστο σύστημα εσωτερικού ελέγχου, πιστή τήρηση των κανονισμών λειτουργίας.»
- «Τήρηση των νόμων και των κανονισμών με ιδιαίτερη έμφαση τη μη χρησιμοποίηση της Τράπεζας για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.»
- «Σεβασμός στις τραπεζικές διαδικασίες και το θεσμικό πλαίσιο που σχετίζεται με τη λειτουργία των τραπεζών.»

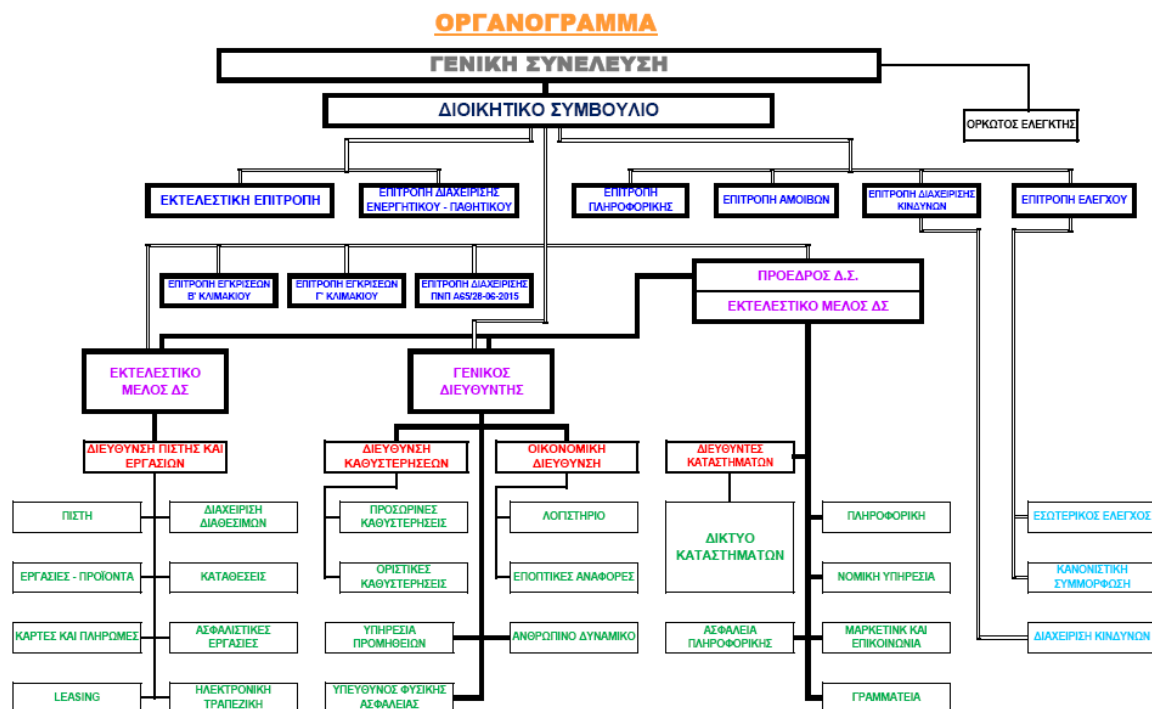
- «Συνεπής τήρηση των ορίων και των δεικτών που τίθενται από τις εποπτικές αρχές και από τους κανόνες διαχείρισης και λειτουργίας που διαμόρφωσαν διαχρονικά οι βέλτιστες τραπεζικές πρακτικές.»
- «Στόχευση στη μακροχρόνια ανάπτυξη μέσω χρήσιμων τραπεζικών δραστηριοτήτων και όχι στη βραχυχρόνια αποκόμιση κερδών μέσω τραπεζικής κερδοσκοπίας.»
- «Προσεκτική διαχείριση των κινδύνων, ανάπτυξη μηχανισμών ακριβούς υπολογισμού και εκτίμησής τους αποφυγή της αλόγιστης και υπερβολικής έκθεσης σε αυτούς.»
- «Υψηλό αίσθημα ευθύνης για τη διαχείριση - αξιοποίηση των καταθέσεων των πελατών και των εισφορών συνεταιριστικού κεφαλαίου από τους συνεταιίρους.»
- «Διασφάλιση των χορηγήσεων με καλύμματα – εξασφαλίσεις υψηλής διασφαλιστικής αξίας.»
- «Συναλλακτική συνέπεια, διαφάνεια και απλότητα στους όρους της συνεργασίας.»
- «Φιλικότητα στη συνεργασία με τον πελάτη, δημιουργία αίσθησης οικειότητας στη «δική του» τράπεζα, άμεσες αποφάσεις από όλα τα εγκριτικά κλιμάκια, δυνατότητα επαφής με όλη την ιεραρχία της Τράπεζας, αμεσότητα στην εξυπηρέτηση.»

- «Πίστη στον τριπλό στόχο: της ενίσχυσης της τοπικής αποταμίευσης μέσω υψηλών καταθετικών επιτοκίων, της στήριξης της τοπικής επιχειρηματικότητας κυρίως των μικρομεσαίων και της εξασφάλισης υψηλών αποδόσεων στους συνεταιίρους.»
- «Διοχέτευση των διαθέσιμων προς χορηγήσεις κεφαλαίων της τράπεζας, σε δάνεια προς υγιείς και βιώσιμες επιχειρήσεις, ενισχύοντας την ανάπτυξη της περιφέρειας Θεσσαλίας.»
- «Αξιοκρατικές προσλήψεις, συνεχής εκπαίδευση και αξιολόγηση του προσωπικού, αξιοποίηση κατά το δυνατόν του εσωτερικού δυναμικού στις θέσεις ευθύνης.»
- «Συνεχής ενημέρωση και βελτιώσεις των συστημάτων και των διαδικασιών.»
- «Αναπτυξιακή λογική και όχι επανάπαυση στις επιτυχίες.»
- «Στήριξη των μελών για όλες τους τις ανάγκες.»
- «Συνεργασία με τους Οργανισμούς και τους Μηχανισμούς της Τοπικής Περιφερειακής Ανάπτυξης.»
- «Διαρκής μέριμνα για τη διεύρυνση των αποδόσεων και των ωφελειών προς τους συνεταιίρους πελάτες.»

Η Τράπεζα διοικείται από 9μελές Διοικητικό Συμβούλιο και τα Διευθυντικά Στελέχη της «...έχουν πολυετή τραπεζική εμπειρία, σαφή αντίληψη των αναγκών του τραπεζικού κλάδου, γνώση της αγοράς και αξιοπρόσεκτες διευθυντικές ικανότητες.». Η επιλογή του προσωπικού γίνεται αξιοκρατικά μέσω διαγωνισμών, ενώ έχει συμβούλους

οικονομολόγους, τεχνικούς, νομικούς, επιχειρηματικούς οι οποίοι υποστηρίζουν τις υπηρεσίες στη λειτουργία τους. Η Εταιρική Διακυβέρνηση είναι υψηλού επιπέδου, *«...με συνεχή δραστηριοποίηση της διοίκησης και της γενικής διεύθυνσης στην όσον το δυνατόν πιο ποιοτική και αποδοτική λειτουργία του Οργανισμού στο δυσμενές οικονομικό και τραπεζικό περιβάλλον».*

Οι υπηρεσίες διοίκησης *«...αντιμετωπίζουν με επιτυχία την απαιτούμενη προσαρμογή στο νέο ευρωπαϊκό εποπτικό πλαίσιο που εφαρμόστηκε κυρίως μετά την άνοιξη του 2014 και την εφαρμογή των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς που θέτουν αυστηρούς κανόνες στη λογιστική αποτύπωση των μεγεθών.»*, ενώ η Τράπεζα ελέγχεται από τους Εσωτερικούς Ελεγκτές της, τους Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές, όπως και από τη «Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος» της Τράπεζας Ελλάδος.

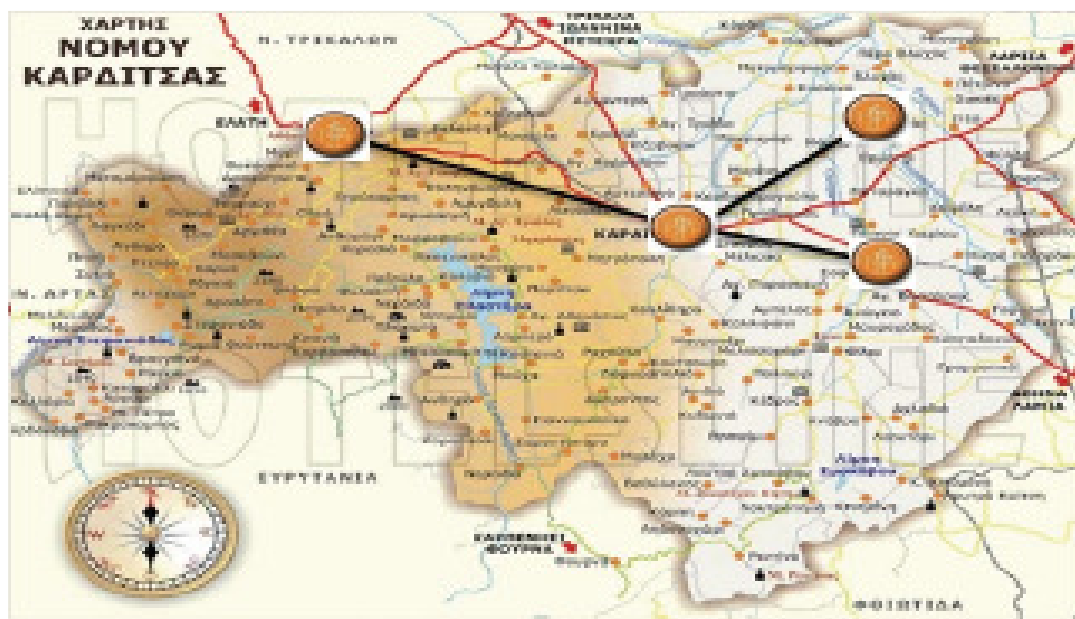

Στους ιδιώτες η Τράπεζα παρέχει προϊόντα καταθέσεων, όπως λογαριασμούς Ταμειυτηρίου, Τρεχούμενους Λογαριασμούς, όπως και Λογαριασμούς Μισθοδοσίας, Σύνταξης και Προθεσμιακές Καταθέσεις. Ακόμα, χορηγεί Καταναλωτικά και Στεγαστικά Δάνεια, καθώς και Δάνεια για Προγράμματα, όπως το Green Life και Εξοικονομώ. Στους ιδιώτες επίσης προσφέρονται κάρτες (πιστωτική, χρεωστική, προπληρωμένη), ενώ δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην ασφάλεια των συναλλαγών. Τέλος, παρέχονται όλες οι συνήθεις τραπεζικές εργασίες, καθώς και ασφαλιστικά και επενδυτικά προϊόντα.

Για τις επιχειρήσεις παρέχονται Λογαριασμοί Όψεως, Μισθοδοσίας και Προθεσμιακές, ενώ χορηγούνται Δάνεια για Κεφάλαια Κίνησης, καθώς και Μακροπρόθεσμα. Η Τράπεζα συνεργάζεται και με φορείς παρέχοντας μικροχρηματοδοτήσεις, ενώ συνεργάζεται και με το ΕΤΕΑΝ και το Ταμείο Εγγυήσεων Αγροτικής Ανάπτυξης. Παρέχει επίσης υπηρεσίες μισθοδοσίας, εκδίδει εγγυητικές επιστολές, υπηρεσίες Leasing, θυρίδες, μεταφορές κεφαλαίων, θυρίδες κ.ά. καθώς και ειδικές υπηρεσίες για αγρότες.

5.4. Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας

Η «Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας» ιδρύθηκε το 1994, με πρωτοβουλία του «Εμπορικού & Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Καρδίτσας» ως «Πιστωτικός Συνεταιρισμός Καρδίτσας», ενώ από τον Απρίλιο του 1998 εξασφαλίζει όλες τις προϋποθέσεις που θέτει η Τράπεζα της Ελλάδος και λειτουργεί πλέον ως «Πιστωτικό ίδρυμα». Ως Συνεταιρισμός ανοίγει κατάστημα στην κεντρική πλατεία της Καρδίτσας και λειτουργεί με αυτή τη μορφή το 1996. Μεταξύ του 1999 και του 2009 καταφέρνει να υπερδιπλασιάσει Κεφάλαια και Μεριδιούχους, και προχωρά στην ανάπτυξη του Δικτύου Καταστημάτων με τη δημιουργία των Θυρίδων Παλαμά (2010), Σοφάδων (2012) και Μουζακίου (2013).

Η «Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας» είναι μια πολυμετοχική Συνεταιριστική Τράπεζα, με περισσότερα από 7.000 μέλη. Κανένας μέτοχος δεν διαθέτει πάνω από 3,5% των μεριδίων. Διοικείται και στελεχώνεται από έμπειρους τραπεζικούς και άρτια εκπαιδευμένο προσωπικό, αριθμώντας συνολικά 30 εργαζόμενους και το Διοικητικό της Συμβούλιο είναι 9μελές.

Οργανόγραμμα

Σύμφωνα με τον ιστότοπο της Τράπεζας, «Κύριο μέλημα της Συνεταιριστικής Τράπεζας Καρδίτσας είναι να διατηρεί ικανοποιημένους τους συνεταίρους της προσαρμόζοντας τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της, ώστε να καλύπτονται με τον καλύτερο και πιο εξατομικευμένο τρόπο οι επιχειρηματικές και προσωπικές τους ανάγκες, με ταχύτητα, φιλικότητα και διαφάνεια.»

Ισχυρά ανταγωνιστικά στοιχεία είναι η εντοπιότητα και η σταθερότητα της, τα οποία συνεπάγονται μοναδικά πλεονεκτήματα για τα μέλη της, όπως:

- *«Προϊόντα σχεδιασμένα με βάση τις συνθήκες της Τοπικής Αγοράς, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται πλήρως στις ανάγκες των μελών της.»*
- *«Ευελιξία, ταχύτητα στην λήψη αποφάσεων και διαφάνεια, καθώς διοικείται τοπικά από συνεταίρους που εκλέγονται από τα μέλη.»*
- *«Σύγχρονη γκάμα προϊόντων και υπηρεσιών με ανταγωνιστικότητα επιτόκια και με τους πλέον συμφέροντες όρους της αγοράς.»*
- *«Πελατοκεντρικό σύστημα λειτουργίας που έχει ως αποτέλεσμα το υψηλό επίπεδο εξυπηρέτησης των πελατών-μελών.»*
- *«Υψηλή απόδοση της επένδυσής σας, καθώς οι Συνεταιριστικές μερίδες απολαμβάνουν κάθε χρόνο υπεραξίας και μερίσματος έχοντας απόδοση πολλαπλάσια οποιασδήποτε μορφής κατάθεσης.»*
- *«Συμβολή στην ανάπτυξη του τόπου μας, καθώς τα χρήματα των συνεταίρων μένουν και αξιοποιούνται στον τόπο μας.»*

Η Τράπεζα ήδη αποτελεί ένα σταθερό αναπτυξιακό βραχίονα της περιοχής, και έχει κερδίσει την εμπιστοσύνη του επιχειρηματικού κόσμου και του συνόλου των κατοίκων της περιοχής. Το όραμα της «Συνεταιριστικής Τράπεζας Καρδίτσας» είναι «...η εδραίωση της ως μιας τράπεζας της κοινωνικής οικονομίας, ανοικτής και αλληλέγγυας

σε όλους, επιδεικνύοντας πρόσωπο κοινωνικής ευαισθησίας, με τις δυνάμεις της στραμμένες στην ανάπτυξη της Καρδίτσας και στις ανάγκες των μελών της, συμβάλλοντας συνολικά στην ανάπτυξη του Νομού. Είναι και να συνεχίσει να είναι η ΤΡΑΠΕΖΑ της Καρδίτσας.»

Οι αρχές της συνοψίζονται στα παρακάτω:

- «Νομιμότητα»
- «Διαφάνεια»
- «Αξιοπρέπεια & ποιότητα προσωπικού»
- «Σεβασμός στον συναλλασσόμενο»
- «Προσφορά στο κοινωνικό σύνολο»

Στους ιδιώτες παρέχει μια σειρά από προϊόντα καταθέσεων, όπως Καταθέσεις Ταμειυτηρίου και Προθεσμίας, καθώς και «Σύστημα Εγγύησης Καταθέσεων». Επίσης, χορηγεί Στεγαστικά και Καταναλωτικά - Προσωπικά Δάνεια, όπως και Ρυθμίσεις Δανείων. Παράλληλα, συμμετέχει στο πρόγραμμα «Εξοικονόμηση Κατ' οίκον» και σε διάφορα «Επενδυτικά Προγράμματα». Τέλος, παρέχει Χρεωστική Κάρτα, συναλλαγές σε περιβάλλον 3D Secure καθώς και ασφαλιστικά προϊόντα.

Στις επιχειρήσεις παρέχεται η δυνατότητα για Λογαριασμούς Όψεως και Εταιρικές Προθεσμιακές Καταθέσεις, καθώς και μια σειρά από χρηματοδοτικά προϊόντα, όπως Κεφάλαια Κίνησης, Επαγγελματικής Στέγης & Εξοπλισμού, Ρυθμίσεις Επιχειρηματικών Δανείων, ενώ συνεργάζεται και με Αναπτυξιακούς Φορείς και το

Πανευρωπαϊκό Ταμείο Εγγυήσεων. Επίσης παρέχει και Ασφαλιστικά Προϊόντα για επαγγελματίες όπως, Ασφάλιση Επαγγελματικής Στέγης, Αστική Ευθύνη και Ασφάλεια Φ/Β Πάρκων.

Ειδικότερα, για τους αγρότες, παρέχεται η δυνατότητα για Λογαριασμούς Αγροτών, καθώς και μια σειρά από δάνεια ειδικά σχεδιασμένα για αγρότες, όπως Αγροτικά Δάνεια, «EaSI Μικροχρηματοδοτήσεις», «Ανοικτό Δάνειο Αγροτών», ενώ συνεργάζεται και με το «Ταμείο Εγγυήσεων Αγροτικής Ανάπτυξης» και συμμετέχει σε προγράμματα «Συμβολαιακής Γεωργίας & Κτηνοτροφίας»

5.5. Συνεταιριστική Τράπεζα Κεντρικής Μακεδονίας

Η «Συνεταιριστική Τράπεζα Κεντρικής Μακεδονίας» ιδρύθηκε στις 29-11-1994 ως Πιστωτικός Συνεταιρισμός, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1667/86, με την επωνυμία «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Ν. ΣΕΡΡΩΝ ΣΥΝ.Π.Ε.». Με την υπ' αριθ. 1/20-10-1995 απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μελών του Συνεταιρισμού τροποποιήθηκε το καταστατικό του ως προς την επωνυμία του Συνεταιρισμού από «Συνεταιριστική Τράπεζα Ν. Σερρών» με τον διακριτικό τίτλο «Τράπεζα Ν. Σερρών» σε «Αστικός Πιστωτικός Αναπτυξιακός Συνεταιρισμό Ν. Σερρών – Σερραϊκή Πίστη Συν.Π.Ε.»

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ
**ΤΡΑΠΕΖΑ
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ**

Το κεντρικό τραπεζικό κατάστημα, όπως και τα γραφεία της διοίκησης, βρίσκονται στην πόλη των Σερρών, ενώ καταστήματα υπάρχουν στην Κατερίνη και της Λεπτοκαρυά στο Νομό Πιερίας. Επίσης, στο δίκτυο της ανήκει και μια Θυρίδα στην Ηράκλεια Σερρών. Η διοίκηση ασκείται από 11μελές Διοικητικό Συμβούλιο.

Η Τράπεζα προσφέρει στους ιδιώτες πελάτες της «Καταθέσεις Καθημερινής Συναλλαγής», «Καταθέσεις Ταμειυτηρίου», «Λογαριασμό Τρεχούμενο» και «Προθεσμιακές Καταθέσεις», ενώ χορηγεί και δάνεια, προσωπικά, καταναλωτικά και στεγαστικά. Στις επιχειρήσεις παρέχονται «Λογαριασμός Όψεως», «Προθεσμιακές Καταθέσεις», «Κεφάλαια Κίνησης», «Δάνεια Επαγγελματικού Εξοπλισμού», «Δάνεια Επαγγελματικής Στέγης» και «Εγγυητικές Επιστολές». Και στις δύο κατηγορίες πελατών παρέχονται μια σειρά από ασφαλιστικά προϊόντα.

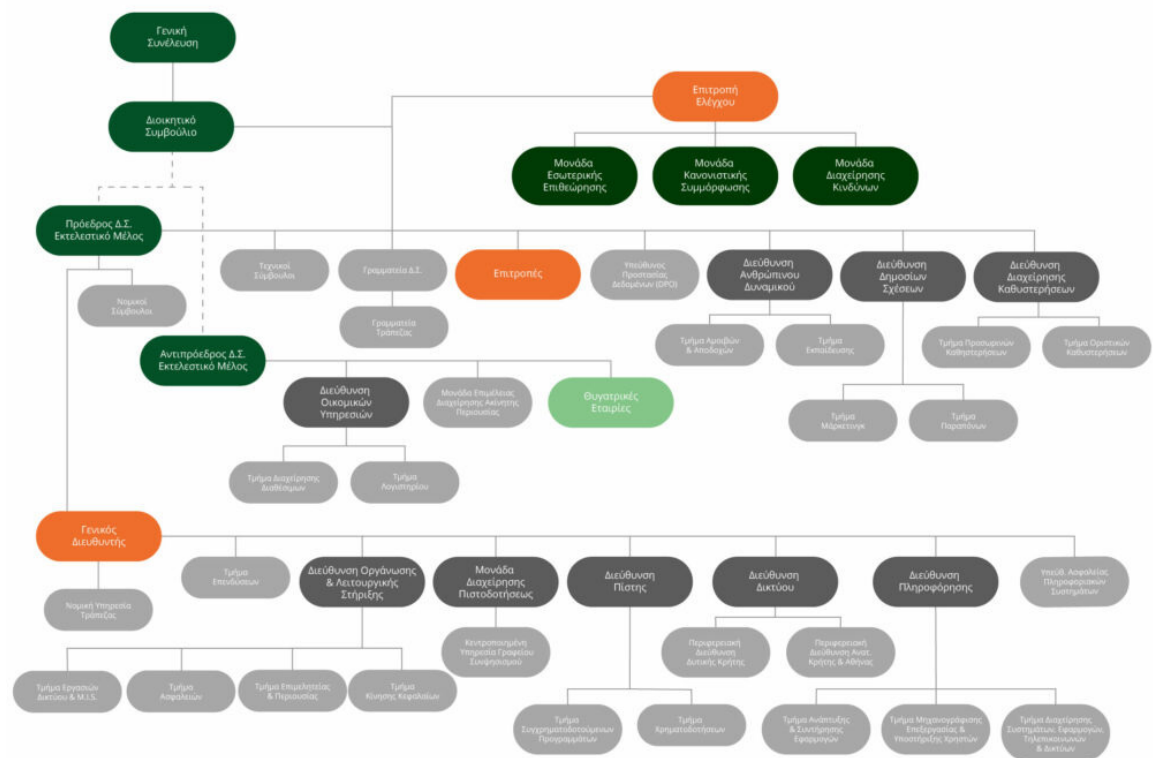
1€ κατάθεση
στην τράπεζα σας

1€ επένδυση
στον ΤÓΠΟ μας

5.6. Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων

Η «Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων» ιδρύθηκε το 1995 και εστίασε αρχικά στην εδραίωση της στην Κρήτη, ενώ στη συνέχεια επεκτάθηκε και σε άλλες πόλεις της χώρας. Με σεβασμό στις θεμελιώδεις αξίες και παραδόσεις και προσήλωση στο μότο «Η Συμμετοχή κάνει τη διαφορά», προχωρά στα επόμενα βήματα *«...σε αρμονία με τις σύγχρονες ανάγκες και εξελίξεις με προτεραιότητά μας τον άνθρωπο.»*

Όπως αναφέρεται στον ιστότοπο της Τράπεζας *«Πορευόμαστε στο μέλλον, με τις ρίζες μας στα Χανιά, αγκαλιάζουμε την Κρήτη και απλώνουμε τη δύναμή μας σε όλη την Ελλάδα. Οικοδομούμε την εμπιστοσύνη, με σύνθημα την αξιοπιστία και τη συνέπεια χτίζουμε το κοινό μας αύριο σε στέρεες βάσεις Ανταποδίδουμε την αγάπη, πιστοί στον τόπο που ανέθρεψε τα ιδανικά μας στεκόμαστε αρωγοί κάθε συλλογικής προσπάθειας. Η επιτυχία έχει όνομα, το όνομα των στελεχών μας που κάθε μέρα κάνουν πράξη το όραμά μας!»*

Μέχρι το 1996 η Τράπεζα είχε δύο καταστήματα στην πόλη των Χανίων, και συνολικά έξι μέχρι το 2000. Η «Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων» συμμετείχε ήδη από το 1997, στην προσπάθεια για την ίδρυση της «Πανελληνίας Τράπεζας Α.Ε.», το 2000, στην οποία και συμμετείχε με ποσοστό 16%. Την ίδια χρονιά, προχωρά στην ίδρυση της θυγατρικής εταιρείας «ΚΡΗΤΙΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ Α.Ε.» οποία δραστηριοποιείται στον χώρο της ανάπτυξης και εκμετάλλευσης ακινήτων στην Κρήτη, ενώ αποτελεί και ιδρυτικό μέλος «Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών Ελ. Βενιζέλος», και στο οποίο ετησίως παρέχει το 1% των καθαρών (μετά από φόρους) κερδών της για τους σκοπούς του ιδρύματος.

Μέχρι το 2003 ιδρύει άλλα δύο καταστήματα στα Χανιά, καθώς και στο Ρέθυμνο, στην Αθήνα, και στον Άγιο Νικόλαο Κρήτης. Το 2004 τίθενται σε λειτουργία τα καταστήματα Ιεράπετρας, Χερσονήσου, Μοιρών και Κυθήρων, και το 2005 δύο καταστήματα στο Ηράκλειο Κρήτης, ενώ το 2006 θέτει σε λειτουργία άλλο ένα κατάστημα στο Ηράκλειο και ένα στον Άγιο Νικόλαο. Το 2007 τίθενται σε λειτουργία τα καταστήματα Τυμπακίου και Σητείας και αρχίζει να λειτουργεί το νέο ιδιόκτητο κτίριο Διοίκησης και Κεντρικού καταστήματος της Τράπεζας.

Το 2008 αρχίζουν να λειτουργούν τα καταστήματα Αρκαλοχωρίου και Μυσιριών Ρεθύμνου, ενώ παλαιότερα μεταστεγάζονται σε ιδιόκτητες εγκαταστάσεις. Το ίδιο έτος προχωρά στη σύσταση της θυγατρικής εταιρείας επιχειρηματικών συμμετοχών (venture capital) «Κρητικές Συμμετοχές Α.Ε.» και ενισχύει την «ΚΕ' Εφορία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων» για την ανάδειξη των αρχαιοτήτων στο λόφο Καστέλλι Χανίων, ενώ αναβαθμίζει την υπηρεσία ηλεκτρονικής τραπεζικής.

Το 2012 προχωρά στη λειτουργία δύο νέων μονάδων στο Περιστέρι και στην Αγία Παρασκευή Αττικής και το 2017, στην οδό Δραγατσανίου στο κέντρο της Αθήνας. Τέλος, το 2018 έγινε η έναρξη λειτουργίας των καταστημάτων Καλλιθέας, Παγκρατίου, Αμαρουσίου στην Αττική. Από το 1996 οπότε και τέθηκε σε λειτουργία το πρώτο κατάστημα, σε μια εικοσαετία περίπου, η «Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων»

έχει δίκτυο 24 καταστημάτων, και είναι δικαιωματικά, μια από τις μεγαλύτερες από τις Συνεταιριστικές Τράπεζες.

Η Τράπεζα παρέχει στους ιδιώτες πελάτες της μια σειρά από προϊόντα καταθέσεων (Μισθοδοσία, Σύνταξης, Κλιμακούμενο Ταμειτήριο, Τρεχούμενο) καθώς και πολλά προγράμματα προθεσμιακών καταθέσεων. Στις επιχειρήσεις παρέχει λύσεις για τη μισθοδοσία, αλλά και υψηλές καταθέσεις στις αποδόσεις των καταθέσεων, ενώ έχει ειδικά προγράμματα για αγρότες και κτηνοτρόφους. Επίσης, χορηγεί δάνεια για κεφάλαια κίνησης, αγορά επαγγελματικής στέγης και ανάπτυξης της επιχείρησής. Τέλος, στη γκάμα των προϊόντων της υπάρχουν και πολλά ασφαλιστικά προϊόντα.

5.7. Παγκρήτρια Τράπεζα

Ο Πιστωτικός Συνεταιρισμός με την επωνυμία «ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΥΝ.Π.Ε.» και διακριτικό τίτλο «ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ», έλαβε την άδεια λειτουργίας βάσει της 2306/19-5-1994 Πράξης του Διοικητή της «ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ». Έδρα της Τράπεζας ορίστηκε ο Δήμος Ηρακλείου Κρήτης, και αποτελεί τη φυσική συνέχεια του Πιστωτικού Συνεταιρισμού με την επωνυμία «ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΣΥΝ.Π.Ε.», που συστήθηκε με την από 19.07.1993. Με την από 11.12.1994 απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, το καταστατικό του Πιστωτικού Συνεταιρισμού τροποποιήθηκε και πάλι και ο Συνεταιρισμός άρχισε να λειτουργεί με την επωνυμία «ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΥΝ.Π.Ε.», σύμφωνα με τις διατάξεις των Ν. 1667/1986 και 2076/1992.

Η Τράπεζα, ως αμιγής πιστωτικός συνεταιρισμός μεταβλητού κεφαλαίου, έχει σκοπό «...να προσφέρει τραπεζικές υπηρεσίες που η κείμενη νομοθεσία προβλέπει για τις συνεταιριστικές τράπεζες, με σκοπό την οικονομική ανάπτυξη των μελών και της περιοχής δράσης της». Η Τράπεζα διαθέτει για τους πελάτες της: «52 οργανωτικές μονάδες (καταστήματα και θυρίδες), εκ των οποίων 45 στην Κρήτη, 4 στην Αττική, 2 στη Θεσσαλονίκη και 1 στη Μήλο, καθώς και 12 επιπλέον ανεξάρτητα σημεία

εξυπηρέτησης (ATM)». Στις 30.06.2018, απασχολούσε 418 άτομα προσωπικό και Πανελλαδικό δίκτυο εξυπηρέτησης, στο πλαίσιο του «Ομίλου Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος». Ακόμα, διαθέτει κοινό και ευρύτερο δίκτυο ανάληψης μετρητών (ATMs) με την Attica Bank, απ' όπου οι πελάτες και των δύο Τραπεζών μπορούν να πραγματοποιούν αναλήψεις μετρητών και να εκτελούν και τις συνήθεις τραπεζικές εργασίες. Στους ιδιώτες πελάτες της παρέχει Πιστωτικές και Χρεωστικές κάρτες, καταθετικά και χορηγητικά προϊόντα (καταναλωτικά, στεγαστικά, επιχειρηματικά), καθώς και ασφαλιστικά προϊόντα. Τέλος, παρέχει σύγχρονες λύσεις για επιχειρηματίες και αγρότες.

Σε όσους κατέχουν συνεταιριστική μερίδα διαθέτει μέρισμα και υπεραξία μέσω των συνεταιριστικών μερίδων, εφόσον το επιτρέπουν οι οικονομικές συνθήκες. Η Τράπεζα διαθέτει σύγχρονα συστήματα πληροφορικής τα οποία καλύπτουν όλες τις εργασίες όλων των καταστημάτων. Το Διοικητικό Συμβούλιο σχεδιάζει, παρακολουθεί και ελέγχει την πορεία της Τράπεζας δημιουργώντας, όπου απαιτείται, επιτροπές και ομάδες εργασίας. Τα Διευθυντικά Στελέχη της Τράπεζας διαθέτουν πολυετή τραπεζική εμπειρία, σαφή αντίληψη των σύγχρονων αναγκών του τραπεζικού κλάδου και πλήρη και λεπτομερή γνώση της τοπικής αγοράς. Επίσης, χρησιμοποιεί συμβούλους οικονομολόγους, τεχνικούς και νομικούς για την καλύτερη δυνατή υποστήριξη των υπηρεσιών και την ομαλή λειτουργία της. Η Τράπεζα ελέγχεται από: « την Επιτροπή

Ελέγχου, την υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου, η οποία λειτουργεί επίσημα ως οργανωμένη μονάδα από το 1999, τους Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές και τη Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της ΤτΕ.

Σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται σε ενημερωτικά δελτία της Τράπεζας, σημαντικά γεγονότα στην πορεία της Τράπεζας, είναι :

- «Το 1993, με πρωτοβουλία του Επιμελητηρίου Ηρακλείου, καθώς και άλλων κοινωνικών φορέων της πόλης, 512 Ηρακλειώτες, υπέγραψαν το καταστατικό για την ίδρυση της Συνεταιριστικής Τράπεζας με την επωνυμία Πιστωτικός Αναπτυξιακός Συνεταιρισμός Ηρακλείου ΣΥΝ.Π.Ε».
- «Το 1994, μετά τη χορήγηση από την ΤτΕ (ΠΔΤΕ 2306/19-5-94) άδειας λειτουργίας του Συνεταιρισμού ως Τράπεζας, ο Πιστωτικός Αναπτυξιακός Συνεταιρισμός Ηρακλείου μετονομάστηκε σε Συνεταιριστική Τράπεζα Ηρακλείου και επιπλέον, πραγματοποιήθηκε η έναρξη λειτουργίας της Τράπεζας στο Ηράκλειο.»
- «Το 1995, η Τράπεζα επεκτάθηκε στο Νομό Λασιθίου και αποφασίστηκε η επέκταση της Συνεταιριστικής Τράπεζας σε όλη την Κρήτη. Επιπλέον, έλαβε

από την ΤτΕ (ΕΝΠΘ 557/16-5-95) άδεια λειτουργίας ως περιφερειακή Τράπεζα και μετονομάστηκε σε Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα.»

- «Το 1998, η Τράπεζα ζήτησε και έλαβε την άδεια από την ΤτΕ (ΕΝΠΘ 610/27-03-98) για πανελλαδική λειτουργία.»
- «Το 1999, ξεκίνησε τη λειτουργία του το πρώτο κατάστημα της Τράπεζας εκτός Κρήτης, στο κέντρο της Αθήνας, γεγονός που σήμανε μια νέα εποχή για την Τράπεζα.»
- «Το 2002, η Τράπεζα πιστοποιείται για το ΣΔΠ που εφαρμόζει σύμφωνα με το πρότυπο ΕΛΟΤ ΕΝ ISO9001:2000 (το 2010 το πιστοποιητικό αναβαθμίστηκε με βάση την έκδοση του προτύπου ΕΛΟΤ ΕΝ ISO9001:2008). Επίσης, ήταν η πρώτη Τράπεζα πανελλαδικά που πιστοποιήθηκε για την εφαρμογή Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας (ΣΔΠ) για το σύνολο των εργασιών της. Η Τράπεζα εφάρμοσε το ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ - ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΕΝΤΥΠΟ 86 ΣΔΠ με στόχο την ικανοποίηση των πελατών της και την άρτια εξυπηρέτησή τους με ασφάλεια, διαφάνεια, συνέπεια, ταχύτητα και ευελιξία.»

- «Το 2003, πραγματοποιείται η μετεγκατάσταση των γραφείων της Διοίκησης της Τράπεζας και του Κεντρικού Καταστήματος σε ιδιόκτητο κτίριο κοντά στο κέντρο της πόλης του Ηρακλείου.»
- «Το 2004, το δίκτυο των Καταστημάτων/Θυρίδων συμπληρώνει 54 σημεία από 35 που ήταν στο ξεκίνημα του 2004. Από αυτά, 47 βρίσκονται στην Κρήτη, 4 στην Αττική, 2 στη Θεσσαλονίκη και 1 νέο στη Μήλο.»
- «Το 2005, η Τράπεζα εκδίδει το Παγκρήτιο Ομόλογο, ένα επενδυτικό προϊόν διάρκειας 10 ετών, για τους πελάτες που ως αποτέλεσμα είχε την ενίσχυση των μακροπρόθεσμων κεφαλαίων που διαχειρίζεται η Τράπεζα. Ο στόχος των €30 εκατ. υπερκαλύφθηκε εντός του διμήνου που διατέθηκε το προϊόν.»
- «Το 2007, η Τράπεζα ολοκλήρωσε με επιτυχία την αύξηση συνεταιριστικού κεφαλαίου κατά €55εκατ. περίπου. Επιπλέον, ξεκινά η συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) για χρηματοδοτική διευκόλυνση (δανεισμό) της Τράπεζας με στόχο τη διάθεσή των κεφαλαίων σε χρηματοδοτήσεις που αφορούν στην ενίσχυση των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ).»

- « Τα έτη 2008 και το 2009, η Τράπεζα επεκτάθηκε και στη Θεσσαλονίκη με την έναρξη λειτουργίας δύο νέων καταστημάτων.»
- «Το 2011, στο πλαίσιο της συνεργασίας με την ΕΤΕπ ενεργοποιείται το πρόγραμμα Jessica που αφορά στη διαχείριση των κεφαλαίων από το Ταμείο Αστικής Ανάπτυξης Κρήτης που προορίζονται για έργα που θα πραγματοποιηθούν σε συνεργασία με τους Δήμους της Περιφέρειας Κρήτης, αλλά και ιδιώτες επενδυτές.»
- «Το 2012, εγκρίθηκε η υποβολή φακέλου της Τράπεζας για την προσχώρηση σε συνεργασία με το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας & Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ ΑΕ) με σκοπό την παροχή εγγυημένων δανείων από το ταμείο εγγυοδοσίας του Ταμείου Επιχειρηματικότητας (ΤΕΠΙΧ). Το ίδιο έτος, ολοκληρώθηκε η μετάβαση στο νέο μηχανογραφικό σύστημα PROFITS+ της εταιρείας INTRACOM. Το νέο μηχανογραφικό σύστημα αναβάθμισε σημαντικά το επίπεδο ασφάλειας των εργασιών, καθώς επίσης παρέχει αυξημένες δυνατότητες επεξεργασίας δεδομένων σε σχέση με το προηγούμενο.»
- « Το 2013, η Τράπεζα υπέγραψε συμβάσεις για προσχώρηση σε συνεργασία με το ΕΤΕΑΝ ΑΕ, σε τρία προγράμματα: α) Επιχειρηματική Επανεκκίνηση, β)

Νησιωτική Τουριστική Επιχειρηματικότητα, και γ) Ταμείο Εγγυοδοσίας. Σκοπός των προγραμμάτων ήταν η διευκόλυνση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση των αναγκών που αντιμετωπίζουν για την πραγματοποίηση των επιχειρηματικών τους σχεδίων και των λειτουργικών τους δαπανών.»

- «Το 2015, η Παγκρήτια ανακοίνωσε την έναρξη συνεργασίας με την Attica Bank σύμφωνα με την οποία οι δύο τράπεζες διαμορφώνουν ένα κοινό και ευρύτερο δίκτυο ανάληψης μετρητών (ATMs) με περισσότερα από 150 σημεία εξυπηρέτησης σ' όλη τη χώρα, απ' όπου οι πελάτες και των δύο τραπεζών μπορούν να πραγματοποιούν αναλήψεις μετρητών και να λαμβάνουν ενημερώσεις για τους λογαριασμούς τους χωρίς κόστος. Το ίδιο έτος, η Τράπεζα πραγματοποίησε αύξηση συνεταιριστικού κεφαλαίου κατά €31 εκατ. περίπου, επίσης εξέδωσε Ομόλογα ποσού €38,6 εκατ. για την ενίσχυση των Εποπτικών Ιδίων Κεφαλαίων της.»
- «Το 2017, εισέρχεται η εταιρεία Lyktos Participations ως στρατηγικός επενδυτής στο συνεταιριστικό κεφάλαιο της Τράπεζας με το ποσό των €12.600.000, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 21,45% αυτού, γεγονός που έχει σηματοδοτήσει μια νέα δυναμική πορεία της Τράπεζας στο μέλλον.»

- «Το 2018, η διοίκηση της Τράπεζας παρουσίασε τη νέα εταιρική της ταυτότητα. Επιπλέον, ο διεθνής Οίκος Πιστοληπτικής Αξιολόγησης Moody's απέδωσε για πρώτη φορά πιστοληπτική διαβάθμιση στην ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ - ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΕΝΤΥΠΟ 87 Τράπεζα, η οποία είναι Caa2, και την τοποθετεί στην ίδια διαβάθμιση με τις τέσσερις ελληνικές συστημικές τράπεζες, με σταθερές προοπτικές (Stable Outlook).»

Η εταιρική διακυβέρνηση της τράπεζας περιλαμβάνει τέσσερις επιτροπές και το Νομικό Συμβούλιο που είναι απαραίτητο για την υποστήριξη εξειδικευμένων νομικών θεμάτων. Συγκεκριμένα περιλαμβάνει:

- «Την Επιτροπή Ελέγχου, αποτελούμενη από τρία μέλη τετραετούς θητείας.»
- «Την Επιτροπή Αποδοχών, αποτελούμενη από τρία μέλη τετραετούς θητείας.»
- «Την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, αποτελούμενη από μη εκτελεστικά μέλη με κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες.»
- «Την Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού, αποτελούμενη από μέλη του Δ.Σ. (εκτελεστικά και μη εκτελεστικά) αλλά και ανώτατα διοικητικά στελέχη.»

Ακόμη περιλαμβάνει επτά (7) επιτροπές που αφορούν την εκτελεστική και διοικητική διακυβέρνηση: «την Εκτελεστική Επιτροπή, την Ειδική Συντονιστική Επιτροπή Πληροφορικής, την Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού Παθητικού (ALCO), το Διοικητικό Όργανο Καθυστερήσεων, την Επιτροπή Πιστοδοτήσεων, την Επιτροπή Αναδιρθώσεων και την Επιτροπή Ενστάσεων.»

Η Τράπεζα εισάγεται προοδευτικά σε μια νέα εποχή, αφού έχει ήδη αποφασιστεί η μετατροπή της νομικής της μορφής από Συν.Π.Ε. σε Ανώνυμη Εταιρεία. Η παρούσα νομική της μορφή της παρέχει το δικαίωμα να παρέχει συγκεκριμένες τραπεζικές εργασίες, ενώ η νέα μορφή *«...θα επιτρέψει στην τράπεζα αφενός να επεκταθεί σε μια σειρά από δραστηριότητες που δεν είχε τη δυνατότητα για όσο χρονικό διάστημα ήταν συνεταιριστική (π.χ. factoring, leasing και investment banking) ενώ παράλληλα της δίνει τη δυνατότητα να επεκτείνει την παρουσία της και εκτός της Κρήτης.»*

Ένας ακόμη λόγος που η Γενική Συνέλευση έλαβε τη συγκεκριμένη απόφαση ήταν και ότι έχει πληγεί η εμπιστοσύνη του κοινού απέναντι στο θεσμό των Συνεταιριστικών

Τραπεζών, αφού λόγω της κρίσης που ταλάνισε την οικονομία της χώρας, πολλές από αυτές τέθηκαν σε καθεστώς εκκαθάρισης, η οποία επιπλέον αποκάλυψε και φαινόμενα κακοδιαχείρισης. Το συγκεκριμένο ζήτημα δεν αφορά μόνο την Παγκρήτια Τράπεζα, αλλά όλες έχουν μείνει ακόμα ενεργές, των οποίων οι κινήσεις θα πρέπει να είναι σύμφωνες με τους Νόμους και να υπόκεινται διαρκώς σε έλεγχο, όπως και πράττουν όλες, όπως φάνηκε στην παρουσίαση τους στο παρόν κεφάλαιο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Παραπάνω παρουσιάστηκε η φιλοσοφία του συνεταιρισμού και στη συνέχεια των συνεταιριστικών τραπεζών, ο οποίος έχει ανθήσει στην Ευρώπη, αφού εκατομμύρια μικροκαταθέτες εμπιστεύονται σε αυτές τις αποταμιεύσεις τους, αλλά και περισσότεροι προσφεύγουν σε αυτές για δανεισμό. Η κύρια διαφορά τους με τις εμπορικές τράπεζες είναι ότι έχουν μια ευρεία μετοχική βάση, αφού οποιοσδήποτε μπορεί να γίνει μέτοχος σε μια τέτοια τράπεζα, αρκεί να πληροί κάποιες προϋποθέσεις. Επιπλέον, οι τράπεζες διοικούνται από αντιπροσώπους των μετόχων-καταθετών, οι οποίοι επιλέγονται από τη γενική συνέλευση με κύρια προϋπόθεση την μόνιμη διανομή τους στην έδρα της τράπεζας. Μια ακόμη, και σημαντικότερη διαφορά είναι ότι ο κύριος σκοπός τους δεν είναι το κέρδος των μετόχων, όπως συμβαίνει στην περίπτωση των εμπορικών τραπεζών, αλλά η χρηματοδότηση, με αρκετά πιο ευνοϊκούς όρους για τους δανειοδοτούμενους, ώστε να καλύψουν κάθε ανάγκη τους. Πρακτικά, η ανάγκη που οδήγησε στη δημιουργία τους ήταν η ανάγκη για πρόσβαση σε χρηματοδότηση σε άτομα τα οποία αποκλείονταν από τις εμπορικές τράπεζες, οι οποίες ζητούσαν υπερβολικές εξασφαλίσεις προκειμένου να προχωρήσουν στο δανεισμό μικρομεσαίων εμπόρων, αγροτών και επιχειρηματιών.

Τα παραπάνω καθιστούν τις συνεταιριστικές τράπεζες ένα βασικό πυλώνα ανάπτυξης, για όλη την Ευρώπη, αφού δόθηκε η ευκαιρία σε άτομα να δημιουργήσουν επιχειρήσεις μικρού και μεσαίου μεγέθους, μειώνοντας με αυτό τον τρόπο την ανεργία. Στον

ευρωπαϊκό χώρο και ιδιαίτερα σε χώρες με ισχυρή οικονομία όπως είναι η Γερμανία, η Γαλλία, η Ιταλία κ.ά., οι συνεταιριστικές τράπεζες κατέχουν ένα μεγάλο τμήμα των καταθέσεων και των χορηγήσεων δανείων, συμβάλλοντας στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, ιδιαίτερα σε περιοχές που παρουσιάζουν μεγάλη ανεργία ή άλλα προβλήματα.

Ενώ στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης, οι συνεταιριστικές τράπεζες έχουν στέρεες βάσεις, στην Ελλάδα δεν φαίνεται να συμβαίνει το ίδιο. Ο συνεταιρισμός στην Ελλάδα άρχισε να αναπτυχθεί, λόγω του γεγονότος ότι η χώρα ήταν για πολλά χρόνια υπόδουλη στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Σε μια χώρα η οποία προσπαθούσε να σταθεί στα πόδια της, τέτοιες πρωτοβουλίες δεν μπορούσαν να βρουν πρόσφορο έδαφος. Παρόλα αυτά, η ιδέα του συνεταιρισμού βρήκε πρόσφορο έδαφος σε μια χώρα η οποία βασιζόταν, σχεδόν αποκλειστικά στον πρωτογενή τομέα παραγωγής. Πολύ αργότερα, και αφού θεσπίστηκε το απαραίτητο πλαίσιο λειτουργίας τους, κάποιοι από αυτούς τους συνεταιρισμούς μετεξελίχθηκαν σε πιστωτικούς συνεταιρισμούς και αργότερα σε συνεταιριστικές τράπεζες.

Προοδευτικά, στην Ελλάδα λειτούργησαν συγχρόνως γύρω στις 26 συνεταιριστικές τράπεζες σε όλη τη χώρα, οι οποίες δεν είχαν τον ίδιο ρυθμό ανάπτυξης. Το μεγάλο πλήγμα στο θεσμό, πάντα στο ελληνικό πλαίσιο λειτουργίας ήρθε με την κρίση χρέους στη Ελλάδα, η οποία κράτησε από το 2010 έως και το 2019, με τις συνέπειες της κρίσης να είναι ακόμα παρούσες. Με την οικονομία της χώρας να βρίσκεται πρακτικά υπό κηδεμονία, προκειμένου να μην πτωχεύσει, ο τραπεζικός τομέας δέχθηκε μεγάλο

πλήγμα. Η απώλεια πολλών θέσεων εργασίας οδήγησε πολλές από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις της χώρας, οι οποίες αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας, έπληξε το τραπεζικό τομέα, με μια σειρά συγχωνεύσεων των εμπορικών τραπεζών με αποτέλεσμα στη χώρα να υπάρχουν πλέον πέντε εμπορικές τράπεζες, οι οποίες πλέον έθεταν ακόμα πιο σκληρούς όρους για χρηματοδότηση. Πολλές από τις συνεταιριστικές τράπεζες, οι οποίες είχαν μικρά διαθέσιμα κεφάλαια αναγκάστηκαν να συγχωνευτούν ή ακόμα και να κλείσουν, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις παρατηρήθηκαν και περιπτώσεις κακοδιαχείρισης από τις διοικήσεις τους. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να κλονιστεί η εμπιστοσύνη του κοινού στις συνεταιριστικές τράπεζες, ενώ όσες κατάφεραν να επιβιώσουν της κρίσης μείωσαν κατά πολύ τον κύκλο εργασιών τους.

Οι λίγες πλέον συνεταιριστικές τράπεζες που απέμειναν στην Ελλάδα, προσπαθούν να βρουν τη θέση τους σε μια οικονομία η οποία ακόμα προσπαθεί να ανακάμψει. Πλέον προσφέρουν στους πελάτες τους σχεδόν όλα τα τραπεζικά προϊόντα, ενώ και η οργάνωση τους είναι πλέον καλύτερη, ενώ γίνεται μεγάλη προσπάθεια στη διαφάνεια των αποφάσεων της διοίκησης τους.

Οι συνεταιριστικές τράπεζες αποτελούν μια σημαντική πηγή χρηματοδότησης για τον πρωτογενή τομέα παραγωγής, αλλά και για τους υπόλοιπους τομείς, αφού στηρίζουν τους μικρούς και μεσαίους επιχειρηματίες, οι οποίοι είναι άλλωστε και η ομάδα επιχειρηματιών που καλείται παραδοσιακά να υποστηρίξει μια συνεταιριστική τράπεζα. Το αν θα καταφέρουν να ανακτήσουν την εμπιστοσύνη των καταθετών θα φανεί στην πορεία, αφού ακόμα οι αναταράξεις από την τελευταία οικονομική κρίση

είναι εμφανείς, ενώ και το διετές σχεδόν πάγωμα της οικονομικής δραστηριότητας λόγω της πανδημίας COVID-19 επηρέασε και πάλι τις τράπεζες αλλά και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Τέλος. Το ρυθμιστικό και κανονιστικό πλαίσιο που επιβάλλεται από τους μηχανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να λάβει υπόψη του τις ιδιαιτερότητες των συνεταιριστικών τραπεζών, οι οποίες δεν θα πρέπει να υπόκεινται στους ίδιους περιορισμούς που υπόκεινται οι εμπορικές τράπεζες, λόγω των πολλών ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζουν οι πρώτες. Το σίγουρο είναι ότι η οικονομία όλων των χωρών χρειάζεται τις συνεταιριστικές τράπεζες, οι οποίες στηρίζουν όσους δεν μπορούν να έχουν εύκολη πρόσβαση σε χρηματοδότηση, κάτι το οποίο θα συμβάλει στην ανάπτυξη της οικονομίας, αλλά και γενικότερα της κοινωνίας, αφού μειώνει τις κοινωνικές ανισότητες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΗΓΕΣ

Ξενόγλωσση

Altunbas Y., Carbo S., Gardener E., and Molyneux P. (2007). *Examining the relationships between capital, risk and efficiency in European banking*.

Becchetti, L., Ciciretti, R. and Paolantonio, A. (2016). The cooperative bank difference before and after the global financial crisis. *Journal of International Money and Finance*, 69, pp.224-246.

Birchall, J. (2012). The potential of Co-operatives during the Current Recession; Theorizing Comparative Advantage. Paper presented at the *EURICSE Conference 'Promoting the Understanding of Co-operatives for a Better World'*, Venice, 15-16 March.

Bülbül, D., Schmidt, R.H. and Schüwer, U. (2013). Savings banks and cooperative banks in Europe (No. 5). *SAFE white paper*.

Chaddad, F.R. & Cook, M.L. (2004). Understanding New Cooperative Models: An Ownership-Control Rights Typology”, 26 *Review of Agricultural Economics* 3, pp. 348-360.

Coccorese, P. and Shaffer, S. (2018). *Cooperative banks and local economic growth*.

Deelchand, T. and Padgett, C. (2009). *The relationship between risk, capital and efficiency: Evidence from Japanese cooperative banks. Capital and Efficiency: Evidence from Japanese Cooperative Banks* (December 18, 2009).

De Serres, A., M. Jaeger, J. N. and Ory (2010). *Have Co-operative Banks Lost Their Soul? The 'Me-Too' Effect of Regulation*. Centre Européen Universitaire.

- De Serres, A., and Roux, M. (2008). *Entre mutualisme et capitalisme, les défis de la banque coopérative*. *Revue Banque Stratégie*, no. 256 (February)
- De Serres, A., and Ramboarisata, L. (2008). Le potentiel stratégies des institutions financières coopératives en gestion de risque. *Revue Banque Stratégie*, no. 256 (February).
- EACB (European Association of Co-operative Banks) (2012). *Annual Report: 2012*.
- Ferri, G., Kalmi, P. and Kerola, E. (2014). Does bank ownership affect lending behavior? Evidence from the Euro area. *Journal of Banking & Finance*, 48, pp.194-209.
- Fonteyne, W. (2007). *Cooperative Banks in Europe--Policy Issues* (No. 2007-2159). International Monetary Fund.
- Golec, M.M. (2018). Cooperative banks' social responsibility: The lending activities of a group of cooperative banks in Poland. In *Forum Scientiae Oeconomia* (Vol. 6, No. 3, pp. 41-53). Wydawnictwo Naukowe Akademii WSB.
- Goodhart, C. (2004). Some New Directions for Financial Stability. *The Per Jacobsson Lecture*, (Basel: Bank for International Settlements)
- Groeneveld, H. (2017). *Snapshot of European co-operative banking 2017*. Brussels: EACB, TIAS.
- Hansmann, H. (1996). *The Ownership of Enterprise*. The Belknap Press of Harvard University Press.
- Hesse, H. and Čihák, M. (2007). *Cooperative Banks and Financial Stability*. International Monetary Fund (IMF) Research Paper Series.
- Lal, T. (2018). Impact of financial inclusion on poverty alleviation through cooperative banks. *International Journal of Social Economics*.

- Liu, H., P. Molyneux, and J. Wilson (2010). *Competition and Stability in European Banking: A Regional Analysis*. Bangor Business School.
- Masciandaro, D., Pansini, R.V. and Quintyn, M. (2013). The economic crisis: Did supervision architecture and governance matter?. *Journal of Financial Stability*, 9(4), pp.578-596.
- McCarroll, V. and Habberfield, S. (2012). *The Outlook for Co-operative Banking in 2012*. Oliver Wyman.
<http://members.woccu.org/functions/filemanager.php?id=6459&cs=b0bdc>.
- Ory, J. N., Gurtner, E. and Jaeger, M. (2006) “The Challenges of Recent Changes in French Cooperative Banking Groups?” *Rivue Internationale de l’Economie Sociale* (October) 43–59.
- Ravoet, G. (1992). *Capital Formation and Co-operative Values - The European Experience*. International Co-operative Banking Association. No. 4: 26.

Ελληνόγλωσση

- Γκίκας, Γ., Χυζ, Α. (2017) *Χρήμα και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα*. Εκδόσεις Broken Hill, 2η έκδοση
- Καμενίδης, Χ. (2001). *Συνεταιρισμοί. Αρχές – Οικονομική – Πολιτική – Οργάνωση – Ανάπτυξη – Νομοθεσία*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Οίκος Αδερφών Κυριακίδ
- Κωστής, Κ. και Τσοκόπουλος, Β. (1988). *Οι Τράπεζες στην Ελλάδα 1898-1928*. Παπαζήσης, Αθήνα.
- Κιντής Στ. (2004). *Συνεταιριστικές Τράπεζες*. Δεύτερη Έκδοση, εκδόσεις Σακούλας Αντ.Ν., Αθήνα.
- Μαριάδης, Σ. (2003). *Συνεργατισμός-Συνεταιρισμοί, Ιστορία-Φιλοσοφία-Αποστολή-η εναλλακτική λύση*. Δ΄ Έκδοση βελτιωμένη και συμπληρωμένη. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Γιαχούδη.

Τραγάκης Γ. (1996). *Συνεταιριστικές Τράπεζες στην Ελλάδα*. Αθηνά-Κομοτηνή:
Σάκκουλας